This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

600075324R

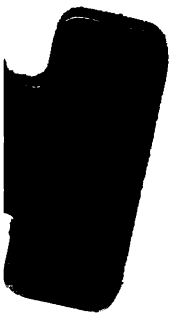

Misc. For.

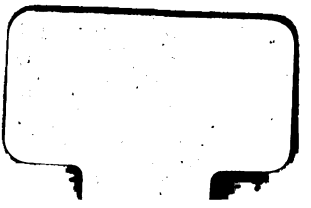

CHRONOLOGISCH REGISTER

OP HET VERVOLG

VAN HET

GROOT-CHARTERBOEK

VAN

VAN MIERIS.

CHRONOLOGISCH REGISTER

OP HET VERVOLG

VAN HET

GROOT-CHARTERBOEK

VAN

VAN MIERIS,

AANWEZIG OP HET RIJKS-ARCHIEF TE 'S HAGE.

UITGEGEVEN DOOR HET

PROVINCIAAL UTRECHTSCHE GENOOTSCHAP

VAN

KUNSTEN EN WETENSCHAPPEN.

UTRECHT,

C. VAN DER POST Jr.

Uitgever van het Provinciaal Utrechtsche Genootschap.

1859.

246. a. 241.

GEDRUKT BIJ GIEBEN & DUMONT.

VOORBERIGT.

Het Groot-Charterboek van VAN MIERIS *eindigt met den dood van Jacoba van Beijeren in* 1436, *en meermalen is het reeds opgemerkt, dat voor het volgend tijdvak van het Bourgondisch huis eene opgaaf der charters, handvesten en verordeningen, van de Graven van Holland en Zeeland uitgegaan, ontbreekt. Op die leemte in de regtsgeschiedenis, maakte de Heer* DE BOSCH KEMPER *mede opmerkzaam in de Vergadering der Sectie voor Regtsgeleerdheid en Staats-Wetenschappen van het Provinciaal Utrechtsch Genootschap, op den* 29 *Junij* 1852 (Aanteek., *p.* 69), *en het was een gevolg daarvan, dat in de vergadering dier zelfde Sectie van* 27 *Junij* 1853 (Aanteek., *p.* 27), *door ons geacht Medelid, den Heer* ELINK STERK, *onder anderen gewezen werd op een Manuscript-Vervolg van dat Charterboek van* VAN MIERIS, *in het Rijks-Archief te vinden, en bevattende eene verzameling van stukken van allerlei aard, in losse perkamenten omslagen,*

die met den 24 November 1436 aanvangt en voortloopt over den tijd der Vorsten uit het Bourgondisch huis. Daar de boven vele van die stukken gestelde korte inhoudsopgaven bij sommigen geheel werden gemist, bij een deel daarvan, in plaats van dagteekening, kerkelijke feestdagen waren aangeduid, en die dan ook soms niet op de regte plaats te vinden waren, werd het welwillend aanbod van den Heer ELINK STERK *tot het mededeelen van eene lijst van die verzameling door de Sectie-vergadering in dank aangenomen.*

In de Sectie-Vergadering van 25 Junij 1855 (Aanteek., *p.* 44), *werd nu door genoemden Heer, als proef, een repertorium van het eerste deel dezer verzameling medegedeeld, met berigt, dat er, volgens een nader ingesteld onderzoek, zes vervolgdeelen op het Charterboek bestonden, doch dat alleen de vier eersten zoo volledig waren, dat zij verdienden, bij eene nadere bearbeiding, in aanmerking te komen. In de Vergadering van het volgend jaar* (Aanteek., *p.* 6), *werd dergelijk repertorium van het derde en vierde deel overgelegd en die arbeid ter beschikking der Directie van het Genootschap gesteld. Kort daarna ontving deze ook het repertorium van het tweede deel, en zag zij zich derhalve, door den belangstellenden en onvermoeiden ijver van den Heer* ELINK STERK, *in het bezit van de inhoudsopgaaf van de vier, meer volledige vervolgdeelen van* VAN MIERIS, *zoodat de Sectie voor Regtsgeleerdheid en Staats-Wetenschappen, in* 1857 (Aanteek., *p.* 2), *besluiten kon in de Algemeene Vergadering des Genootschaps haren wensch te doen kennen, dat deze tot verder gebruik, kritisch bewerkt, zoude worden uitgegeven.*

Dientengevolge werd dan op de Algemeene Vergadering van 30 Junij 1857 het voorstel goedgekeurd: om de repertoria der charters sedert 1436—1482 door VAN

MIERIS *als vervolg op het Groot-Charterboek bijeengebragt, op verlangen der Sectie door den heer* ELINK STERK *te 's Hage vervaardigd, na herziening van dien arbeid, op kosten van het Genootschap te doen drukken* (Handelingen 1857, *p.* 25); *en de Directie droeg aan de ondergeteekenden de uitvoering van dit besluit op.*

Zij hebben zich daarop met die herziening bezig gehouden, en in de Sectie-Vergadering van 28 *Junij* 1858 (Aanteek., *p.* 4), *het voorstel gedaan, dat de Vergadering besluiten mogt, die lijst te doen drukken, zonder eenige aanteekening, behalve de opgaaf der bronnen, zoo als die door hen nog eenigzins aangevuld is; hetgeen toen is goedgekeurd.*

De ondergeteekenden bieden derhalve hierbij een chronologisch register op de vier eerste vervolgdeelen van het Groot-Charterboek van VAN MIERIS *aan, zooals die door dezen nagelaten, op het Rijks-Archief voorhanden zijn, bevattende de stukken van* 1436 *tot* 1482. — *Zij hebben bij de bewerking gemeend:*

1°. *Alle stukken door* VAN MIERIS *verzameld te moeten behouden, al bleek het ook, dat sommige daarvan niet in een Charterboek der Graven van Holland en Zeeland en Heeren van Friesland zouden behooren.*

2°. *De dagteekeningen, zoo als die door* VAN MIERIS *waren gesteld en ten grondslag zijner rangschikking gelegd, te moeten volgen, evenzeer als de aanwijzing van de bronnen, waaruit hij zijne afschriften had ontleend, of van de verzamelingen, waaruit hij die had verkregen.*

3°. *Slechts zoodanige stukken op hunne dagteekening te mogen invoegen, die, aan* VAN MIERIS *onbekend gebleven, om hunne belangrijkheid eene vermelding schenen te verdienen en* hier *behoorden.*

4°. *Bij de aanwijzingen van* VAN MIERIS *telkens te moeten vermelden, waar de stukken in lateren tijd uitgegeven en te vinden waren, opdat men gemakkelijker, zoover zij gedrukt waren, die zou kunnen naslaan.*

5°. *Alle bijvoegingen, zoo van stukken als bronnen, tusschen regtstandige haakjes te moeten plaatsen, opdat terstond zou blijken, wat nu was toegevoegd aan de verzameling van* VAN MIERIS.

Met opzigt tot de inhoudsopgaven zelven, heeft ons de Heer ELINK STERK *berigt, dat hij die aan* VAN MIERIS *zelven ontleend heeft, voor zoover hij die slechts eenigermate verstaanbaar vond; doch bij gemis daarvan, die uit eigen onderzoek der stukken heeft zamengesteld, aan welke opgaven de ondergeteekenden zich uit den aard der zaak moesten houden. Naauwelijks behoeft het vermeld te worden, dat zij hierbij de tegenwoordig gebruikelijke spelling hebben in acht genomen, waar het toch niet om de woorden van de stukken, maar alleen om den inhoud te doen was, en dat zij de gewone jaartelling, waar die van de bij het hof van Holland gevolgde, in de eerste maanden des jaars voor Paschen, verschilde, in parenthesi er steeds hebben bijgevoegd.*

Ten slotte verzoekte de ondergeteekenden, dat men bij het beoordeelen van dit werk niet vergete, dat hun last zich hoofdzakelijk bepaalde tot het uitgeven van het aangebodene. en het niet in hunne roeping lag een zelfstandig werk te leveren; dat zij dus met hunne bijvoegingen slechts bedoelden dit gemakkelijker voor het gebruik in te rigten en geenszins op volledigheid aanspraak maken, daar zij overtuigd zijn, dat hier nog stukken en aanhalingen uit gedrukte werken zullen gemist worden, die door hen voorbijgezien, door anderen zullen worden

opgemerkt. Wie echter bekend is met de moeïelijkheid van het bijeenzoeken van zulke stukken, zal dit verzuim wel verschoonen.

Zijn hier of daar (behalve de aan het slot aangewezene) nog enkele geringe drukfouten ingeslopen, somtijds haakjes vergeten, niet altijd de eigennamen gelijkelijk gespeld, zij vertrouwen, dat dit het gebruik van dit register niet zal belemmeren, welks uitgaaf zij hopen, dat voor de beoefening der geschiedenis van dit tijdvak regt vruchtbaar moge worden.

B. J. L. DE GEER.
G. W. VREEDE.
J. VAN HALL.

CHRONOLOGISCH REGISTER

OP HET VERVOLG VAN HET

GROOT-CHARTERBOEK

VAN

VAN MIERIS.

Vrouw Margriet bevestigt den lijftogt door Jan van Harlaer gemaakt aan zijne echtgenoot Margerite van Gent, op het Hollandsche Leen, het huis ter Holle of Heule, met zes en twintig morgen lands, staande en gelegen in het kerspel van Lopik. 24 Nov 1436.

Memoriale Vrouw Margriet.

Prelaten, Grietmannen, Mederegters en gemeene Raad der landen en steden in Oostergo en die in Westergo verlengen voor drie maanden het bestand van veiligheid en vrede door hen aangegaan met den Hertog van Bourgondie en zijne landen en steden. 10 Dcc. 1436.

M. S. Handvest Chronyk van v. d. Houve. Tit. Holl. f. 446 *op het jaar* 1436.

Vrouw Margriet bevestigt de overgifte van vijftig kroonen 's jaars, die Florens van Kijfhoek trok uit het veer te Schoonhoven, aan de St. Antonius kapel in den Hout te 's Hage. In het jaar 1436 of 1437.

Memoriale Vrouw Margriet.

Beloften door den Heer van Gaasbeek, als aangestelden Kastelein van *het slot* te Gorinchem, aan den Hertog van Bourgondie gedaan. 2 Jan. 1437.

Perkament register Philippus B.

Nadere beloften van denzelfden Heer van Gaasbeek, als Slotvoogd, Drossaart en Rentmeester van het *slot* en de *stede* van 3 Jan. 1437.

Gorinchem en van het land van Arkel. — Dient (staat hierbij) tot opheldering der beschrijving van Gorinchem en Arkel, door Kemp, p. 253.

M. S. Handvest Chron. van v. d. Houve en Perkament register Philippus B.

4 Jan. 1437. De Heer van Gaasbeek ontslaat den Hertog van Bourgondie van alle schulden, behalve van 32,000 Fransche kroonen, die hem bewezen waren.

Perkament register Philippus B.

4 Jan. 1436 (1437.) De Hertog van Bourgondie verpacht aan die van Gorinchem het vleeschhuis en de hal, en beveelt zijnen Drossaart aldaar, den Heer van Gaasbeek, daarvan aan de stad het rustig bezit te verzekeren.

M. S. Privil. v. Gorinchem en Arkel, p. 35 volg. [*Kemps Beschrijving, p. 254*].

10 Maart 1436 (1437.) Vermaning aan het gemeene land van Holland en Zeeland, om zich te wapenen tegen de Engelschen, hetzij ten oorlog of ter verdediging van de palen des lands, om daarmede den Hertog van Bourgondie genoegen te geven.

Tweede Memoriaal van den Griffier Rosa. [*Mauregnault, Juridieke observatien* 1758, *p.* 183 *volg.*]

13 Maart 1436 (1437.) Order bij den Raad des Hertogs van Bourgondie gegeven, op het vermaken en vertimmeren van de Sluis en het Verlaat ter Goude [Gouda].

Tweede Memoriaal van den Griffier Rosa, p. 148. [*Mauregnault, p.* 200].

14 Maart 1436 (1437.) De Hertog van Bourgondie beveelt aan die van de stad Goes, dat zij zullen voortgaan het regt te oefenen, schoon hij, als erfgenaam van Vrouw Jacoba, aldaar nog niet had kunnen komen om gehuldigd te worden, en dat zij dit blijven doen zoo lang tot hij aldaar gekomen en als Erfheer ontvangen zal zijn, om daarin alsdan nader te voorzien.

M. S. Privilegieboek van Goes van den Burgemeester Ossewaarde, p. 41 *verso en* 42.

De gemagtigden van het Concilie van Bazel verzocht hebbende tot het verkondigen van aflaat te worden toegelaten, worden door Stadhouder en Raden afgewezen, wijl de Graaf niet tegenwoordig en het Concilie met den Paus in twist was. 14 Maart 1436 (1437.)

Tweede Memoriaal van den Griffier Rosa, p. 149. [*Mauregnault, p.* 211 *volg.*]

De Hertog bevestigt de giften door Florens van Kijfhoek aan de kapel van den Hout, in den Haag, gedaan, van het Veer te Schoonhoven en meer, en beleent hem met het door hem getimmerde huis bij de poort van den Hout en een stuk van den Koekamp. 15 Maart 1436 (1437.)

Perkament register Philippus A.

Paus Eugenius geeft, op daarbij aangevoerde gronden, aan de Abdis van Rijnsburg vrijheid, tot het aanstellen van een Rector in haar Convent. 17 Maart 1437.

M. S. Handvest., Chron. van v. d. Houve; Archieven van Rijnsburg. [*Vgl. Schotel, de abdij van Rijnsburg, p.* 48, 160, 351].

De Stadhouder en Raden van Holland, enz. doen uitspraak over verschillen van dijksonderhoud, in betrekking tot den Diemerzeedijk. 21 Maart 1436 (1437.)

Utr. Plakaatb., II, p. 2—4 *en verbeterd uit het Perkament register Philippus B. Ook Handvesten van Amsterdam* [1748,] *p.* 359.

Bevestiging van den voorgaanden brief, door den Hertog van Bourgondie, en uitspraak van den Stadhouder en Raden van Holland, wegens het onderhouden van den Diemerzeedijk. 22 Maart 1436 (1437.)

Utr. Plakaatb., II, p. 4; *Perkament register Philippus B. Handv. van Amsterdam, p.* 361.

Pieter van Rooden beleend met een erve in het ambacht van Rooden in den Rijerwaard. 3 Mei 1437.

Een oud handschrift van den Heer C. B.

Latijnsche brief van Sigismund, Roomsch Keizer, waar boven staat: Tenor litterarum potestatis sive commissionis Landsgravii Hassiae ad partes Hollandiae etc. destinati. Ten doel Laatst van Julij 1437.

hebbende het doen van vertoogen over plaatshebbende veronachtzaming van leenpligt.

Edm. Dinteri, Chron. Ducum Brab., Lib. VI, Cap. 251.

14 Aug. 1437. Beschikkingen van Schout, Burgemeesteren en Schepenen, Raden en Vroedschap van de stad Rotterdam, betrekkelijk het Gasthuis van Sint Antonie aldaar.

M. S. Privilegien van Rotterdam.

[*Lois, Beschr. van Rotterdam, p.* 299].

16 Aug. 1437. Een verdacht handvest van de bezitting der heerlijkheid van Stavenisse, na onderzoek, goedgekeurd en bevestigd.

Perkament register Philippus A.

22 Aug. 1437. Uitspraak van Margriete van Bourgondie, weduwe van Willem VI, Graaf van Holland enz., betreffende eenige huislieden die zich door bedrog tot Welgeborenen hadden doen maken.

Handv. en Priv. van Rijnland van S. van Leeuwen, p. 703 *volg.*

22 Aug. 1437. De Hertog van Bourgondie verklaart, dat Zuid-Beveland en de stad Goes, door het sterven van Vrouw Jacoba aan hem vervallen, niet door hem hadden kunnen worden bezocht, om zich aldaar te doen huldigen en zijnen huldigings-eed te doen, doch dat zij uit bijzondere gunst hem hunne huldiging toegebragt hadden, en dat hun dit in niets zoude schaden, en geene van hunne regten zouden worden verkort.

M. S. Privilegieboek van Goes van den Burgem. Ossewaarde.

[*Smallegange, Chron. van Zeeland, p.* 533].

22 Aug. 1437. De Hertog van Bourgondie verklaart nog in het bijzonder, te confirmeren de privilegien van de stad Goes.

M. S. Privilegieboek van Goes, bov. aangeh.

23 Aug. 1437. Nader omschrevene vrijheden en regten van dezelfde stad.

Priv. van Goes van Burgem. Radermaeker, gecollationeerd met het Privilegieboek van Burgem. Ossewaarde.

13 Sept. 1437. Beleenbrief van Keizer Sigismund, waarbij de Hertog van

Gulik met het Hertogdom Gelder en Graafschap Zutphen wordt beschonken (in het Latijn).

Mulleri, Reichstags theatrum, Maximiliani I. [*Gedr. bij Copes-van Hasselt, de jurisd. crim. in Gelria, p.* 113 *en vermeld bij Nijhoff, Gedenkw. IV, p.* 157 *en* 168].

Uitspraak van den Hertog, over geschillen tusschen den Abt van Egmond en den Heer van Egmond (in het Latijn). 24 Sept. 1437.

Chron. Egmund. Ant. Matthaei, p. 99, *en een klein uittreksel bij Miraeus, Oper. diplom. I, p.* 454.

Hollandsche vertaling van vorenstaande uitspraak. 24 Sept. 1437.

Chron. van Egmond, Cap. LXXIII.

Nieuwe ordonnantie op den hoogendijk van het land van Heusden, in afwachting van nadere beschikkingen van den Hertog, provisioneel vastgesteld door den Kastelein, den Dijkgraaf, de Stad, de Heemraden en verdere daarbij betrokkenen. 1 Oct. 1437.

J. van Oudenhoven, Nieuwe beschrijving van Heusden, p. 251—256.

De Hertog van Bourgondie bevestigt den brief zijner Moeije, Vrouwe Margriet, door welken zij haren Secretaris Daniël van Nyewaal, het Schoutambacht van het geheele land van Texel met de wildernissen, duinen, de handgifte en haar huis en boomgaard in den Burg, beloofd heeft. 4 Oct. 1437.

Register Vrouw Margriet.

De Hertog bevestigt de privilegien en handvesten van Rijnland. 20 Oct. 1437.

Handv. en Priv. van Rijnland van S. van Leeuwen, p. 106.

Bevel, dat al het land te Sparendam uitwaterende, morgengeld betalen zal. 20 Oct. 1437.

t. a. pl. p. 104.

De Heer van Putten bewilligd hebbende in het maken van een middendijk, strekkende van het Oosteinde van Heckelingen, dwars door het land, tot aan den Brabandschen dijk, regelt het onderhoud van denzelven. 11 Nov. 1437.

M. S. Handv. Chron. van v. d. Houve.

19 Nov. 1437. Akte, betreffende een geding tusschen Jonkvrouw Katarina van Kleef en de stad Zierikzee, aangaande zekere regten op het land van Dreyschier [Dreischor].

Perkament register Philippus B.

Verschillende andere tot evengemelde zaak betrekkelijke stukken.

Perkament register Philippus B en Archiven van Z. Zee.

29 Dec. 1437. [Een belangrijke keur en overeenkomst, betreffende de gilden en stadsregering.

Geheel afgedrukt te vinden in de Handv. en Privilegien van Dordrecht, van van de Wall, III, p. 529].

11 Jan. 1437 (1438.) Het huis Gunterstein, in het kerspel van Broeklede, onder het Sticht van Utrecht gelegen, een leen van Holland.

Perkament register Philippus A.

6 Maart 1437 (1438.) Uitspraak van den Hertog van Bourgondie over de verschillen van verscheidene steden en dorpen van West-Friesland, wegens wateringen, sluizen, overtoomen, wegen enz.

Handvesten en Priv. van Enkhuizen, p. 26—28.

8 Maart 1437 (1438.) Vrouw Margriet vergunt aan Gerard Heer van den Vliet de vrijheid, om eene nieuwe watering ten nutte van die van Honkoop te mogen maken, beginnende in het overste vierde deel van Haastrecht enz. en regelt de wijze hoe.

Memoriaal Vrouw Margriet.

1 April 1437 (1438.) De Hertog van Bourgondie regelt de verkiezing en de bediening van twee Rentmeesters te Ter Goes in Zeeland.

Twee Privilegien van de stad Goes, gedrukt in 1692, en M. S. Priv. van den Burgemeester Ossewaarde. Ook Perkam. register Philippus B.

4 April 1437 (1438.) De Hertog van Bourgondie vergunt aan die van Schoorl, op hun verzoek, een sluis in hunnen dijk te leggen, watertogten te maken en des noods zijnde een watermolen te zetten.

Tweede Memoriaal van den Griffier Rosa.
[Afgedrukt bij Th. Boey: De oudheid van den Hove van Holland nader onderzogt, p. 153].

Regten en keuren voor het Dijkgraafschap en watering van beoosten Yerseke in Zuid-Beveland. 8 April 1437 (1438.)

Perkament register Philippus B.

Regten en keuren voor het Dijkgraafschap van bewesten Yerseke in Zuid-Beveland. 8 April 1437 (1438.)

M. S. Privilegieboek van Goes, van den Burgem. Ossewaarde.

Brief van 's Hertogs Raden, gecommitteerd wegens de zaken van Holland, Zeeland en Friesland, houdende magtiging in naam des Hertogs op de Ridderschap en steden, tot schadeverhaling met krenking aan lijf en goed, tegen de onderzaten van den Hertog van Holstein en de zes Wendische steden, en gebod van inmiddels met geen koopmanschap Oostwaarts te varen of van de bedoelde plaatsen goederen aan te voeren. 14 April 1438.

Vierde Memoriaal van den Griffier Rosa.
[*Mauregnault, p. 207 volg. Vermeld bij Kluit, Index Chron. n°. 46*].

Jan van Treslong, Kanonnik van Oud-Munster te Utrecht, bekent het land van Steyn en aanbehooren, aan de stede van der Goude [Gouda] verkocht te hebben. 15 April 1438.

M. S. Privilegie van Gouda. [*Vgl. Walvis, beschr. van Gouda, p. 43.*]

De Hertog verbiedt het nemen en rooven van goederen, die niet behooren aan onderdanen van den Hertog van Holstein en van de zes Wendische steden, of anderen die ons vijandig waren. 28 April 1438.

Vierde Memoriaal van den Griffier Rosa.

Bevel van den Hertog aan die van Zeeland met betrekking tot uitleggers, die in plaats van den vijand ook eigen onderzaten krenken of beleedigen. 15 Mei 1438.

Vierde Memoriaal van den Griffier Rosa.
[*Te vinden bij de Mauregnault, p. 239 volgg.*]

Nader nopens de uitlevering van vreemde lieden van wapenen, die zich op onze schepen zonder consent bevinden.

t. a. pl.

De Hertog van Bourgondie stelt, met de Ridderschap en 16 Mei 1438.

steden van Holland, Zeeland en Friesland, orde op de toerusting ten oorlog tegen den Hertog van Holstein en de zes Wendische steden.

De Riemer, Beschr. van 's Gravenhage, II, p. 409—410 en [van Kinschot] Beschr. van Oudewater, p. 368—370.

4 Junij 1438. Orde door 's Hertogs Raad gesteld, op de verdeeling van op den vijand aangehaalde en buit gemaakte goederen.

Vierde Memoriaal van den Griffier Rosa.
[Mauregnault, p. 231 volgg.]

15 Junij 1438. Voorregt aan de schutters van St. Jorisgilde te Leiden door den Hertog verleend, van niet strafbaar te zijn, indien bij ongeluk een mensch gewond of gedood werd.

M. S. Privilegien van Leijden.
[Uitgegeven bij v. Mieris, Handv. en Priv. etc. v. Leijden, p. 289].

20 Junij 1438. Vrouw Margriet neemt het Convent en de Zusters te Nortich of Noordwijk in hare bescherming en geeft er voorschriften en voorregten aan, met bepaling welke goederen daaraan vervallen mogten.

Register Vrouw Margriet.

21 Junij 1438. Verdrag van die van der Goude met die van Moordrecht, betreffende het vervoeren van turf.

M. S. Privilegien van Schieland van Pensionaris Meerman.

6 Julij 1438. Lodewijk van Treslong bevestigt den verkoop van het land van Steyn, door zijnen broeder Jan van Treslong aan de stad van der Goude gedaan.

M. S. Privilegien van der Goude.

29 Julij 1438. Uitspraak over zeker land Adamsvinne geheeten, na geregtelijk onderzoek, of het leen dan of het eigen was.

Perkament register Philippus A.

18 Aug. 1438. De Hertog bevestigt de douairie door Jan van Hodenpijl aan diens echtgenoot Jonkvrouw Johanna van Berlemont gemaakt.

M. S. Handv. Chron. van v. d. Houve.

21 Aug. 1436. De Hertog geeft aan de Sint Lievinuskerk te Zierikzee drie-

honderd gemeten lands, vrij, zonder eenige belasting te gebruiken, mits dat ze op den 15 April, den dag dat hij tot Graaf van Holland en Zeeland gehuldigd was, jaarlijks eene plegtige mis zouden doen, gelijk ook, dat jaarlijks na zijnen dood, zijn sterfdag zou gevierd worden.

Kerkel. Oudheden en gesticht. van Zeeland, [II, p. 11,] en Latijnsche brief, in Hist. seu notitia Episcopat. Middelburgensis, p. 73—74.

De Hertog en Hertogin van Bourgondie benoemen drie gemagtigden, om te handelen met den Koning van Frankrijk over een huwelijk van hunnen zoon, den Graaf van Charolois, met Catarine, 's Konings dochter. (in het Fransch) 8 Sept. 1438.

M. S. Handv. Chron. van v. d. Houve en Corps diplom. van Dumont.

De Hertog van Bourgondie neemt eenige verdrevene Friesche hovelingen in zijne bescherming tegen die van Hamburg. 24 Sept. 1438.

Lunig, Spicileg. Seculare des Teutschen Reichsarchivs II, bl. 1870, en Egger Beninga, Hist. v. Oost-Friesland, p. 301.

Zweder van Rechteren, Heer van Voorst en Keppel, van zijne moeder Kunigonda van Asperen geërfd hebbende de stad Asperen met de hooge en lage heerlijkheid, het huis te Wadenburg, enz., draagt die goederen weder op en over aan Arend Piek van Beest. 29 Sept. 1438.

Perkament register Philippus A.

Arend Piek van Beest geeft zijnen vader Gijsbrecht Piek de bestiering van zijne goederen en heerlijkheid van Asperen voor zijn leven, hetgeen de Hertog van Bourgondie bevestigt. 29 Sept. 1438.

Perkament register Philippus A.

Zweder van Rechteren, Heer van Voorst en Keppel, zoon van Kunigonda van Asperen, ontvangt de heerlijkheid van Tulle en van Wale, van den Hertog te leen. 29 Sept. 1438.

Perkament register Philippus A.

Huwelijksverdrag tusschen Karel, Graaf van Charolois, zoon des Hertogs van Bourgondie, met Vrouwe Catarine van Frank- 30 Sept. 1438.

rijk, dochter van Koning Karel VII en van Maria van Anjou, (in het Fransch).

M. S. Handv. Chron. van v. d. Houve, en Corps diplom. van Dumont, III, 1, p. 58.

2 Oct. 1438. Adolf, Hertog te Sleeswijk en Graaf te Holstein, verleent de bewoners der dorpen Sammale en Cernecouwe, dat zij voortaan niet meer Hollandsch maar Holsteinsch regt zullen gebruiken.

Lunig, Spicileg. Ecclesiast. des Teutschen Reichsarchivs, II, bl. 459.

6 Oct. 1438. Gijsbrecht Piek van Beest belooft het slot, de stad en de heerlijkheid van Asperen te regeeren en te bewaren, ten dienste des Hertogs van Bourgondie.

Perkament register Philippus A.

14 Oct. 1438. De Hertog bevestigt eene gift door Gillis van Arnemuiden gedaan, van de kerk te Arnemuiden en opkomsten daarvan, aan de orde der Regulieren te Steyn, buiten Gouda, onder beding van een klooster te stichten.

Perkament register Philippus A.

29 Oct. 1438. Uitspraak van het Hof van Holland, aangaande een schip van Harderwijk, te Edam aangehaald, en waarvan het volk was gevangen gezet.

Beschr. van Harderwijk, door Schrassert, II, p. 31.

Brief van den Hertog van Gelder deswege.

t. a. pl.

30 Oct. 1438. De Hertog van Bourgondie geeft den Zevenhoverkamp aan Otto van Egmond in eigendom en ontslaat hem van leenpligt deswege, waartegen Heer Otto zijn eigen vrij goed, de Hoogewerf, weder leenroerig maakt.

Perkament register Philippus A.

3 Nov. 1438. De Hertog vergunt den Heer Lodewijk van Moerkerke, om in de ambachten van Schobbe en van Everrokke Dijkgraaf en Heemraden aan te stellen, om de landen en wateren te schouwen enz. zullende alle profijten, keuren en boeten, die op den

dijk verbeurd worden, geheven worden ten behoeve van dien Heer.

Perkament register: Privilegia Ducis Caroli, 1469—1495.

De Hertog en Hertogin van Bourgondie beloven het huwelijks verdrag van hunnen zoon te onderhouden (in het Fransch). 12 Nov. 1438.

M. S. Handv. Chron. van v. d. Houve.

Mandaat van den Koning van Engeland, tot handeling over een Tractaat van Vriendschap en Koophandel tusschen beide Staten (in het Latijn). 23 Nov. 1438.

Rijmer, Act. publ. Angl. T. X, p. 714—715.

Huwelijksvoorwaarden tusschen den Heer Jacob van Cats en Jonkvr. van Wijngaarden, door den Hertog bevestigd. 16 Dec. 1438.

M. S. Handv. Chron. van v. d. Houve.

De Raden van Holland, Zeeland en Friesland, bevelen hoe te handelen met de schepen of goederen uit zee tegen de kusten aangedreven, of die als vijandsgoed aangehaald worden. 17 Dec. 1438.

M. S. Handv. Chron. van v. d. Houve.

Proclamatie van Rijksvrede door den Roomschen Koning Albrecht, met verdeeling des Duitschen Rijks in Kreitsen (in het Hoogduitsch). In het jaar 1438.

Rerum Germ. vol. 9; sive de Pace Imperii Publica f. 178. [*Lunig, Part. gener. cont. p.* 48. *Dumont, Corps Diplom. III,* 1, *p.* 41. *Reichsabschieden,* 1737, *I, p.* 154].

Vrouw Margriet geeft de School en Kosterij te Noirtich [Noordwijk] aan Jan, bastaardzoon van Lodewijk van Treslong. 4 Jan. 1438 (1439.)

Memoriaal Vrouw Margriet.

Vrouw Margriet vergunt haren Secretaris Daniël van Nyewaal, over te mogen geven aan Jan van Poelgeest het Schoutambacht van Texel, met de wildernis, duinen, handgift, en de huizing en boomgaard in den Burg. 14 Jan. 1438 (1439.)

Memoriaal Vrouw Margriet.

Vrouw Margriet geeft de oude sluis te Catwoude, onder voorwaarde dat dezelve vernieuwd zou worden, in erfpacht en tevens het Schoutambacht aldaar, aan Jan van der Weerde en Joost de Bruyn. 22 Jan. 1438 (1439.)

Memoriaal Vrouw Margriet.

2 Febr. 1438 (1439.) Vrouw Margriet geeft, op zekere voorwaarden, de Ambachtsheerlijkheid van Noirtich en hetgeen er toe behoorde, aan Jan van den Boechorst en zijne nakomelingen tot onversterfelijk erfleen.

t. a. pl.

2 Febr. 1439. Belofte van Jan van den Boechorst, wegens de verkregen Ambachtsheerlijkheid van Noirtich.

t. a. pl.

19 Febr. 1439. Margriet van Bourgondie, weduwe van Willem VI, Graaf van Holland enz. geeft die van West-Zaandam en Crommenie, als onder haren lijftogt of hare Duwariegoederen begrepen zijnde, hunne oude privilegien, die zij in den opstand der Kennemerlanden in 1426 verbeurd hadden, weder, met eenige vrijheden.

Priv. en Handv. van West-Zaandam en Crommenie, p. 42—44.

24 Febr. 1438 (1439.) De Hertog van Bourgondie vermaant alle leenmannen in Holland en in Zeeland, die hunne leenen van hem niet verheven hadden, dat zij binnen zekeren tijd, hem of zijnen Stadhouder, hulde, eed en manschap zouden doen, op verbeurte der leenen.

Perkament register Philippus A.

28 Febr. 1438 (1439.) Vrouw Margriet geeft de Ambachtsheerlijkheid van Stolkwijk, in het land van Schoonhoven, in erfleen aan Florens van Kijfhoek.

Memoriaal Vrouw Margriet.

2 Maart 1439. Hertog Philips geeft voorschriften, nopens de toekomstige aanstelling van Burgemeesteren en Schepenen te Rotterdam, en aangaande de verboden graden van bloedverwantschap.

M. S. Privil. van Rotterdam, en Lois, Beschr. van Rotterdam, p. 305.

6 Maart 1439. De Hertog regelt de toekomstige scheiding van de parochie van Jisp van die van Wormer, in afwachting van het consent daartoe van den Bisschop van Utrecht.

Lams, Privil. en Handv, p. 541, *alsook M. S. Privil. van Kennemerland, (het M. S. met het jaartal* 1434). [*Generale Privil. van Kennemerl.* 1652, *p.* 105].

Nadere verklaring op den brief van 8 April 1437—1438, betreffende de dijkregten beoosten Yerseke in Zuid-Beveland. 10 Maart 1438 (1439.)

Perkament register Philippus B.

Vrouw Margriet bevestigt het verdrag door Lodewijk van Treslong met die van Vliet en van Haastrecht gemaakt, omtrent de waterschap [watering] door zijn land te delven en te graven. 10 Maart 1438 (1439.)

Memoriaal Vrouw Margriet.

Vrouw Margriet geeft het Schoutambacht van de stad Beverwijk en van het dorp Wijk aan zee aan Dirk Gerardszoon en Wouter Spierink, voor hun leven. 12 Maart 1438 (1439.)

t. a. pl.

Dirk Gerardszoon en Wouter Spiering beloven Vrouw Margriet de Schoutambachten van Beverwijk en Wijk op zee in rust en vrede te bewaren. 12 Maart 1439.

t. a. pl.

De Hertog van Bourgondie geeft de Slotvoogdij van Medemblik en het Dijkgraafschap, voorheen aan Willem den Bastaard van Holland verleend, aan zijnen Procureur Generaal Benijaard Scey. 13 Maart 1438 (1439.)

Registcr Z. O. 1441—1447, *cas k.*

De Hertog erkent Jacob Louwe als zijnen voorspraak en taalsman van Zeeland, en kent hem de daaraan verbonden vrijheden toe. 19 Maart 1438 (1439.)

Perkament register Philippus B.

Vrouw Margriet beleent Jan van Spaarnewoude met de Ambachtsheerlijkheid en het dagelijksche gerigt van Spaarnewoude. 22 Maart 1438 (1439.)

Memoriaal Vrouw Margriet.

Jan van der Leck verlijd met het Ambacht van Kralingen, het huis Honingen en een deel van Ouderschie. 22 Maart 1438 (1439.)

Perkam. brief van den Pensionaris Meerman.

De Hertog beleent den Abt van Middelburg, Pieter van Dammen, met de leenen, welke de voorgaande Abt van de graaflijkheid te houden plagt. 30 Maart 1438 (1439.)

Perkament register Philippus A.

De Hertog beleent Rutger van den Boetselaar en zijne echtgenoot, met het huis te Langenstein c. a. 6 April 1439.

Perkament register Philippus A.

7 April 1439. De Hertog beleent Rutger van den Boetselaar en zijne echtgenoot, Elburg van Langerak, met het huis te Langerak c. a.

Perkament register Philippus A.

20 April 1439. De Hertog vergunt aan Heer Hendrik van Borsele, drie hondert gemeten Ambachts, behoorende tot zijne parochie en Ambacht van Zandwijck, te mogen gebruiken, om zijne stad Vere daarmede te meerderen en daar binnen te besluiten, mits bestendige voldoening van vroeger daarop rustende lasten.

Perkament register Karolus A, onder Zeeland.
[*Ermerins, Zeeuwsche oudheden, III, bl. 62 volgg.*]

In verband met het voorgaande: Een getuigenis van Claas Pierssone van Meliskerke c. s., leenmannen van de grafelijkheid van Zeeland, in dato 9 Mei 1440, aangaande de volbrenging van hetgeen ter verbetering van de stad Vere was voorgenomen.

Perkament register bov. aangeh.

28 April 1439. [Bevestiging door Hertog Philips van zekere overeenkomst tusschen de munters en werklieden van het Serment van Braband en die van het Serment van Holland en Zeeland.

Te vinden bij van de Wall, Handv. en Priv. van Dordrecht, III, p. 535].

28 April 1439. De Hertog bevestigt de huwelijksvoorwaarden tusschen Jacob van Cats en Margeriete van Wijngaarden.

Batav. Illustr. van v. Leeuwen, p. 915.

28 April 1439. Twee medepligtigen aan het oproer te Rotterdam door die van den Hove van Holland en van het Geregt van Rotterdam gebannen.

Vijfde Memoriaal van Rosa.

7 Mei 1439. Aan die van Westenrijck (ook Blinkvliet en Zuidland geheeten) een vrije weekmarkt vergund.

M. S. Handv. Chron. van v. d. Houve.

9 Mei 1439. Beschikking van den Hertog, ter zake van eenige medepligtigen aan den opstand en het rumoer, die te Rotterdam hadden plaats gehad.

M. S. Privilegieboek van Dordrecht.

De Hertog geeft, op zekere voorwaarden, den Riethorn en den Piest, nevens zijn bijbehoorend bosch, aan Florens Bol. 20 Mei 1439.

Perkament register Philippus B.

De Hertog beveelt een ieder, die tegen den vijand ter zee wil varen, de twee Kapiteinen, door die van Amsterdam tot bevelhebbers benoemd, te gehoorzamen, en de ongehoorzamen te straffen. 25 Mei 1439.

Vierde Memoriaal van den Griffier Rosa.

[*Mauregnault, p.* 243 *volg.*]

Overeenkomst tot beëindiging van handelsgeschillen (in het Latijn). 29 Mei 1439.

Rijmer, Acta publ. Angl., T. X, p. 733—734.

Berbelienpolder c. a. in erfpacht gegeven aan Lodewijk van Blois en Klaas de Vries. 29 Mei 1439.

Register Z. O. 1441—1447, *cas k.*

[De Hertog gelast zijnen Kastelein te Medenblik Benijaart Scey, te zorgen dat die van Westwoude, van Hoogwoude, van Spanbroek, van Abbenkerke, van Schellenhout, van Wijdenisse, van Hem, van Veenhuizen en van Sybenkarspel, ten hunnen kosten eenige kleine oorlogschepen, Bairdzen, doen maken voor den oorlog met de Wendische steden. 6 Julij 1439.

Mauregnault, p. 245].

Meester Bruninc sticht en begiftigt een Capelrije in St. Nicolaaskerk te Amsterdam. Door den Hertog en den Bisschop van Utrecht bevestigd. 20 Julij 1439.

Perkament register Philippus B.

Die van Antwerpen maken verdrag met die van Zierikzee en van West-Schouwen, aangaande de schade, die hunne poorteren, komende van Hamburg en uit Oostland, geleden hebben. 11 Aug. 1439.

Perkam. Brief uit de Archiven van Z. Zee.

De Hertog geeft aan zijnen Raad, Boudijn van Zwieten, vrijheid om zijne leengoederen onder zijne kinderen, het zij zonen of dochteren, te verdeelen. 21 Aug. 1439.

Perkament register Philippus A.

J. Janheinenzoons-zoon, Schout te Amsterdam, ontvangt land ter leen te Ouder-Amstel. 27 Aug. 1439.

Perkament register Philippus A.

30 Aug. 1439. Hertog Philips bekrachtigt, dat zijn Raad en de Ridderschap en Steden van Holland en Zeeland besloten hadden zekere convooischepen uit te rusten en in zee te houden, tot beveiliging van de haringvisscherij.

Memoriaal van den Griffier Rosa, p. 30 verso.
[*Mauregnault, p. 223 volg.*]

10 Sept. 1439. [Interlocutoire sententie van den Hove van Holland over elf Engelsche schepen, door Amsterdamsche kapers genomen.

Mauregnault, p. 251—260].

9 Oct. 1439. De Hertog van Bourgondie geeft aan Jan, den Bastaard van Jan van Steeland, alle voorregten en vrijheden die wettig geborenen genieten.

Perkament register Philippus B.

30 Oct. 1439. Verbond van die van Oostergo en Westergo om eenen vasten vrede door geheel Friesland te onderhouden: en boeten bedreigd tegen hen die denzelven zouden breken.

Chronyk van Vriesland, door W. Taborita, [*IV, p. 40.*]
[*Verg. Schwartzenberg, I, p. 518*].

10 Nov. 1439. Uitspraak van den Hertog van Bourgondie, over verschillen welke Vrouw Elisabeth van Gorlitz, wed. van Hertog Jan van Beijeren, had met Heer Frank van Borselen, Graaf van Oostervant.

Perkament register, Privilegien en Handvesten Philippus B.

8 Dec. 1439. Mandaat ter aanvulling van de overeenkomst vermeld op 29 Mei. (Latijn).

Rijmer, Act. publ. Angl., T. X, p. 739—740
[*vermeld bij Kluit, Index Chron., nº. 47*].

14 Jan. 1440. Brief van Paus Eugenius (*concernens decimas nostras in Stryen et quaedam alia*).

M. S. van Prof. Kluit.

20 Jan. 1439 (1440.) De Hertog van Bourgondie vergunt aan die van Leiden, om het verval der lakennering, de duurte van levensmiddelen, sterfte, oorlog enz. drie honderd schilden lijfrenten 's jaars te verkoopen.

M. S. Privil. van Leijden, van N. N.
[*Gedr. bij van Mieris, Handv., Priv. enz. van Leijden, p. 411*].

Vrijheid aan Gerard van Zijl gegeven, om, op zekere voorwaarden, het slot en de heerlijkheid van Purmerende en de Ambachtsheerlijkheid van Schoorl te mogen verkoopen, als ook aan H. van Foreest om een hofstad te verkoopen. 26 Febr. 1439 (1440.)

Perkament register Philippus A.

Brief van kwijtschelding van misdaden en van breuken, verbeurd bij de gemeente van Rotterdam, in het oproer, dat aldaar, ter zake van duurte van het koorn, had plaats gehad. 2 Maart 1439 (1440.)

M. S. Privil. van Rotterdam.

[*Lois, Beschr. van Rotterdam, p.* 299].

[De Hertog geeft den Dennenweg bij den Haag aan Dirk van Zwieten, met regt er een draaiboom op te plaatsen. 15 Maart 1439 (1440).

De Riemer, Beschr. v. 's Gravenhage, I, bl. 62.]

Gerrit van Zijl bekent de erfpachten van de sluizen en visscherijen ter Weer, aan Jan, Heer van Montfoort, verkocht te hebben. 18 Maart 1439 (1440.)

Origineele brieven van Burgem. v. Sypestein.

Gerrit van Zijl bekent het slot, de heerlijkheden, den eigendom en de leenen van Purmerende, Neck, Purmerland en Ilpendam, aan Jan, Heer van Montfoort, verkocht te hebben. 19 Maart 1439 (1440.)

t. a. pl.

Gerrit van Zijl belooft aan Jan van Montfoort, te zullen zorgen, dat de leenmannen hem manschap en eed zullen doen, van de landen en heerlijkheden die hij hem verkocht had. 20 Maart 1439 (1440.)

t. a. pl.

De Hertog van Bourgondie beleent Jan van Montfoort, met de heerlijkheid van Purmerend, enz. 20 Maart 1439 (1440.)

Perkament register Philippus A.

Reynoud Heer van Brederode, ontvangt ten regten leen de ambachtsheerlijkheid van Schoorl, door overgifte van Jan van Zijl. 20 Maart 1439 (1440.)

t. a. pl.

Vrouw Margriet bevestigt de keuren door den Schout, de Burgemeesters, Schepenen en Raadsmannen van de stad Beverwijk, omtrent de excijnsen gemaakt. 27 April 1440.

Memoriaal Vrouw Margriet.

29 April 1440. **Ordonnantie van den Hertog, waarbij bevolen wordt, dat de Burgemeesters en Schepenen van Rotterdam zullen zweren, dat zij om de dienst van het regt niet gebeden hebben, daarop geen geld geleend, noch giſte daarvoor gegeven, hetzij groot of klein.**

M. S. Privilegien van Rotterdam.

[*Lois, Beschr. van Rotterdam, p.* 305].

29 April 1440. **Confirmatie van den verkoop van de visscherij en sluizen te Weer, door Gerrit van Zijl aan den Heer van Montfoort.**

Origineele brief van Burgem. van Sypestein.

13 Mei 1440. **Arbitrament of uitspraak van den Hertog, betreffende verlangde genoegdoening wegens eenige personen van Leiden, die in het Rotterdamsche oproer waren ter nedergeslagen.**

M. S. Register van sententien, rakende de stede Rotterdam.

17 Mei 1440. [Opdragt door Philips van Bourgondie, van het Baljuwschap van Rhijnland.

V. Mieris en v. Alphen, Beschr. der stad Leijden, II, 588.]

28 Mei 1440. [Vrouw Margriet geeft aan die van Schoonhoven octrooi, om Thesauriers te mogen aanstellen.

Origin. te Schoonhoven.]

3 Junij 1440. Verdrag van die van Holland en Friesland met die van Overijssel, aangaande de zeevaart van hunne landgenooten.

Vierde Memoriaal van Rosa.

3 Junij 1440. Bevel van den Hertog op het afkondigen en onderhouden van het bovenstaande verdrag.

t. a. pl.

3 Junij 1440. Order van den Hertog ter betaling van zeker pondgeld, tot voldoening van de schade door die van Overijssel geleden van de Hollanders, enz.

t. a. pl.

[*Th. Boeij, De oudheid van den Hove van Holl. nader onderzocht, p.* 224].

13 Junij 1440. De Hertog bevestigt den handel en het verdrag van koopmanschap, tusschen die van Holland en van Overijssel.

Vierde Memoriaal van Rosa.

Heer Gerrit van Zijl bekent honderd gouden Engelsche no- 18 Junij 1440.
belen ten behoeve zijner kinderen ontvangen te hebben, uit handen van Willem, Heer tot Naaldwijk, wegens verkoop van de heerlijkheid van Purmerend enz., aan den Heer Jan van Montfoort.

Origineele brief van Burgem. v. Sypestein.

Verdrag tusschen den Heer van Strijen en de ingezetenen 26 Junij 1440.
van Dordrecht, Delft en anderen, die in de nieuw bedijkte landen van Strijen geërfd zijn, aangaande de tienden aldaar.

Van der Schelling, Tiendregt, II, p. 14.

De Hertog van Bourgondie stelt Mr. Jacob Potter aan, tot 27 Junij 1440.
zijnen Raad in Holland, Zeeland, enz. (in het Latijn).

Vijfde Memoriaal van Rosa, en Boeij, De oudheid van den Hove nader onderzogt, p. 216.

De Hertog beleent, op bijzondere wijze, Sarijs Reinoutszoon, 18 Julij 1440.
door afstand van zijne moeder Marie van Naarsen, met het ambacht van Puttershoek c. a., mits zijn broeder Jan een derde deel en de moeder zekere somme gelds zouden bekomen.

Perkament register Philippus A.

Kwijting van Heer Gerrit van Zijl, wegens de verkooping 19 Julij 1440.
van de heerlijkheden van Purmerend, Neck, Purmerland en Ilpendam aan Jan van Montfoort.

Origineele brief van Burgem. van Sypestein.

De Hertog stelt orde op het schouwen en onderhouden van 23 Julij 1440.
den dijk te Ypesloot.

Utrechtsch Plakaatb. II, p. 4—5 *en Handv. van Amsterdam, p.* 361.

De Abt, Prior en 't Convent van St. Michiel te Antwerpen 4 Aug. 1440.
beloven den Hertog van Bourgondie voor een uitgors in het land van Tholen, dat zij met zijnen wille gekocht hadden, twee gouden Rijders 's jaars en zoolang hij zoude leven zijn geboortedag en na zijnen dood zijn jaargetijde te vieren.

Perkament register Philippus A. [*Ermerins, Zeeuwsche Oudh., VIII, p.* 40.]

Willem, Broeder te Egmond, Heer te IJsselstein, bekent dat 4 Aug. 1440.
de vijfhonderd schilden, door Vrouw Jacoba bij erfgifte aan

de arme gemeente van het verwoeste IJsselstein gemaakt, wel betaald zijn.

M. S. Handvest. Chron. van v. d. Houve.

18 Aug. 1440. De Hertog van Bourgondie maakt nadere bepalingen nopens het lastgeld, dat, ter bekostiging van convooi, op den haring, in Zeeland moest worden geheven.

Vierde Memoriaal van Rosa.
[*Mauregnault, p.* 225 *volgg.*]

22 Aug. 1440. Bepaling dat die uit Holland ten haring varen van ieder last een rijder voor convooigeld zullen betalen.

Vierde Memoriaal van Rosa.
[*Mauregnault, p.* 227 *volgg.*]

23 Aug. 1440. De Hertog bevestigt de uitspraak zijner Raden, aangaande de verschillen hangende tusschen Willem den Bastaard van Holland, Heer van Schagen, en de buren en ingezetenen van Schagerkogge en Niedorperkogge, over de betaling van de huur of den pacht der visscherij in gemelde koggen.

Burger [*van Schoorel*], *Chron. van Schagen*, [*p.* 72].

2 Sept. 1440. De Hertog geeft handvesten en regten aan die van Mijnsheerenland van Moerkerken c. s. die geland zijn in de nieuwe dijkagie voor den Maasdam.

Uit de Biblioth. van Meerman.

4 Sept. 1440. Uitspraak tot beëindiging van het verschil aan wien het leen van het ambacht van Riederkerk toekwam.

Nog eene beschikking op hetzelfde onderwerp, aan die uitspraak annex.

Perkament register Philippus B.

9 Sept. 1440. Order van den Bisschop, kerkvoogden en regering van Utrecht wegens den Lekkendijk.

Utrechtsch Plakaatb. II, p. 108.

22 Sept. 1440. Beschikking door den Hertog gegeven aan de steden omtrent de Zuiderzee, wegens het te kaap-varen en het nemen van schepen, die niet aan vijanden toebehooren.

Mauregnault, p. 249.

22 Sept. 1440. De Hertog beveelt den Baljuw van Amstelland en den Schout

van Amsterdam, om de uitleggers, die aan kooplieden van deze en van andere landen goederen roofden, met geweld aan te tasten en te leveren in de gevangenis in den Hage.

t. a. pl. p. 228—229.

De Hertog stelt orde dat de haringbuizen den haring niet buitenslands of aan vreemden mogen verkoopen, maar in de steden van Holland moeten brengen. 22 Sept. 1440.

Privil. v. Monnikendam, p. 21—22.

Vrijheid aan die van West-Friesland gegeven, om de groote Nes te mogen bedijken, Dijkgraaf en Heemraden aan te stellen enz. 15 Oct. 1440.

Privil. v. Drechterland (achter die van Enkhuizen gedrukt), p. 59.

Vrijgeleide voor Hollandsche Commissarissen, tot onderhandelingen met Engeland (in het Latijn). 17 Oct. 1440.

Rymer, Act. publ. Angl., T. X, p. 805—806.

Hertog Philips vergunt aan Vrank van Moerkerken, om in de ambachten van Poelwijc, van Scobbe en van Everrocker Dijkgraaf en Heemraden aan te stellen, die de landen mogen schouwen, naar het Dijkregt van den grooten waard van Zuid-Holland. 18 Oct. 1440.

Perkament register: Privilegia Ducis Caroli.
(Deze ambachten waren deelen van Thiesselingswaard, aan de westzijde van den grootenwaard, vgl. Oudenhoven, Zuyt-Holl., p. 193).

De Hertog beleent Gerard de Bruine, Priester, de hofstede Diepenborg en het Kortebosch buiten den Hage, aan het Westeinde, met drie morgen lands daaraan. 23 Oct. 1440.

Perkament register Philippus A.

Bevel van Hertog Philips aan den Schout en de regering van Amsterdam, om een geroofd schip en goederen weder te geven. 26 Oct. 1440.

Vierde Memoriaal van Rosa.
[*Mauregnault, p.* 250 *volg.*]

Interlocutoire sententie van den Hove van Holland, wegens zeker verschil over drie en twintig schepen, door die van Amsterdam op zee genomen. 29 Oct. 1440.

Memoriaal, t. a. pl.
[*Mauregnault, p.* 268—270].

30 Oct. 1440. **Beschikking wegens de breuken, waarin Pieter Slotemaker c. s. vervallen waren.**

Elfde Memoriaal van Rosa.

6 Nov. 1440. Regten en keuren door den Hertog van Bourgondie aan die van Tholen gegeven; — met geannexeerde bepalingen van 12 Sept. 1452.

M. S. Privilegien van Tholen van den Burg. Radermaeker.

14 Nov. 1440. De Hertog regelt de ontstane verschillen over den Tol te Gorinchem.

M. S. Privilegien van Gorinchem en Arkel, [bij Kemp, p. 257].

19 Dec. 1440. De Hertog geeft de heerlijkheid van Vlissingen, na den dood van Lodewijk, bastaard van Holland, aan zijnen bastaardzoon Cornelis; doch verschil hierover ontstaan zijnde, is zonder gevolg gebleven.

De Riemer, Beschr. van 's Gravenhage, p. 379—380.

22 Febr. 1440 (1441.) De Hertog beleent Elburg van Langerak, echtgenoot van Rutger van den Boetselaar met het slot te Asperen, berkhof (sic) en boomgaard en met de helft van de heerlijkheid van Asperen, met al wat daartoe behoort.

Perkament register Philippus A.

23 Febr. 1440 (1441.) Vrede en bestand met den Koning van Spanje en de Hertogen van Brittanje en van Sinte Malock.

Priv. en Handv. van Dordrecht, M. S. van den Heer J. Markus.

13 Maart 1440 (1441.) De Hertog van Bourgondie geeft, op zekere voorwaarde, het land van Vlieland aan zijnen Secretaris en Slotvoogd van Medemblik, Benjaard Scey, te behouden zijn leven lang.

Register Z. O. 1441—1447, Cas K.

23 Maart 1440 (1441.) De Hertog van Bourgondie belooft en beëedigt, dat hij de steden en heerlijkheden, die door het sterven van Vrouw Margriet, wed. van Graaf Willem VI, aan hem vervallen waren, bij hare oude regten en vrijheden zal handhaven, en beveelt zijnen Stad-

houder in zijne plaats daar heen te trekken om ook hare hulde en eed te ontvangen.

M. S. Handv. Chron. van v. d. Houve, op het jaar 1440.

[*Privilegien van Texel* 1725, *p.* 57].

De Hertog beveelt aan allen en een ieder, in Holland, Zee- 24 Maart 1440 (1441.)
land en Friesland gezeten, den Bisschop van Utrecht, Rudolph van Diepholt, te gehoorzamen en geen ander, die niet van den Paus van Rome aangesteld is.

Register Z. O. 1441—1447, *Cas K.*

De ambachten van Puttershoek en Zijdwijn verlijd op Jan 21 April 1441.
Reinoutszoon, ten overstaan van twee Schepenen van Dordrecht, als voogden, wijl de leenman nog onmondig was.

Perkament register. Alpha, 1440—1447, *onder Noord-Holland.*

[Philips van Bourgondie confirmeert de privilegien van Schoon- 16 Mei 1441.
hoven.

Vidimus brief te Schoonhoven.]

Pelgrim Gerijts doet belofte en eed, dat hij in zee zijnde 18 Mei 1441.
niemand beschadigen zal dan de vijanden des lands.

Memoriaal van Rosa.

Extract uit het verdrag tusschen den Koning van Spanje en 19 Mei 1441.
de landen van Holland, Zeeland en Friesland.

Memoriaal, t. a. pl. en bij den Secretaris Boey, p. 167.

Magtbrief dergenen, die van Lubeck, ter dagvaart, naar Ko- Maandag vóór Pinkster [29 Mei] 1441.
penhagen gezonden zijn, om zich met de Hollanders te verstaan.

Register Z. O. 1441—1447, *Cas K.*

Magtbrieven, als voren, voor die van Hamburg, van Wismar, van Straalsond, van Pruissen en Lijfland, van Rostock en van Denemarken.

t. a. pl.

Verzekering van de Aldermannen in Vlaanderen van den Duit- 12 Junij 1441.
schen huize te Brugge, aan hunne gemagtigden ter dagvaart te Kopenhagen gegeven, dat zij van waarde houden, wat die ter vereffening der geschillen goedvinden te doen.

Dit stuk op de keerzijde van den magtbrief van Denemarken geschreven.

Register Z. O.

13 Junij 1441. De Hertog van Bourgondie regelt het gewigt der botertonnen en de deelen derzelve in Holland en West-Friesland, ter verhoeding van kwade praktijken.

M. S. Handv. Chron. van v. d. Houve.

4 [14] Julij 1441. Commissie van onderhandelaars tot herstel van vriendschap, handel en verkeer tusschen Engeland en onzen staat (in het Latijn).

Rymer, Act. publ. Angl., T. X, p. 848—849.

2 Aug. 1441. Uitspraak van het Hof, omtrent een Engelsch schip, ten onregte genomen, met bevel om het kosteloos en schadeloos weder over te leveren.

Vierde Memoriaal van Rosa.
[*Mauregnault, p.* 260 *volgg.*]

6 Aug. 1441. Brief van den Hertog aan den Stadhouder en Raad van Holland, houdende aanbeveling om, wanneer zij van hem brieven ontvangen, orders bevattende, die met zijn belang of met de wetten en regten des lands in strijd zijn, daaraan geen gevolg te geven, totdat zijn goedvinden daarop nader zal zijn verstaan (in het Fransch).

Vijfde Memoriaal van Rosa.
Bedenkingen over de oudheid van den Hove, door Th. Boey, p. 136—137.

10 Aug. 1441. De Heer van Gaasbeek, Abcoude enz. schenkt verschillende goederen aan het klooster 't Nieuwelicht in Bloemendaal, buiten Utrecht, door zijne voorvaderen gesticht.

M. S. Handv. Chron. van v. d. Houve.

23 Aug. 1441. Bestand tusschen de landen van Holland, Zeeland, Friesland en de zes Wendische steden te Kopenhagen gesloten.

M. S. van den Heer C. B. en bij Aitzema, Zaken van Staat en Oorlog, I, p. 90 *volg. gecollat. met Register Z. O., Cas K.*
[*Dit en de volgende drie stukken Gr. Plakaatboek, IV, p.* 254—258. *Bij Kluit, n°.* 52.]

Verzoening van Holland, Zeeland en Friesland met de Rijken van Denemarken, Noorwegen en Zweden te Kopenhage gesloten. 23 Aug. 1441.

t. a. pl.

Bestand en verzoening met den Hertog van Holstein. 23 Aug. 1441.

t. a. pl.

Verzoening tusschen Holland, Zeeland, Friesland en de landen van Pruissen en Lijfland. 6 Sept. 1441.

t. a. pl.

De Hertog van Bourgondie bevestigt het bestand met de zes Wendische steden gemaakt, en doet eenige steden van Holland dit bekrachtigen. In het jaar 1441.

Register Z. O., Cas K, van de Register- of Leenkamer.

Verklaring van den Aarts-Bisschop van Lunden, dat hij voldaan is. 7 Sept. 1441.

Eene verklaring van 7 Oct. aan de voorgaande annex, betreffende de vereffening van toegebragte schaden.

Register Z. O.

De Hertog van Bourgondie schrijft den Heer van Binguicourt, Stadhouder van Holland, over het misbruik dat Willem van Naaldwijk, Rentmeester van Holland, in de commissien en in het gebruik van het zegel gemaakt had (in het Fransch). Omtrent 9 Sept. 1441.

Vijfde Memoriaal van de dagelijksche zaken etc., geteekend Litt. C. I.

[*Th. Boey, Oudh. van den hove nader onderzogt, p.* 227].

De Hertog verzet, op verzoek van die van der Goes, de jaarmarkt aldaar. 12 Sept. 1441.

M. S. Privilegieboek van der Goes, van den Burg. Ossewaarde. [*Vgl. Smallegange, Chr. v. Zeel., p.* 537.]

De Hertog beleent Vrancken, Heer te Moerkerke, met de heerlijkheid ter Merweyden [Merwede], met al haar aanbehooren, als: schoutendom, dijkban, tienden, het schoutendom in Dordrecht, jaarmarkt, tol, excijsen, vleeschstallen, het halve veer te Papendrecht enz. 1 Oct. 1441.

Perkament register Alpha.

8 Oct. 1441. De Hertog beveelt, ter beëindiging van geschillen, de geboden of schriften van die van Bazel noch van Walraven van Meurs te gehoorzamen, maar alleen den Heer van Diepholt voor Bisschop te erkennen.

Register Z. O.

16 Nov. 1441. Een Latijnsche brief van Hertog Philips aan den Aartsdiaken van Utrecht, betreffende eene aan Jacob Spillaert opgedragen collatie.

Afkomstig van den Secret. Boddaert.

30 Nov. 1441. De Hertog draagt het Casteleinschap van het Slot en de stede der Goude, door afstand van zijnen Raad Bertram v. d. Broquiere, over aan zijnen Rentmeester-Generaal van Holland, Willem van Naaldwijk, voor zijn leven.

Register Z. O.

8 Dec. 1441. Testament van Hertog Philips [alleen ter herinnering vermeld].

Miraeus, Op. Diplom. II, p. 1256 *seq.*

14 Dec. 1441. [Eedsaflegging, met de hand op de borst, door den Abt van Baerne of Berne, als benoemd tot een van 's Hertogs Raden.

Th. Boey, Oudheid van den Hove nader onderzogt, p. 220.]

20 Dec. 1441. De Heer Raaphorst beleend met het het huis te Rijnenbosch, met verscheidene landen en de ambachten van Aarlanderveen en Oudshoorn.

Perkament register Alpha.

31 Dec. 1441. De Hertog bevestigt de Privilegien en handvesten aan die van Noordwijk gegeven [alleen ter herinnering vermeld].

*S. v. Leeuwen, Handv. en Priv. van Rijnland, p.*705.

31 Dec. 1441. [Philips van Bourgondie bevestigt alle privilegien en handvesten van Rhijnland.

S. v. Leeuwen, Handv. en Privil., bl. 705.]

28 Febr. 1442. De Hertog van Gelder bevestigt en verklaart het verbond door drie vierendeelen zijn lands, Nijmegen, Zutphen en Arnhem, in het jaar 1436 gemaakt.

M. S. Privilegien van Nijmegen. [*Vgl. het verbond bij Nijhoff, Ged. IV, p.* 180, 178 *volg.*]

1 Maart 1441 (1442.) Huwelijksvoorwaarden van Willem, broeder te Egmond, Heer

van IJsselstein en Jonkvr. Anna van Bossuyt, Vrouwe van Brigdamme tot Duvelant enz., bekrachtigd door verscheiden grooten en edellieden.

Bevestiging daarvan door Hertog Philips op 12 Sept. 1442.

Perkament register Alpha.

Isabelle, gemalin van den Hertog van Bourgondie en voor denzelven bestier hebbende over de landen van herwaart over, verklaart die van Amsterdam voor wederspannigen, vermits die roervinken geweest waren van den oorlog ter zee tegen de Oosterlingen en Hansesteden, en geen behoorlijke verantwoording hebben willen doen van onregtmatig genomen prijzen, en beslist hoe tegen hen te handelen was. 9 Maart 1441 (1442.)

M. S. Handv. Chron. van v. d. Houve, en Register Z. O. [*Wagenaar, Beschr. v. Amst. I, p.* 170.]

Latijnsche brief, waar boven staat: 15 Maart 1442.

De attemptis contra formam antiquae amicitiae cum Hollandis reformandis; — behelzende een vrijgeleide voor onderhandelaars.

Rymer, Act. publ. Angl., T. XI, p. 20.

Uitspraak nopens het regt van den Heer van Giessen om twee Heemraden in den Alblasserwaard te hebben. 15 April 1442.

Register Z. O.

De Hertog beleent Vrederik Uten Hamme met het huis ten Hamme en met het land enz., tengevolge van afstand van zijnen vader. 16 April 1442.

Perkament register Alpha.

De Hertog bevestigt den lijftogt door Gijsbrecht van Rijn aan zijne echtgenoote, Jonkvrouw Henrik Splintersdochter van der Vliet, gemaakt op het huis te Jutphaas en eenig land, als leenroerig aan Holland zijnde. 18 April 1442.

Perkament register Alpha.

Octrooi aan die van der Goes, om de haven te verleggen. 7 Mei 1442.

M. S. Privilegien van Goes, van den Burg. Ossewaarde.

De Hertog van Bourgondie verleent die van Naarden vergif- 22 Mei 1442.

fenis en kwijtschelding, wegens de misdaad van buiten zijn weten veertig man gezet te hebben, die jaarlijks den Raad aldaar kiezen zouden; mits de daartoe strekkende brief vernietigd worde.

Regeling dezer aangelegenheid voor het vervolg.

Perkament register, Privil. en Handv. Philippus B.

22 Julij 1442. Willem broeder te Montfoort doet den eed als Raad van Holland.

Perkament register Alpha.

27 Julij 1442. Erfmaking van Gijsbrecht van Vianen, Heer te Noordeloos, Nieuwkoop en Oosthuisen en van zijne echtgenoot Jonkvrouw Meine van Heemskerk, over en weder gedaan ten overstaan van Jan van Vianen en Margarita van Kralingen Vrouwe van Heemskerk, broeder en moeder der eerstgemelden.

Perkament register Alpha.

31 Julij 1442. Frederici III Imperatoris Romanorum confirmatio sententiarum bannalium contra Arnoldum Egmondanum.

Bekrachtiging van het banvonnis tegen Arnold van Egmond, die zich noemde Hertog van Gelder, en met 's Rijks ban en overban was getroffen (in het Latijn).

Mulleri Reichstags Theatrum. [*Lunig, C. G. D. II, p.* 1811.]

31 Julij 1442. Uitspraak van den Hove van Holland, bij welke Benjaard Sceij verwezen wordt tot teruggave van zekere hoeveelheden wagenschot en teer, welke door hem, wegens zeebraak, aan kooplieden van Dantzick en Hoorn waren ontnomen, boven en behalve hetgeen zij voor bergloon hadden moeten betalen.

Zevende Memoriaal van Rosa.

11 Aug. 1442. Fredericus Imperator renovat, auget et confirmat immunitates ac privilegia Neomagensium.

Vernieuwing, vermeerdering en bevestiging van Nijmeegsche privilegien (in het Latijn).

Historia Gelrica J. Jo. Pontani, p. 482, 483.
[*Vervolg der Handv. v. Nijmegen, bl.* 1].

18 Sept. 1442. De Hertog van Bourgondie belooft de heerlijkheid, lieden

en landen van Texel nooit te vervreemden; maar dat ze altijd door hem en zijne nakomelingen zullen beregt worden.

Privil. van Texel, p. 26—29.

Die van den nieuwen lande van Riederwaard beloven met bewilliging van hunne ambachtsvrouwe, Vrouwe van Heestert en Hemstroden, hun koorn en zaad alleen te Dordrecht ter markt te brengen. 18 Sept. 1442.

Priv. etc. van Zuid-Holland, door v. d. Eyk, p. 281. [*Van Oudenhoven, Zuyt-Hollandt, p.* 125].

Hertog Philips vermaant die van Harderwijk de tollen tot nadeel zijner onderzaten opgesteld, af te schaffen en de gevangenen te ontslaan. 13 Oct. 1442.

Beschr. der stadt Harderwijk, door Schrassert, I, p. 187.

Die van Harderwijk schrijven aan de steden en eilanden van Holland, welke naast aan de Zuiderzee gelegen waren, over het verschil met die van Naarden wegens den stapel van de visch. 13 Oct. 1442.

Beschr. der stadt Harderwijk, door Schrassert, I, p. 186.

De Hertog van Bourgondie bevestigt het stapelregt van de visch, tusschen de Vecht en den IJssel, aan de Zuiderzee, ten behoeve der stad Naarden, als een oud privilegie. 14 Oct. 1442.

Privil. van Naarden, p. 33.

Arnout, Hertog van Gelder, verklaart zijn misnoegen over het stapelregt van de visch, dat te Naarden is aangevangen, en bepaalt in tegenstelling daarvan, dat de opslag van visch, die landen zal tusschen Muiden en Kampen, alleen te Harderwijk moet plaats hebben, zoodat geen visch dan die aldaar aankomt vervoerd zal mogen worden, op verbeurte van goed voor den inlandschen en een zwaren tol voor den uitlandschen koopman. 3 Maart 1443.

Beschr. der stadt Harderwijk door Schrassert, I, p. 183.

Kwijtschelding door die van Harderwijk aan die van Naarden. 5 Junij 1443.

t. a. pl.

11 Nov. 1442. De Hertog van Bourgondie geeft de Kosterij van de parochiekerk te Vlaardingen, met de school aldaar, aan Jan Klaaszoon Zadelmaker, en beveelt de regeerders dier steden hem te ontvangen en aan te nemen in de bedoelde betrekking.

Perkament register Alpha.

14 Nov. 1442. Sententie van den Leenhove van Holland tegen den Heer van Montfoort, als Heer van Purmerend, aangaande twee morgen lands verkregen door Jakob Wiggers.

Bort, van de Leenen, en bijlagen op het Tiendregt van v. d. Schelling, II, p. 152.

15 Nov. 1442. De Hertog beleent Willem van Brakel met de ambachtsheerlijkheid van Sparendam en Sparenland, bij afstand en overgifte van Jan Eggart, die bij afwezigheid zulks door Mr. Henrik Uten Hove, Raad van Holland, deed doen.

Perkament register Alpha, en 5 onder Kennemerland.

18 Nov. 1442. De Hertog stelt orde op de doodslagen en magengelden in Holland en West-Friesland.

Priv. v. Drechterland, p. 61.

28 Dec. 1442. De Hertog beleent Aleid, dochter van Herman van Kuinre en haren echtgenoot Evert Vreze van Stroowijk, met Urk, Emelwaard [anders Emeloord] en andere landen.

(Bijgevoegd eene verwijzing aan de gevallen van Urk en Emelwaard, nu Emeloord, vermeld in de beschrijving van Amsterdam door Commelijn, p. 878—884).

Perkament register Alpha, Cas G, onder 't Sticht van Utrecht.

Omtrent het jaar 1442. Instructie voor Echbert den Gier, wegens deze landen gezonden tot onderhandeling met den Hoogmeester van Pruissen.

Vierde Memoriaal van Rosa.

[*Afgedrukt bij de Mauregnault, bl.* 271—278].

Instructie voor denzelfden, gezonden aan den Koning van Denemarken.

t. a. pl.

Instructie voor denzelfden, gezonden aan den Bisschop van Loune (Lund).

t. a. pl.

Instructie voor Bartholomeus van Eten en Cornelis Bairents, Ambassadeurs wegens Holland, Zeeland en Friesland, gezonden aan den Koning van Engeland.

t. a. pl.

Twee brieven van Hertog Philips, wegens betaling aan den Heer van der Veere, voor de lossing van de heerlijkheid van Vlissingen. In het jaar 1442.

Register der Charters van Holland, p. 80.

Lodewijk van Montfoort ontvangen hebbende het Slot van Muiden en de dienst van Gooiland, verdraagt zich over zekere schulden met Splinter van Nijenrode. 2 Jan. 1443.

Oud handschrift van den Heer J. Marcus.

Melis van Mynde en Dirck van Sweeten, op bevel des Hertogen van Bourgondie het Slot te Muden (Muiden) ingenomen en weder aan Lodewijk van Montfoort te bewaren gegeven hebbende, melden wat zij daarop gevonden hebben. 7 Jan. 1443.

M. S. Handv. Chron. van v. d. Houve.

Vrijgeleide voor Arnoldus de Gravezande tot onderhandelingen (in het Latijn). 14 Febr. 1443.

Rymer, Act. publ. Angl., T. XI, p. 20. [*Verm. bij Kluit, Ind. Chr., n°.* 51.]

Bewijs dat de Graaf van Holland naderschap of nakoop heeft van leengoederen. 24 Febr. 1442 (1443.)

M. S. Handv. Chron. van v. d. Houve, op het jaar 1442.

De Hertog beveelt aan die van der Goes, dat men voortaan geen Kapellanen geld geven zal, dan die tegenwoordig geweest zijn en de dienst hebben helpen verrigten. 12 Maart 1442 (1443.)

M. S. Privil. van Goes van den Burgem. Ossewaarde.

De Heer van Egmond en zijn zoon Willem bevestigen den lijftogt door hunnen broeder en oom, Willem Heer van IJsselstein, aan zijne echtgenoot, Anna van Bossuyt, gemaakt, op zekere voorwaarde. 4 April 1443.

Perkament register Alpha, onder het Sticht van Utrecht.

Dezelfde belofte herhaald en geconfirmeerd op 10 Junij 1443.

Brief uit archieven van den huize van Wassenaar.

10 April 1443. Frank van Borselen regelt, als Heer van Hoorne, de bediening der weeskinderen en van hunne goederen, voor die van den Briel, met beraad van de regeerders dier stad.

[*v. Alkemade, Beschr. van den Briel etc., II, p.* 69].

22 April 1443. Gerrit van Vliet ontvangt de Proostdij van Oud-Munster, het Dijkveld, eenig land en het veer voor Oudewater en Rutelis, met de heerlijkheden, geregten en toebehooren, ten onversterfelijken leen.

Utrechtsche Archieven.

27 Mei 1443. De Hertog van Bourgondie gebiedt, dat niemand dan de Rentmeester van Noord-Holland kennis mag nemen van de achtergelaten goederen der Bastaarden en vreemdelingen in die landstreek.

M. S. Handv. Chron. van v. d. Houve.

28 Mei 1443. [Door den Hertog orders gegeven tot het stellen van wachten, te Heusden, op de Dieze, op den Hont en op de Schelde, tot betere verzekering van den Dordtschen tol, die de kooplieden ontdoken, door het zoeken van andere wegen dan die zij van ouds gebruikten.

Van de Wall, III, p. 544.]

29 Mei 1443. Verdrag door verkozen middelaars, aangaande de verschillen tusschen de stad Alkmaar en de buren van Bergen, betreffende de kosten van de sluizen te Alkmaar en den dijk te Krabbendam.

Handvest. en Priv. van Alkmaar (achter die van Enkhuizen gedrukt), p. 21.

7 Junij 1443. Verbond van die van Bolswaard, Workum, Sneek, Hindelopen enz., om den vrede een jaar lang ongeschonden te onderhouden.

Chron. van Friesland van Taborita [*Worp van Thabor, Kronijk, p.* 78] *en die van Winsemius, p.* 257.

10 Junij 1443. De Hertog van Bourgondie bevestigt den lijftogt door Willem, Broeder te Egmond, Heer van IJsselstein gemaakt aan zijne echtgenoote Anna van Bossuyt.

Brief uit de archieven van Wassenaar.

Overeenkomst betreffende de kerkedienst te Goes; waarboven staat: Consensus factus oppido de Goes per Ducem Philippum ut possent ibidem augmentare in ecclesia dominica officia et cantare horas canonicas. 11 Mei 1443.

Register Z. O.

Vervolg op het voorgaande. 12 Junij 1443.

t. a. pl.

De Hertog van Bourgondie vernieuwt zeker lid van het verdrag met den Bisschop van Utrecht gemaakt, dat men zijne onderzaten van Holland, Zeeland en Friesland niet naar Utrecht dagen zal. 10 Aug. 1443.

Privilegieboek van Leijden. A.

Vrijheid van koophandel door den Koning van Denemarken, aan die van Amsterdam toegestaan in Noorwegen, waarvan echter IJsland en andere Schatlanden uitgesloten bleven. 24 Aug. 1443.

Beschr. van Amsterdam door Dapper, p. 118.
[*Handvesten van Amsterdam, I, p.* 53. *Vgl. Scheltema, Het archief der ijzeren kapel te Amsterdam. p.* 81].

Dirk van Zandhorst verkoopt aan zijnen neef Jan van Duijvenvoorde, zijne visscherij de Vliet van Leiden, die hij eertijds ter leen hield van Willem Heer van Naaldwijk. 13 Oct. 1443.

Uit een origineelen brief van den Heer van Aldewereld, Heer van Croonestein.

De Koning van Denemarken, Zweden en Noorwegen, geeft aan die van Zierikzee vrijen handel in Noorwegen, met gelijke uitzondering als aan die van Amsterdam. 21 Oct. 1443.

Perkamenten brief van de stad Z. Zee.
[*Smallegange, Chron. v. Zeel., p.* 516].

De Koning van Denemarken, Zweden en Noorwegen, geeft aan die van den Briel en van Schiedam vrijen handel te Bergen in Noorwegen en te Kopenhagen. 22 Nov. 1443.

Privil. van den Briel en Voorne.
[*V. Alkemade, Beschr. van den Briel etc., II, p.* 69].

Heer Hendrik van Wassenaar, Burggraaf van Leiden, geeft zijnen neef Johan Heer tot Egmond en diens onderzaten tolvrijheid 24 Nov. 1443.

voor zijne tollen te Catwyck op zee en den Rijn, enz., mits jaarlijks betalende een gouden Engelschen nobel, of de waarde daarvan.

Naar een afschrift van Prof. Kluit.

16 Dec. 1443. De Hertog van Bourgondie beleent Dirk Huymanszoon, door afstand van Jan van Treslong, met zulke kapoenen en hoenderen als tot jaarlijksche renten staan binnen de stad Rotterdam, in de Nyepoort, aan beide zijden van de straten, strekkende van de kerkvliet noordwaarts in der stede vesten aldaar.

Perkament register Alpha.

In het jaar 1443. De Stadhouder en Raden van Holland stellen orde op den Zeevond van Noord-Holland.

M. S. Handv. Chron. van v. d. Houve. [*gedr. in de Nederl. Jaerboek. XXII. Bijvoegs.* 1760—1765. *p.* 1743].

25 Jan. 1443 (1444.) De Hertog van Bourgondie dagvaart verscheidene personen van Amsterdam voor den Gouverneur en Raden, om den opstand, welke in gemelde stad had plaats gehad, te komen verantwoorden.

Negende Memoriaal van Rosa, en bij den Secretaris Boey, Bedenkingen enz. p. 243 *volg.*

10 Maart 1444. Dirk van de Merwede, Slotvoogd van Heusden, het dorp Baardwijk gekocht hebbende, dat een sterfelijk leen was, verkrijgt erkenning dat het een onversterfelijk leen zal zijn.

Perkament register Alpha.

15 April 1444. Wettiging van onwettige geboorte. (Latijn).

Register Z. O.

20 April 1444. Belasting op den haring, welke te Vlissingen gebragt en verkocht wordt, tot onderhoud van de havens, bruggen, kaden, houten hoofden, enz., van de gemelde stad.

M. S. Register van de stad Middelburg, en Differenten tusschen Middelburg en de steden Vlissingen, Veere en Arnemuiden, p. 21.

25 April 1444. Verbond van vriendschap van die van Oostergoo met die van Groningen, voor den tijd van vier jaren.

Chron. van Friesland van Taborita. [*Worp van Thabor, Kron. p.* 81].

[*Gedr. bij Schwartzenberg, Charterb. I, p.* 524].

Vredehandel met Engeland (in het Latijn). 4 Julij 1444.

Rijmer, Act. publ. Angl., T. XI, p. 67—68.

[Brieven en overeenkomsten tusschen den Hertog van Gelder en de stad Dordrecht, wegens oneenigheden over het stapelregt. 10 Julij 1444.

Van de Wall, Handv. en Priv. van Dordrecht. p. 545].

Attestatie hoe dat de uitleggers van Bremen op zee tien schepen van die van Zierikzee en van Schouwen geroofd hadden, geholpen door de Wendische steden, gedurende den vasten vrede. 23 Julij 1444.

Perkam. brief van de stad Z. Zee.

De Nederlandsche Commandeurs der Duitsche orde verklaren de handeling af te keuren van zekere broeders, in het heffen van renten en tins des huizes en Baleijen van Utrecht, en te vrede te wezen met den Land-Compteur, die te Utrecht gezet is en dien zij tot oversten hebben aangenomen. 31 Aug. 1444.

Lunig, Continuatio I Spicilegii Ecclesiast. des Teutschen Reichsarchivs, p. 373.

De Hertog van Bourgondie verkoopt aan de stede van der Goes, onder zeker beding, honderd gemeten ambachts in de parochie van Kloetingen, enz. 12 Sept. 1444.

M. S. Privilegieboek van Goes, gecoll. en verbeterd uit het Register Z. O.

De Hertog geeft, ter gunste van den Heer van Bergen op den Zoom en van zijne echtgenoot, aan de ingezetenen dier stad, dat zij, tot betering van geleden schade door brand, op zekere voorwaarden, tolvrijheid zullen hebben door Holland en Zeeland, voor bepaalden tijd (in het Fransch, maar gebrekkig). 22 Sept. 1444.

Register Z. O.

De Hertog stelt Adriaan van Borsselen tot Kastelein van het Slot te ter Goude, in de plaats van den overledene Willem van Naaldwijk. 22 Sept. 1444.

Register Z. O.

De Hertog geeft het Schoutambacht van de stad ter Goude aan denzelfden Adriaan van Borsselen. 22 Sept. 1444.

Register Z. O.

De Hertog beleent Jonge Jan Beijerszoon met het Schout- 31 Oct. 1444.

ambacht van Bewesterschelde en met Voxdol bij Haamstede, door afstand van zijnen broeder Oude Jan Beijerszoon.

Perkament register Alpha.

31 Oct. 1444. Het vorenstaande met geringe variatiën.

M. S. van Prof. Kluit.

27 Nov. 1444. Vrouw Isabelle, landvoogdes voor haren gemaal Hertog Philips, bevestigt de gifte door Jacob Heer van Gaasbeek, Drossaard 's lands van Arkel, aan de zusteren van St. Agnieten te Gorinchem gedaan.

M. S. Privil. van Gorinchem.

3 Dec. 1444. Christoffel, Koning van Denemarken, Zweden en Noorwegen, geeft aan die van Elburg in Gelderland de vrijheid weder, die zij eertijds in zijn land gehad hadden.

M. S. Chron. Ducat. Gelriae en Pontani Gelrica Hist. in additam.

6 Dec. 1444. [Vrouw Isabelle staat Heer Dirk, bastaard van Holland, deken der Hofkapel te 's Hage, toe over zijne goederen te beschikken.

De Riemer, Beschr. v. 's Gravenhage, I, p. 232].

6 Dec. 1444. Vrouw Isabelle, gemalin des Hertogen van Bourgondie, beveelt de stad, het slot en land van Leerdam, van der Leede en Schoonrewoerd, van den Heer van Egmond, die dezelve in pandschap bezat, te lossen en over te nemen.

Register Z. O.

20 Dec. 1444. Uitspraak van de Vorstinne Isabelle, bij afwezendheid des Hertogs, benevens van de Ridderschap en Raden van Holland, over eene menigte van misdaden, willekeurigheden en wederspannigheden, door die van Dordrecht begaan en bedreven.

Register Z. O.

[*Dit, met al wat daartoe betrekking heeft, bij van de Wall, Handv. en Priv. van Dordrecht, III, p.* 556 *volgg.*].

24 Dec. 1444. Vrouwe Isabelle ontslaat zekere hofstede en land, ten gevalle eener weduwe, van het leenregt, en geeft die als eigen goed te gebruiken.

Perkament register Alpha.

Paus Eugenius schrijft den Bisschop van Utrecht dat hij het Hertogdom van Kleef van al de geestelijke magt van den Aartsbisschop van Keulen en van den Bisschop van Munster ontslaat en die aan de Kerk en den Bisschop van Utrecht voegt. 16 Jan. 1444.

Paus Eugenius ontslaat alle wereldlijke en geestelijke personen, onder 't kerkelijk gebied van Kleef, van den eed aan den Aartsbisschop van Keulen en Bisschop van Munster gedaan. 10 Julij 1445.

Dit [en meer] bij Leibnitz, Cod. Jur. Gent. Diplom., p. 391 volgg.

Uitspraak van den Bailjuw en Welgeboren mannen van Zuid-Holland, over een geding wegens den eigendom van zekere ambachten en zeldzame wijze van regtsvordering. 15 Febr. 1445.

Handv. v. Zuid-Holland van v. d. Eijck, p. 387—388, [v. Oudenhoven, Zuyt-Hollandt. p. 193].

De Hertog geeft aan Jan Ruigrok vrijheid, onder zeker beding, om de twee uitgorsen Jan Hugenszoonshil en 's Gravengors te mogen bedijken, liggende bij het land van Tholen. 4 Maart 1444 (1445.)

Perkament register Alpha.

De Hertog bevestigt den verkoop van 's Heeren Hendriks kinderenambacht in Zuidbeveland, en van de chynse van 's Graven polder, door Wolfaard van der Maalstede gedaan aan Jan Ruigrok. 4 Maart 1444 (1445.)

Register Z. O.

Verdrag van vriendschap, koophandel en verkeer met Engeland gesloten (in het Latijn). 10 April 1445.

Perkament register Philippus B, gecollationeerd met de copie uit de archieven van Middelburg. [Bij Rijmer, XI, p. 125 seq. Verm. bij Kluit, Index Chron. n. 57].

Hetzelfde in het Nederduitsch. 10 April 1445.

t. a. pl, Perkam. rolle uit de archiev. van Middelburg.

De Hertog van Bourgondie regelt het verkiezen van een Schepen in de stad van der Goes, in de plaats van een afgestorvene. 27 April 1445.

Memorialen T.

28 April 1445. De Hertog verbiedt de partijschap van Hoeksch en Kabeljaauwsch, in Holland, Zeeland en Friesland.

Toetssteen Goudsch Chronijkske p. 273, gecoll. en verbeterd uit het Memoriaal T.

28 April 1445. [Teekens en leuzen der Hoekschen en Kabeljaauwschen.

Van Mieris en van Alphen, Beschr. der stad Leijden, II, 428].

30 April 1445. De priester te Noordwijk kwalijk behandeld en in gevaar zijns lijfs zijnde, wordt door den Hertog in bescherming genomen en den buren bevolen hem in rust en vrede te laten.

Memoriaal T.

3 Mei 1445. Eenigen, die zich buiten Haarlem hadden opgehouden, worden ontboden, om zich met daartoe gemagtigden te verstaan over de wijze, waarop zij daar weder terugkeeren zullen.

Memoriaal T.

5 Mei 1445. Getuigenis dat de Heer van Lalain het zegel aan den President en den Raad des Hertogs in den Hage heeft overgegeven.

t. a. pl.

6 Mei 1445. Hendrik van Kronenburg verkoopt, om zich uit schulden te redden, zijn slot, heerlijkheid en goederen van Kronenburg op zekere voorwaarde aan Melis van Mynden, met goedkeuring des Hertogs, welke de naasting of nakoop voor zich en zijne nakomelingen behoudt.

Perkament register Alpha.

8 Mei 1445. De Hertog beveelt den Schepenen van Wieringen, dat zij in 't afwezen van den Schout, met zijnen Stedehouder regt moeten doen, hetgeen zij geweigerd hadden.

Memoriaal T.

11 Mei 1445. Bevel aan den Kastelein en Baljuw van den lande van Woerden, dat niemand, onder zijn regtsgebied, rapen of vlas van het veld halen mag, dan die de tienden daarvan betaald heeft.

Memoriaal T.

13 Mei 1445. Uitspraak van den Hertog van Bourgondie over de verschillen, welke de Schout en stedelingen van Alkmaar hadden met den Kastelein van der Nyenburch, Willem van Brakel.

Memoriaal T.

De Hertog van Bourgondie beveelt zijnen aangestelden Schout en Schepenen van Leiden geen regt te doen op het dagen van Florents van Bosschusen, die van het Schoutambt verlaten was. 13 Mei 1445.

Memoriaal T.

Uitspraak over het verschil van Florents van Bosschusen met Simon Vrederik Willemsz., wegens het beleende Schoutambacht. 14 Mei 1445.

t. a. pl.

De Hertog van Bourgondie ontslaat die van Haarlem, welke volgens uitspraak zijner echtgenoot uit die stad getrokken waren, van hunne belofte, mits zich voortaan in rust houdende. 15 Mei 1445.

t. a. pl.

Bevel des Hertogs aan Dammes van Hogendorp, om die van Wieringen, welke de bede weigerden te betalen en ook buitendien tegen den Hertog misdaan hadden, waar men die vinden mogt, te doen vangen, en te brengen in den Haag voor President en Raden. 25 Mei 1445.

t. a. pl.

De Hertog begiftigt het Gasthuis, dat Poppe Heymanszoon met eene Kapel, capelrije, enz., binnen de stad Zierikzee gesticht had. 28 Mei 1445.

Register Z. O.

Vrijheid aan die van Delft gegeven om zich uit hunne bezwaren te redden, door het ligten of opnemen en verkoopen der renten van zeshonderd Rijnsche guldens. 3 Junij 1445.

Memoriaal T.

De Hertog van Bourgondie van de stad Haarlem geld geleend hebbende, geeft op bijzondere wijze verzekering voor hetzelve. 4 Junij 1445.

t. a. pl.

De Kertog geeft orders tot het te keer gaan van gevechten en misdaden, welke op Texel, door de gasten van aldaar toevende schepen, menigmaal bedreven worden. 12 Junij 1445.

t. a. pl.

Henrik, Bisschop van Munster, maakt voor zich en zijn Sticht, een bestand voor vijf jaren met het Sticht van Utrecht, aan gene zijde van den IJssel, en de steden Deventer, Kampen, Zwol en Oldenzaal. 14 Junij 1445.

Analect. Ant. Matthaei, T. VIII, p. 123—126.

15 Junij 1445. President en Raden van Holland, enz., bevelen den Rentmeester van Beoosterschelde, nieuw verkozen heemraden te beëedigen, voor zooveel blijkt dat de benoeming volgens regt geschied is.

Memoriaal T.

15 Junij 1445. De Hertog van Bourgondie geeft magt aan zijnen Secretaris en twee andere regtsgeleerden, om de ingezetenen van Henegouwen, van Holland, Zeeland en Friesland te ontheffen van het bezwaar van den acht en den overacht.

Memoriaal T.

17 Junij 1445. Vrijgeleide door den Hertog van Bourgondie aan al de burgers en inwoners van Utrecht gegeven, in Holland, Zeeland en Friesland, voor zoover zij geen ballingen of vijanden zijn.

Memoriaal T.

19 Junij 1445. De Hertog beveelt de Regeerderen van Haarlem, dat zij hunne poorters, die nog niet ingekomen en naar Amsterdam getrokken waren, binnen zekeren tijd indagen.

Memoriaal T.

20 Junij 1445. Vrijheid aan die van der Goes door den Hertog gegeven, om de haven te verdelven tot behoudenis van den dijk, en aan die van Kloetingen dat zij de watering tusschen Kloetingen en der Goes mogen diepen en verwijden; verder bevelende een dam te slaan in de Zwaak tusschen 's Graven polder en Borssele.

Memoriaal T.

21 Junij 1445. De Hertog van Bourgondie beveelt Lodewijk van Treslonge in den Hage rekening te komen doen van de renten, goederen en koopmanschappen, die hij, als Baljuw van Rijnland, van de Amsterdammers aangeslagen en bekomen had; en ook aldus geschreven aan de Baljuwen van Amstelland, Waterland en Zeevang, van Kennemerland en Beverwijck.

Memoriaal T.

22 Junij 1445. De Hertog beveelt den Baljuw van Tholen, dat hij de misdadigers en beruchten van doodslagen, vredebraken en andere onbetamelijke zaken zal straffen, waartoe sommigen voorgaven

volgens oude Stads-costumen geregtigd te zijn, en wil dat de Burgemeesters en geregte, den Baljuw daarin hulp zullen verleenen.

Memoriaal T.

De Hertog herroept de correctie, door het geregt van Zierik- 22 Junij 1445.
zee gedaan aan den Rentmeester van Beoosterschelde, wegens het vangen van Loper Janszoon en de zijnen, die in den Steen te Zierikzee gebragt waren, met bevel om den Rentmeester 's Hertogs vrijheden en hoogheid ongestoord te laten genieten.

Memoriaal T.

De Hertog van Bourgondie geeft bevel aan den Rentmeester 22 Junij 1445.
van Beoosterschelde in Zeeland, den Baljuw van Zierikzee en anderen, om de goederen van Loper Janszoon van Zierikzee, die geen schot wilde betalen, in beslag te nemen.

Memoriaal T.

Dagvaart gehouden op de Putkupe, betreffende goederen die 27 Junij 1445.
de Heer van Tarnant van Utrechtsche burgeren genomen had.

M. S. uit de Archieven van de stad Utrecht. Ook Utrechtsche Jaarboeken, door K. Burman, II, p. 77 hierbij te vergelijken.

Verdrag tusschen den Deken en 't Kapittel aan de eene en 30 Junij 1445.
de stad ter Tholen aan de andere zijde, wegens het betalen van twee grooten van het vat biers.

Memoriaal T.

De Hertog van Bourgondie regelt de haringvisscherij voor 5 Julij 1445.
die van Holland en Zeeland, alsmede het zouten, enz. van den haring.

M. S. Priv. van Z. Zee, van Burgem. de Jong.

De Hertog van Bourgondie geeft bevel aan die van Edam, 5 Julij 1445.
om Niklaas van Loenen in het Schoutambt aldaar te handhaven, schoon anderen zich daartegen verzetten mogten.

Memoriaal T.

De Hertog beveelt den Rentmeester van Beoosterschelde, in 6 Julij 1445.
Zeeland, al de goederen van Loper Janszoon aan te slaan en te gebruiken of te verkoopen, met last aan den Schout, Burge-

meesteren, Schepenen en Raden van Zierikzee, dezen brief algemeen te doen verkondigen.

t. a. pl.

8 Julij 1445. De Hertog van Bourgondie geeft, als Graaf van Holland, vergunning aan die van Alkmaar, dat ze deuren in hunne poorten hangen en zich versterken tegen de hem wederspannige Amsterdammers, tot wederzeggens toe.

Handv. en Priv. van Alkmaar, p. 22, Stederegt van Alkmaar, door Boomkamp, en Memoriaal T.

12 Julij 1445. De Hertog vermaant die van Alkmaar hunne stad wel te bewaren en te versterken, wegens de gevaarlijke oproeren, die elders liepen, en beveelt, dat de poorters en ingezetenen, des vermaand zijnde, den Schout, Burgemeesters en Schepenen gehoorzaam zijn.

Memoriaal T.

13 Julij 1445. De Hertog van Bourgondie beveelt die van Oudewater, uit aanmerking van de heerschende twist en ontsteltenis in Holland, dat zij de onderzaten en luiden van IJsselstein, bij nood, 't zij bij dag of bij nacht, in de stad laten en in bescherming nemen.

Priv. van Oudewater [uitgegeven bij Kinschot], p. 370—371, en Memoriaal T.

13 Julij 1445. Een brief van opgemaakte verliezen, ten vervolge op hetgeen voorkomt op 27 Junij.

M. S. Archieven van de stad Utrecht.

17 Julij 1445. Waarschuwingen van den Hertog aan die van Rotterdam en van Schiedam, aangaande de beroerten in sommige steden ontstaan.

Memoriaal T.

24 Julij 1445. De Hertog beveelt alle Ridders, Ambtenaren, Steden en onderzaten van Holland, Zeeland en Friesland, door den President en Raden des vermaand zijnde, onder een wimpel van 's Hertogs wapenen te vergaderen, om allen te wederstaan en tot onderdanigheid te brengen, die zich verzetten wilden tegen zijne hoogheid.

t. a. pl.

Nog een brief van opgemaakte verliezen, ten vervolge van hetgeen voorkomt op 27 Junij. 27 Julij 1445.

M. S. Archieven van de stad Utrecht.

De Hertog beveelt de ingezetenen van stad en land van Woerden den Baljuw voortaan te helpen in het vangen van misdadigers, waarin zij zich nalatig en traag hadden betoond. 31 Julij 1445.

Memoriaal T.

De Hertog beveelt aan die van Wieringen, welke hun baarse of roeischip verloren hadden, straks een ander tot hunne dienst gereed te maken. 4 Aug. 1445.

t. a. pl.

Magtbrief voor Rotart Proys en meer anderen, tot verhaal van goederen, die door den Heer van Tarnant aan burgeren van Utrecht ontnomen waren. 4 Aug. 1445.

Archieven van de stad Utrecht.

[Eene overeenkomst van de regering van Dordrecht met die van Gorinchem, voor den tijd van tien jaren, betreffende het halen van turf aan de moeren, en dat zij die nergens anders dan in Dordrecht opdoen zouden. 21 Aug. 1445.

Te vinden bij van de Wall, Handv. en Priv. van Dordrecht, III, p. 376, waarbij ook nuttige ophelderingen omtrent het voorafgaande].

Getuigenis des Heeren van Lalain, Stadhouder, enz., dat in eene dagvaart te ter Goes, met de Edelen en Steden van Zeeland besloten was, dat de landheer de tollen en wagten op de stroomen van dat land mogt leggen, waar 't hem beliefde. 4 Sept. 1445.

Perkament register Alpha.

Orde op de verkiezing tot vervulling van regeringsplaatsen in Delft. 7 Sept. 1445.

M. S. Privil. van Delft van den Heer Meerman, Beschr. van Delft, p. 79, en Boxhorn, Tooneel van Holland, p. 150.

Handvest door den Hertog van Bourgondie aan die van Haarlem verleend, om tachtig personen te verkiezen, welke jaarlijks twee-en-twintig personen zouden benoemen, opdat daaruit, door den 7 Sept. 1445.

landsheer of zijn gemagtigden, Burgemeesters en Schepenen zouden verkozen worden.

Privil. en Handv. van Haarlem [*p.* 95].

24 Sept. 1445. Uitspraak van 's Hertogs Raden over verschillen tusschen den tollenaar van Heenvliet en Pieter Abbe, die met zijn schip met vette beesten in den Briel aangehaald was.

Memoriaal T.

25 Sept. 1445. Getuigenis van den Schout en de Schepenen van Ouder-Amstel en Waverveen, wegens het maken en onderhouden van zekeren brug, bij de geburen, wonende tusschen Bijlevelder Wetering en de Ruige Wilnis.

Plakaatboek 's lands van Utrecht, II, p. 146.

29 Sept. 1445. Belofte van de Schippers van een buys en van een van de vredeschepen, ter beveiliging van de haringschepen uitgezonden, van voor den Raad verantwoording te zullen doen van lakenen en goederen, die zij uit een Engelsch schip medegebragt hadden.

Memoriaal T.

4 Oct. 1445. De Hertog vergunt aan die van Leiden lijfrenten op een of twee lijven te mogen verkoopen.

t. a. pl.

12 Oct. 1445. De Hertog beveelt, dat men den nieuwen Rijnschen wijn nergens hooger verkoopen of tappen zal dan zes grooten den stoop.

t. a. pl.

16 Oct. 1445. Huwelijksvoorwaarde van Martyn van Haarler, Heer van Pouderoeyen en van Jonkvrouwe Kristyne, dochter van Arend van Gend, Heer van Giessen.

Perkament register Alpha; onder Zuid-Holland.

28 Oct. 1445. De Hertog verbiedt den geestelijken het erven, koopen en verkrijgen van vaste goederen, uithoofde van het nadeel, dat uit sterk aanwassen van geestelijke orden met gedurige aanwinst van goederen ontstaan zoude.

Nederl. Hist. door Boxhorn, Nederl. Sulpitius, G. Brandt, Hist. der reformatie, 1671, *p.* 38. *Ook Reform. van Amsterdam, door Lelong.* [*Boxhorn, Chronyck van Zeeland, II, p.* 215].

De Hertog van Bourgondie stelt orde op het tappen der wijnen in den Hage, opdat de verkoopers de volle maat geven en voor de betaling zekerheid hebben. 6 Nov. 1445.

Memoriaal T.

Vergeving van den voetval, welke de stad Haarlem den Hertog schuldig was te doen. 17 Nov. 1445.

Priv. en Handv. van Haarlem, p. 98.

Orde gesteld door den Hertog op de wijze waarop de Zeventuigen in Holland en Friesland zullen zijn zamengesteld en handelen zullen. 22 Nov. 1445.

Memoriaal T.

De Hertog geeft het Schoutambacht van het eiland Wieringen, op zekere voorwaarde, aan zijnen Secretaris en Kastelein van Medenblik, Benjaard Sceij. 26 Nov. 1445.

Register Z. O.

Jan van Renesse submitteert de verschillen, die hij over de bezitting van het huis en de goederen van Wulven met den Hertog van Bourgondie had, aan den President en Raden van Holland. 28 Nov. 1445.

Memoriaal T.

Uitspraak wie al dan niet vrij zijn van te contribuëeren in de beden, wegens Heerlijkheden in Holland en Friesland. 1 Dec. 1445.

Ex Archivis Beneficiorum, Armario K; bij Bockenberg en M. S. Chron. van v. d. Houve. [*Afgedr. bij Wagenaar, Vaderl. Hist., IV, p.* 15].

De Hertog van Bourgondie geeft aan die van Zierikzee vrijheid tot het verkiezen van een Dijkgraaf van Quael-ambacht, nu Poort-ambacht geheeten. 1 Dec. 1445.

Boxhorn, Chron. v. Zeeland, Smallegange, Chron. p. 494, *M. S. Privil. van Z. Zee, gecollationeerd met den oorspronkelijken brief.*

De Hertog geeft die van Weesp vrijheid tot het verkiezen van de Veertienen en het verzetten van de Regering. 2 Dec. 1445.

Privil. van Weesp, p. 6.

2 Dec. 1445. De Hertog doet uitspraak aangaande 't geen Jan Ruigrok niet behoorlijk verantwoord heeft, en hoe hij dit beteren zal.

Perkament register Alpha; onder Zeeland.

2 Dec. 1445. De Tol te Sparendam en de Wissel en Tol te Alkmaar door den Hertog gegeven aan Dirk Potter van der Loo en zijne echtgenoot Alyd van der Weyde, voor hun leven.

Register Z. O.

2 Dec. 1445. Vrijheid aan Willem van Boschuysen door den Hertog van Bourgondie gegeven, om van zijn leenland, bij zijn huis buiten Leiden, twee morgen te doen uitdelven, om steen te bakken.

Memoriaal T.

3 Dec. 1445. Middelen beraamd om de verschillen over de leistingen te Utrecht gehouden uit den weg te ruimen, en den waard en waardinne te voldoen.

t. a. pl.

10 Dec. 1445. Middel beraamd om de schade, door die van Catwijck op den Rijn te Maastricht geleden, te vergoeden, naar de uitspraak van zegslieden ter wederzijde gesteld.

t. a. pl.

13 Dec. 1445. De Hertog van Bourgondie met zijnen Raad, Ridderschap en Steden van Holland besloten hebbende, dat de onschuldige magen van eenen doodslager, om bloedstorting te voorkomen, zes weken lang vrede hebben zullen, doet zulks den Schout en Schepenen van Nyedorpercogge weten.

t. a. pl.

Omtrent Dec. 1445. Heer Jan van Wassenaar vermaand, om te Valenchijn te komen leisten, wegens zekere schuld, wendt zich tot President en Raden van Holland, om aan te toonen dat die eisch en last om vele redenen onbestaanbaar zijn en onderwerpt zich aan hun oordeel.

t. a. pl.

In het jaar 1445. Christoffel, Koning der Deenen, Zweden, enz., geeft aan die van Zierikzee vrijen handel in zijne Rijken, uitgezonderd op IJsland en andere eilanden.

Boxhorn, Chron. Zeeland, p. 214, gecollationeerd met M. S. Privil. van Z. Zee. [*Smallegange, Chron. v. Zeeland, p.* 516].

TWEEDE DEEL.

De Hertog van Bourgondie verbiedt het invoeren der Engelsche lakenen en garens in meest al zijne onderhoorige landen en steden, beveelt die te branden en stelt zware boeten op de overtreding van dit gebod. 12 Jan. 1446.

Perkamenten brief van de stad Middelburg.

De Hertog beveelt den Regeerders van Haarlem, dat de poorters, welke door zijne echtgenoot uit de stad gezet, maar sedert weder ingekomen waren, den eed moeten afleggen door den President en Raden daartoe gesteld, op verbeurte van eene geldboete en de stad te ruimen bij weigering. 12 Jan. 1445 (1446.)

Memoriaal T.

De Hertog bepaalt de voorwaarden van wedertoelating in Weesp van eenigen, die de stad hadden moeten ruimen. 12 Jan. 1445 (1446.)

Memoriaal T.

De Hertog stelt Mathieu l'Artoisien aan tot deurwaarder van de rekenkamer van Holland, Zeeland en Friesland, te 's Gravenhage. 17 Jan. 1446.

M. S. Handvest. Chron. van van der Houve.

Dien van Dordrecht, welke met geweld het leggen van een sluis in den IJsseldijk belet hadden, wordt bevolen dat zij die van Schoonhoven in het maken van een sluis niet hinderen mogen. 25 Jan. 1446.

Memoriaal T. [*Vgl. van de Wall, Handv. en Priv. van Dordrecht III. p.* 584].

26 Jan. 1445 (1446.) De Hertog verbiedt allen handel met die van Pruissen, wijl die de goederen en gelden zijner onderzaten te Dantzig genomen of opgehouden hadden, tegen het gemaakt verdrag; en gelast dat ieder zijne schade opgeve om daarover in Pruissen te handelen.

Memoriaal T.

26 Jan. 1445 (1446.) De Secretaris van Zwieten verzoekt President en Raden beslag te leggen op een poorter van Naarden, zich in 's Hage bevindende, en dien in arrest te nemen, als een middel tot verhaal van zekere, door die van Naarden nog verschuldigde, *Spanjaarden gelden.*

Memoriaal T.

27 Jan. 1445 (1446.) Wijnand Dirkszoon van Haarlem, die de ontvangst gehad had van den pondtol te Campen en wegens gemis van verantwoording op de poort in den Haag gevangen lag, wordt op zekere voorwaarden losgelaten.

Memoriaal T.

27 Jan. 1445 (1446.) Uitstel van behandeling van zeker verzoek van den Jonkheer van Nassau, wegens afwezigheid van de lieden van rekeninge en van den Charter- en register-bewaarder.

Memoriaal T.

1 Febr. 1445 (1446.) Jan Henrikszoon, gemagtigd door de vroedschap van Westkappel en van Walcheren, geeft magt aan Jan van Berge, om van de dorpen aan de stranden gelden te ontvangen, die zij aan de vredeschepen verschuldigd zijn.

Memoriaal T.

6 Febr. 1445 (1446.) Bij vonnis van President en Raden van Holland bepaald, dat de zaken van boedelscheiding tot het landregt behooren van de plaats daar de goederen gelegen zijn.

Memoriaal T.

17 Febr. 1445 (1446.) Die van Waterland eenige jaren zonder regt geweest zijnde, als weigerende de nieuwe instellingen des Hertogs te volgen, die zij in strijd achtten met de door hem bevestigde handvesten, wordt hun vrijheid gegeven de oude handvesten omtrent het kiezen van Schepenen te volgen.

Memoriaal T.

Verandering van den tijd der jaarmarkten te Hoorn. 6 Maart 1446.

Handvesten en Priv. der stad Hoorn, p. 90.

Gedeputeerden der steden van Holland en Zeeland maken Dirk Boudewijnszoon van Zwieten en Willem Rolle magtig voor President en Raden van Holland, om, in naam der steden, aan de Engelschen te betalen, wat men schuldig is volgens verdrag. 19 Maart 1445 (1446.)

Memoriaal T.

De Hertog ontslaat Aert Arentszoon van de bedevaart naar Rome, waartoe hem het geregt van Zierikzee verwezen had, en beveelt hem deswege ongemoeid te laten. 19 Maart 1445 (1446.)

Memoriaal T.

Brief van den Koning van Engeland aan President en Raden van Holland, Zeeland en Friesland, aangaande den eisch van den Heer van der Vere. (Latijn). 21 Maart 1445 (1446.)

Rijmer, Act. publ. Angl., T. XI, p. 127.

Aan Wijnand Hirkszoon vrijheid gegeven om een pantsier te dragen, tot zijne meerdere veiligheid. 24 Maart 1445 (1446.)

Memoriaal T.

De Hertog beveelt aan alle zijne regters en dienaars de hen voorkomende ingezetenen van Kuilenburg te vangen en hunne goederen in beslag te houden, tot dat overeenkomstig zijne uitspraak, Gerard bastaard van Kuilenburg zal voldaan zijn. 28 Maart 1445 (1446.)

Memoriaal T.

Jan van Schengen en zijne helpers, die zonder consent en tegen het bevel van President en Raden, met twee schepen uit Zeeland waren gevaren, met oogmerk om Engelsche en andere kooplieden te berooven, worden voor ballingen van Holland, Zeeland en Friesland, en al hunne goederen verbeurd verklaard. 1 April 1445 (1446.)

Memoriaal T.

De Hertog beveelt die van Holland, Zeeland en Friesland, welke iets geleden of te eischen hebben van den Hertog van Gelder, zulks in geschrift op te geven, om op de dag- 11 April 1445 (1446.)

vaard te Maastricht te kunnen dienen, ter vereffening der geschillen.

Memoriaal T.

11 April 1445 (1446.) Bevel van den Hertog, om geen postulaatguldens te ontvangen of uit te geven en de schilden, klinkaarts geheeten, niet hooger dan tot acht en twintig grooten.

Memoriaal T.

13 April 1445 (1446.) Bevel aan Burgemeesteren en thesauriers van Amsterdam, om hunne rekening van der stede goederen te doen en te verantwoorden voor President en Raden van Holland.

Elfde Memoriaal van Rosa.

24 April 1446. Instructien voor de munt te Dordrecht, uitgevaardigd op 's Hertogs bevel. (In 't Fransch).

M. S. Handvest Chron. van v. d. Houve.

28 April 1446. De oversten en het gezelschap van kooplieden van den Stapel van Calis [Calais] maken verdrag met die van Leiden, aangaande den wolhandel.

Zeer oud M. S. van de Handvesten en Privil. van Leijden onder F. van Mieris, en in t Latijn in de uitgegeven Handvesten en Privilegien van Leijden, p. 365.

7 Mei 1446. De Hertog erkent zijnen Raad, Melis Heer tot Mijnden, gesproten te zijn uit de Heeren van Amstel, met vergunning hun naam en wapen te voeren.

[*Matthaeus de nobilit. II. Praef. Vgl. van Spaen, hist. der heeren van Amstel, p. 182, 184*].

7 Mei 1446. De Hertog geeft bevel, dat zekere vrouw, die haar kind verdaan had, zonder verder uitstel worde te regt gesteld, na voorafgaande pijnlijke ondervraging.

Memoriaal T.

9 Mei 1446. Hoe iemand onder Delfland erkend werd als welgeboren.

12 Mei 1446. Beloften en verbindtenissen van Pieter Tak en Steven Sterf, als benoemde muntmeesters van Holland, den President en Raden gedaan.

Memoriaal T.

De regering van Schiedam verhuurt de Vest van de Ketelpoort tot den molen, aan het Convent van St. Ursule aldaar. 12 Mei 1446.

Archiven van Schiedam.

De Hertog beveelt dat de kosten, die tot behoud van de dijken, door de waakzaamheid van den Abt van Berne en de stad Heusden gemaakt waren en die eenigen weigerden te helpen dragen, over 't gemeene land zullen worden omgeslagen, en dat de onwilligen tot de betaling gedwongen zullen worden. 16 Mei 1446.

Memoriaal T.

De Hertog beveelt den Drossaat, den Abt van Berne, de Heemraden, de stad en 't geregt van Heusden de noodige middelen aan te wenden, tot behoud van de gemeene dijken aldaar. 16 Mei 1446.

Memoriaal T.

De Hertog beveelt die van Vliemen de kosten te helpen dragen van eene nieuwe sluis en van eenen nieuwen dijk, sedert het inbreken van den dijk van Doeveren gemaakt. 16 Mei 1446.

Memoriaal T.

De Hertog beveelt die van Heusden met de dorpen Hedikhuizen, Herp, Oudheusden, Aalburg, Wijk, Veen, Drongelen, Doeveren, Genderen en Heesbeen voortaan den Heijdijk te helpen maken, naar goedvinden van den Kastelein, den Dijkgraaf en Heemraden. 16 Mei 1446.

Memoriaal T.

Verdrag tusschen de ambachtsheeren en ingelanden van Riederkerk en van IJsselmonde, wegens het dijksonderhoud. 21 Mei 1446.

Perkament register Principium.

Gerijt Aelbrechtszoon verpligt om borgtogt te stellen, voor de kosten van een geding, tegen Baljuw, mannen en zevenen van Hoichtwoude, gevoerd voor den Raad des Hertogs, ter zake van land, dat hij beweert hem ten onregte ontgeven te zijn. 3 Junij 1446.

Memoriaal T.

De Hertog verklaart aan zich te behouden de uitspraak over een gevecht, te Muiden, tusschen het volk van den Baljuw van 6 Junij 1446.

Muiden en dat van den schout van Amsterdam, waarbij sommigen gedood en anderen gekwetst waren.

Memoriaal T.

11 Julij 1446. De Hertog wijst den Graaf van Estampes, zoon van zijne tweede echtgenoot Bonne van Artois, in voldoening van zijne moederlijke erfenis en andere schulden, verscheidene goederen aan, en daaronder het land van Voorn, Oostvoorn en de stad Briel, na den dood van Heer Frank van Borsselen, die het voor zijn leven van vrouw Jacoba gekregen had.

Perkament register Philippus B.

12 Julij 1446. Latijnsche brief houdende vernieuwing van het bestand met Engeland door de Hertogin van Bourgondie, en bijgevoegd aanhangsel in het Fransch.

Rymer, Acta publ. Angl., T. XI, p. 132 *en volg.* [*Verm. bij Kluit, Ind. n.* 58].

15 Julij 1446. Verbod tegen het losloopen van beesten tusschen Kamp en Petten of op het Hondsbosch.

Memoriaal T.

16 Julij 1446. President en Raden van Holland geven een gevangene, die door den stok op het huis te Muiden ongemak aan zijne beenen gekregen had, vrijheid, onder borgtogt elders te trekken, om zich te doen genezen.

Memoriaal T.

18 Julij 1446. Verzoening met die van Bremen, op verzoek van die van Holland, Zeeland en Friesland.

Bevestigd door den Aartsbisschop.

Register Z. O.

In de maand Julij 1446. De Graaf van Oldenburg bevestigt de bovengemelde verzoening met Bremen, als zijnde zijne onderzaten, wegens hun van Enkhuizen, Hoorn en Medemblik toegebragte schade, voldaan.

Register Z. O.

24 Julij 1446. De Hertog van Bourgondie ontheft Christoffel Lodewijkszoon den bastaard, welke door hem gewettigd is, van hetgeen hij daarvoor zou hebben te voldoen.

Register Z. O.

29 Julij 1446. De Hertog beveelt al de onderzaten des Heeren van Kuilen-

burg en hunne goederen, in Holland, Zeeland en Friesland in beslag te nemen, dewijl ze de uitspraken van den Hertog en de Hertogin in der tijd niet opvolgen wilden.

Memoriaal T.

De Hertog beveelt, dat ieder zijne schade binnen twee jaren te Dantzig geleden, in geschrift stelle, om op den dagvaard met de gemagtigden des grootmeesters van Pruissen te kunnen dienen. 31 Julij 1446.

Memoriaal T.

Nieuwe ordonnantie aangaande 's Hertogs raad. (In 't Fransch). 6 Aug. 1446.

M. S. Handv. Chron. van v. d. Houve, en Memoriaal T. [J. H. F. van Ewijck, de primordiis concilii status a Carola V ordinati, Utrecht 1845, p. 84—93.]

Handvesten van den Hertog betreffende doodslagen, kwetsingen, verzoeningen en het gebruik van de regtspraak van zeventuigen. 9 Aug. 1446.

Handvesten van Waterland; oud M. S. van Marus; M. S. Privilegieboek van Delft; Schrevelius, Beschr. van Haarlem, p. 260; Priv. Westzaand. en Crommenie, p. 65; M. S. Priv. van Gouda; Ook Perkam. Register Philippus B.; [Handv. van Alkmaar, p. 23; Kronijk der stad Alkmaar, p. 316; Handv. van Hoorn, p. 90; Handv. van Weesp enz. 1613, p. 9; Handv. van Amsterdam, 1748, I, p. 136; Scheltema, Het Archief der IJzeren Kapel te Amsterdam, bl. 82].

Vrijheid aan die van Graft gegeven om hun dijk te verstoelen en te verleggen. 12 Aug. 1446.

Memoriaal T.

Huwelijks voorwaarden tusschen Adriaan van Naaldwijk, Albrechtszoon van Naaldwijk en Jongvrouw Agniese van den Woude, geechte dochter van wijlen Jacob van Woude Heer van Warmond. 13 Aug. 1446.

Perkament register Alpha.

Bevel van den Hertog aan den Rentmeester van Bewesterschelde in Zeeland enz. om Adriaan van Haamstede te dwingen 19 Aug. 1446.

tot betaling van de doüarie, door zijn vader gemaakt aan de vrouwe van Haamstede, echtgenoot van Gerard van Ghistal.

Memoriaal T.

22 Aug. 1446. Uitspraak van den Hertog betreffende vier en een half hoed gerst, die Gerard van Assendelft en zijn vader getrokken hadden uit de tienden van Castrichem en betwist werden.

Register Z. O.

29 Aug. 1446. Verbindtenis en borgstelling betreffende een met zout beladen, aan den Geervlietschen tol in beslag genomen schip.

Memoriaal T.

1 Sept. 1446. Ontslag van de ballingschap opgelegd aan Storm Kervinkzoon, wegens het koopen van een op zee genomen schip met zout.

Memoriaal T.

4 Sept. 1446. Orde door President en Raden van Holland beraamd, ter betaling van de leistingen [verblijf in de Herberge] door den Heer Simson van Lalein en anderen te Utrecht gehouden, na gedaan onderzoek van de rekening der waardinne en van de remarques door gedeputeerden van de steden daarop gemaakt.

Memoriaal T.

12 Sept. 1446. Vonnis van Aalwijn Pieter Wouterszoon, die zich met valsche papieren of wisselbrieven van Calais beholpen had.

Memoriaal T.

13 Sept. 1446. De Hertog gebiedt den misnoegden over den zoen wegens Dirk Heycoops dood, zich niet te wreken en rustig te houden op eene zware boete.

Memoriaal T.

17 Sept. 1446. De steden Zutphen, Zwol en Harderwijk verbinden zich, op zekere voorwaarde, om verschillen te willen beslechten, tusschen die van Vlaanderen en de stad Bremen, waarover de uitspraak aan haar was verbleven.

Register Z. O.

20 Sept. 1446. [Informatiën roerende klagten over de Hoogheemr. v. Rijnl.

S. v. Leeuwen, Handv. en Privil. van Rijnland, bl. 83.]

6 Oct. 1446. President en Raden bannen Coen Gerijt voor vijftig jaren,

en verklaren al zijn goed verbeurd, omdat hij een paard dood gestoken, een ander gekwetst, en slechte behandeling gedaan had aan zijne moeder.

Memoriaal T.

Lijst van goederen door L. van Gendt overgeleverd aan Jonkhr. Henrick van Montfoort op het huis en slot van Woerden. 7 Oct. 1446.

Register Z. O.

Vonnis waarbij Dirk Warrekin den lande wordt uitgebannen, wegens verschillende ruwe bedrijven. 10 Oct. 1446.

Memoriaal T.

De Hertog maakt een bestand of verdrag, voor vijf jaren, tusschen die van Dordrecht en de steden en dorpen van Noord-Holland en Friesland, aangaande het stapelregt. 15 Oct 1446.

M. S. Priv. van der Goude. [*Zie van de Wall, Handvesten en Priv. van Dordrecht, III, p. 578. V. d. Kemp, Beschrijv. v. Gorinchem, p. 262*].

De Hertog stelt orde op het doen van rekening door de Burgemeesteren van Delft. 23 Oct. 1446.

M. S. Privil. van Delft van den Pensionaris Meerman.

De stad Tholen belooft haar aandeel te dragen in de gelden, welke die van Zierikzee verzekerd hadden, wegens de verzoening der Bremers te Harderwijk, aan den koning van Denemarken te betalen. 27 Oct. 1446.

Perkam. Brief van de stad Z. Zee.

De Hertog van Bourgondie beperkt de schraapzucht der Geestelijken. 28 Oct. 1446 of 18 Oct.

Een oud M. S. van den Heer C. B.; Privil. van Oudewater, p. 372; ook, op 't jaar 1445, bij Boxhorn: Ned. Historie, p. 281 en in de Documenten, p. 383. Voorts verg. Beschrijving van Amsterdam, p. 319; Lelong, Reformatie; Privil. van Amsterdam, 1613, p. 55, en Gr. Plakaatboek, I, p. 1470 volg.; Gecollationeerd met het Memoriaal T.

4 Nov. 1446. De Hertog beveelt den dijkgraaf van de Oostwateringe in Walcheren den dijk in de parochie van Zanddijk te doen maken, welke om de verschillen met die van de vijf ambachten ongemaakt was gebleven.

Memoriaal T.

7 Nov. 1446. De Hertog, op voorspraak van de regeerders van Zierikzee Huge Boom tot Dijkgraaf van Quaelambacht aanstellende, geeft hem eenige voorschriften deswege.

Perkam. Brief uit de Archieven van Z. Zee.

30 Nov. 1446. De Hertog verkoopt een slijkmoer, liggende onder de heerlijkheid van de Nieuwervaart, om dat te bedijken.

Memoriaal T.

4 Dec. 1446. De Hertog neemt de landen van den graaf van Meurs in bescherming.

Uit de Archieven van Breda.

6 Dec. 1446. Verbond van vrede tusschen die van Westringerland en die van Zevenwolde, gemaakt te Sloten.

M. S. Chronijk van Vriesland van W. Taborita, Boek IV, p. 49, [*Worp van Thabor, Kron. p.* 87]. *Ook bij Winsemius, Chronijk van Vriesland, p.* 260.

10 Dec. 1446. Uitspraak van President en Raden van Holland, over het verschil om een stuk lands, tusschen de zusteren van St. Barbara te Delft en de gasthuismeesteren van den Hage.

Memoriaal T.

12 Dec. 1446. De Hertog beveelt den houtvester van Haarlemmerhout de waranden, koornlanden, weilanden en veenen, gesproten en genomen uit zijne wildernisse, van welke de eigendom niet kon aangetoond worden, in beslag te nemen.

Memoriaal T.

31 Dec. 1446. De Hertog stelt Jan Quenin aan tot eersten rekenmeester van de rekenkamer van Holland, Zeeland en Friesland in 's Gravenhage.

M. S. Handv. Chron. van v. d. Houve.

26 Jan. 1446 (1447). President en Raden geven den Officiaal van Utrecht, volgens

zijn verzoek, vrijheid, eenen priester van Naarden, die tegen de kerk misdaan had en in de boete verwezen was, te vervolgen, mits de Hertog de helft van die boete geniete.

Memoriaal T.

De Hertog beleent Jan-Gerardszoon van Egmond met de ambachtsheerlijkheid van den Ketel en de helft van het ambacht van Spaland; welke leengoederen de gemelde weder opdraagt aan den zoon zijner zuster Willem van Nijevelt. 30 Jan. 1446 (1447.)

Perkament register Alpha.

Handvest door den Hertog van Bourgondie aan die van Enghuysen [Enkhuizen] gegeven, wegens schatpligtigheid van de geestelijken, als ook wegens verzet tegen of geweld aan een van het geregt gedaan en wat dies meer zij. 31 Jan. 1446 (1447.)

Perkament register, Privilegien en Handvesten, Philippus B.

Bevel dat niemand, behalve de poorters, binnen de stad en vrijheid van der Goes lakenen zal mogen uitsnijden, op verbeurte van het laken en eene boete: de handel op jaarmarkten hiervan alleen uitgezonderd. 13 Febr. 1446 (1447.)

Memoriaal T.

De Hertog geeft Heer Gijsbrecht van Vianen vrijheid de misdadigers van Noordeloos, Nieuwkoop en Oosthuisen door zijn land te voeren, op 't slot Heemskerk, om die aldaar te regten, mits ieder straffende naar regt en gewoonte der steden en plaatsen daar zij gevangen zijn. 13 Febr. 1446 (1447.)

Memoriaal T.

Jan van Hodenpijl, Lodewijk van Treslong, Florents Heer van Haamstede en Florents van Haamstede van Mourmond beloven Meester Henrik Utenhove schadeloos te houden, indien hij hun te Gend borgen kan bezorgen, die aldaar voor hen verantwoorden en in regten dienen kunnen, wegens hetgeen zij van zekere erfenis te vorderen hebben. 2 Maart 1446 (1447.)

Memoriaal T.

De Hertog beveelt dat, volgens zijne uitspraak, aan zijnen Secretaris Mr. Andries van der Kruise het schrijven van een 5 Maart 1446 (1447.)

privilegie voor de stad Alkmaar betaald worde, en die weigerachtig zijn te vangen en te houden tot aan de betaling.

Memoriaal T.

20 April 1447. Overdragt en schikking omtrent zekere dijkagien, welke het dorp van Genderen heeft, in het land van Altena.

Memoriaal T.

21 April 1447 Vrijgeleide aan die van Pruissen en Lijfland met hunne lijven, schepen, goederen en koopmanschappen, door Holland, Zeeland en Friesland, voor zekeren tijd gegeven, volgens een te Brugge gemaakt verdrag.

Perkam. Brief gehecht in het Memoriaal T.

5 Mei 1447. Orde van den Hertog gesteld tot vermindering der overtollige ambten en groote wedden, voornamelijk in Holland, Zeeland en Friesland, ten einde zijne inkomsten daardoor te verbeteren. (In het Fransch).

Memoriaal T.

14 Mei 1447. Bestand voor vier jaren door de Vorstin Isabelle, als gemagtigde van haren gemaal den Hertog, met den koning van Engeland gesloten, voor hunne landen en onderzaten. (In het Fransch).

Rymer, Act. Publ. Angl., T. XI, p. 171.

17 Mei 1447. De Hertog beleent Heer Vrank van Borselen, Graaf van Oostervant, met de ambachtsheerlijkheid van een dorp, aan zee te maken, noordwaards van Langeveld.

Perkament register Principium.

21 Mei 1447. De Hertog stelt Aalbrecht van Raaphorst op bijzondere wijze aan tot Baljuw en slotvoogd van den Nijburg in West-Friesland.

Memoriaal T.

22 Mei 1447. Verdrag van vriendschap tusschen den Hertog en de stad Amersfoort.

An. Matthaei, Not. ad Rer. Amorfortiar. script. p. 298 *en gebrekkelijk de Jure Gladii, p.* 173.

27 Mei 1447. De Hertog, de Heerlijkheid van Alblasserdam c. a. van

Herman Vink ontvangen hebbende, geeft die aan denzelven weder tot een erfleen.

Uit een oud Perkam; M. S. en Kerkel. Oudhed. van 't Bisdom Utrecht, III, p. 575.

De Hertog stelt Jacob van Cats aan tot Raad van het hof van Holland in den Hage, in plaats van den overleden Florents van Borssele. (In het Fransch). 7 Junij 1447.

v. Leeuwen, Batavia Illustrata, p. 913.

Adolf Hertog van Cleve bekent het slot, de stad, de Heerlijkheid en 't land van Gennep van de Heeren gebroeders Reijnold en Gijsbert van Brederode gekocht te hebben, en bevestigt de voorregten aan die stad gegeven. Na Sacramentsdag 1447.

Codex Diplomat. achter: Annal. Cliviae Tesschenmacheri, p. 20.

De Hertog geeft aan die van Gorinchem, die vier leeuwen in hun zegel gebruikten, vergunning, voortaan zijn wapen te voeren. 10 Julij 1447.

M. S. Bockenbergii en M. S. Privil. van Gorinchem en Arkel, p. 23; Van der Kemp, Beschrijving van Gorinchem, p. 264.

De Hertog beveelt zijnen rentmeesters van Bewesterschelde en Beoosterschelde in Zeeland en andere officiers, Willem van Cattendijck, die geweldenarij tegen eene weduwe, hare kinderen en goederen gepleegd en door voorspraak genade gekregen had, maar evenwel in boosheid volhardde, te vangen en hem te houden, tot hij zijne misdaad gebeterd zou hebben. 31 Julij 1447.

Memoriaal T.

Sententie van den Raad van Holland tusschen Jonkvrouw Volkwijf van Sevenbergen, weduwe van Willem Bastaard van Egmond en eenigen van Rotterdam, niet willende betalen de turfmate en lastgelden van zekere veenen in Sevenhuizen. 4 Aug. 1447.

Onder aan staat: Geextraheert uit het M. S. Register van de Sententien raekende de stede van Rotterdam.

De Hertog beleent Jacob Heer van Hoorn met de hooge 17 Aug. 1447.

en lage Heerlijkheid van 't land van Altena, de stad Woudrichem, het slot te Altena en al hun toebehooren; mits die voor den Graaf van Holland altijd openblijven.

Perkament register Principium.

17 Aug. 1447. De Hertog bevestigt de douarie en den lijftogt, welken Jacob Heer van Hoorn en van Altena aan zijne echtgenoot Jonkvrouwe Janne van Meurs gemaakt heeft, op al zijne Hollandsche leenen.

Perkament register Principium.

4 Sept. 1447. De Hertog beveelt Albert van Egmond, Schout van de stad Hoorn, de oproerigen aldaar te vervolgen, te straffen en te bannen.

Memoriaal T.

[*Handvesten van Hoorn, p.* 91.]

6 Sept. 1447. De Hertog geeft vrijgeleide aan Willem Heer van Schagen, Bastaard van Hertog Albert, om naar Jerusalem te trekken en het heilige graf te bezoeken.

M. S. Handv. Chron. van v. d. Houve.

12 Sept. 1447. Bevel des Hertogs aan Claas van Warder, om zich niet te behelpen met brieven des Bisschops van Utrecht, maar de landregten te volgen.

Memoriaal T.

20 Sept. 1447. De Hertog bant wederspannige Waterlanders uit Holland, Zeeland en Friesland, en beveelt den Baljuw van Waterland, den Schout van Amsterdam en anderen, hen te vangen en op de poort in 's Hage te brengen, al hunne goederen aan te tasten en verbeurd te houden enz., wijl zij, tegen hunne beloften en eeden, de beden en spanjaarden-gelden niet betalen wilden.

Memoriaal T.

13 Oct. 1447. Reglement voor den portier van de poorte en gevangenisse van den Hove in 's Hage, door President en Raden vastgesteld, met bepaling hoeveel hij genieten zoude van de gevangenen.

Memoriaal T.

In de maand Nov. 1447. Vidimus brief van de regering van Oudewater, op eene be-

schikking van den Hertog van 12 Sept. 1447, betreffende het leggen van bezetting in het slot van Purmerend, om te dienen tot beteugeling der oproerige Waterlanders.

De Hertog geeft den commandeur van het convent van St. Jans orde te Haarlem, voor de heergewaden van de Hollandsche leenen, die zij tot dusverre genoten hadden, andere inkomsten en goederen. 16 Nov. 1447.

M. S. van den Heer R. en Perkament register Philippus B ; [Handv. van Haarlem, p. 655.]

Het regt van voorstanderschap van de kerk van Beverwijk door den Hertog aan den commandeur en het convent van St. Jan te Haarlem gegeven. 16 Nov. 1447.

Perkament register Philippus B.

De Bisschop van Utrecht bevestigt de giften aan den commandeur en 't convent van St. Jan te Haarlem gedaan, van het jus patronatus van de parochiekerk van Beverwijk. 16 Nov. 1447.

Perkament register Philippus B.

Quitantie van den koning van Denemarken van vijfduizend Rijnsche guldens, hem door die van Holland, Zeeland en Friesland volgens verdrag betaald. 23 Nov. 1447.

Perkamenten Brief van de stad Z. Zee.

Verdrag met den koning van Denemarken, over het geschonden verbond, door die van Holland, Zeeland en Friesland nieuwelings aangegaan. 25 Nov. 1447.

Perkamenten Brief van de stad Z. Zee.

De koning van Denemarken geeft die van Holland, Zeeland en Friesland vrijen handel in zijne staten. 29 Nov. 1447.

Perkamenten Brief van de stad Z. Zee.

De Hertog van Bourgondie beveelt andermaal, om de goederen van het domkapittel te Utrecht, in Holland, Zeeland en Friesland gelegen, in beslag te nemen, omdat Gijsbrecht van Rietvelt, Proost van Friesland, verstoken werd gehouden van zijne kanoniks prebende in den Dom. 15 Dec. 1447.

Memoriaal T.

18 Dec. 1447. De Hertog ontslaat Diederik van der Merwede, op zijn verzoek, van de Slotvoogdij en Drostschap van den huize en lande van Heusden, en bekleedt daarmede den Graaf van Nassau, Heer van Breda.

J. van Oudenhoven, Beschrijving van Heusden, p. 271 seq.

18 Dec. 1447. Compromis of verblijf van uitspraak aan eenige Raden van Holland, in zaken den doodslag aan den persoon van Gerijt Janszoon te Medemblik gepleegd.

Memoriaal T.

21 Dec. 1447. Uitspraak van de Raden van Holland ter zake van opgemelden doodslag.

Memoriaal T.

In het jaar 1447. Besluit van 't gemeene land van Friesland tot bescherming van vrijheid en handhaving van regten, tegen den Bisschop van Utrecht en andere vreemde Heeren.

M. S. Chronijk van Vriesland van Taborita-boek IV, p. 50. [Worp van Thabor, Kron. p. 80].

29 Jan. 1447 (1448.) Bevel des Hertogs aan den Tollenaar van Yersekeroort om de poorteren van Middelburg, hunne schepen en goederen in beslag te nemen, als nalatig zijnde in zekere betaling.

Oorspronkelijken Brief in de Archiev. van Middelb.

13 Maart 1447 (1448.) De Hertog van Bourgondie vergunt aan de tachtig personen verkozen uit de wijsheid en rijkdom der stad Haarlem, dat ze niet alleen de twee en twintig gekozenen, maar ook vier thesauriers jaarlijks aanstellen zullen, om der stede goederen te ontvangen en uit te geven.

Privilegien en Handvesten van Haarlem, p. 101.

3 April 1448. De Hertog geeft zijnen Stadhouder van Holland, Jan van Lannoy een uitland [schorre of uiterwaarde] in den ban van Grootenbroek te bedijken, vrij van tienden enz.

Perkament register Philippus B.

17 April 1448. De Hertog verlengt het consent aan die van Vlaardingen ge-

geven, van de accijnsen op wijnen en bieren, die binnen de stad gesleten worden.

M. S. Privilegien van Vlaardingen. [*Handv. van Vlaardingen, p.* 66].

De Hertog geeft, op verzoek der Heeren van Vosmaer, vrijheid, dat zij hunne misdadigers voeren en opsluiten in al de sloten en gevangenissen van Zeeland, die hen daartoe best dienen konden. 25 April 1448.

Memoriaal T.

[De Hertog vergunt die van Delft de stad met muren en torens te omringen. 25 April 1448.

Van Bleyswyck, Beschrijving van Delft, p. 74].

Verdrag van den Hertog met de Abtdisse van Rijnsburg aangaande de grafelijke kapelle aldaar, in welke tien van 's Hertogs voorouders begraven waren. 2 Mei 1448.

Perkament register Philippus B.

De Graaf van Nassau ontvangt van Jan van Nispen voor zekere somme het vaartgerigt, de vaart en de vaartkanten te Rosendaal. 4 Mei 1448.

M. S. Privil. van Dordrecht.

Jan van Nispen bekrachtigt de bovengemelde overeenkomst. 4 Mei 1448.

t. a. pl.

De Hertog van Bourgondie, als Graaf van Holland, verklaart die van Amsterdam, willende naar geen verdrag noch naar rede luisteren, als voorheen, af te snijden en voor wederspannigen te houden. 13 Mei 1448.

M. S. Handvesten Chron. van v. d. Houve.

Openlegging door den Heer van Lannoy van zijne aanstelling tot stedehouder over Holland, Zeeland en Friesland in de raadkamer van Holland, gelezen in tegenwoordigheid van de Heeren, wier namen zijn vermeld. 6 Junij 1448.

Uit een register der zaken op de griffie, geteekend Lannoy.

De gemagtigden van Amsterdam verzoeken den stedehouder en de Raden van Holland, dat zeker Ridder uit Denemarken betaald moge worden, naar eisch en schuld, opdat hunne sche- 26 Junij 1448.

pen, die gereed waren derwaards te zeilen, niet aangehouden of opgehouden worden.

Memoriaal T.

27 Junij 1448. Henrik Heer van Montfoort wordt, door overgifte van Willem van Brakel, beleend met de ambachtsheerlijkheid van Sparendam en Sparenland en met de visscherij in de Holensloot, tusschen Sparendam en de stad Amsterdam.

Perkament register.

15 Sept. 1448. Die van Ditmarschen maken op zekere voorwaarden verdrag met Holland en Zeeland.

M. S. Handvesten Chron. van v. d. Houve.

25 Oct. 1448. De Hertog bevestigt de uitspraak door de Burgemeesters van Haarlem gedaan, over de verschillen tusschen die van Geestmerambacht en die van den Nieuwenlande, betreffende den Zeedijk.

Perkament register Philippus B.

7 Nov. 1448. De Hertog beveelt op de klagten van die van Enkhuizen, aan die van Grootebroek geen omslag op de landen der gemelde stedelingen te maken, noch den zeedijk door te graven, dan op zekere voorwaarden.

Handvesten en Privil. van Enckhuyzen, p. 29.

In het jaar 1448. Eenige keuren van Delfland.

M. S. van M. van der Houve.

10 Jan. 1448 (1449.) De Hertog geeft vrijheid om de Capelrije, die men te Heijmonde [parochie van Naaldwijk] pleeg te verdienen, voortaan in de parochiekerk te 's Gravezande of in de kapel op de duinen aldaar te mogen verdienen.

Perkament register Philippus B.

1 Febr. 1448 (1449.) De Hertog geeft het bestuur van geheel Vlieland aan zijnen stadhouder van Holland enz. voor zijn leven, in de plaats van Benjaart Sceij, mits van de helft van de inkomsten genietende. (In het Fransch).

Register Z. O.

25 Febr. 1449. Rudolf van Diepholt, Bisschop van Utrecht, vergeeft die van Amersfoort de tegen hem bedreven misdaden.

Beschrijv. van Amersfoort door Abr. van Bemmel, II, p. 872.

Beloften van Johan van Renesse van Wulven, ter verzoening van Rudolf van Diepholt, Bisschop van Utrecht, aangaande de tegen hem gepleegde gewelddadigheden. 8 Maart 1449.

Uit de Archieven van Utrecht.

Commissie op Heer Jacob van Cats 's Hertogen Raad, als bewaarder van het bosch van den Hage. 18 Maart 1449.

Merula van de Wildernissen, p. 173 en volg.

De Hertog bevestigt de priviligien in het jaar 1246 aan die van Delft gegeven. In de eerste dagen van April 1448 (1449).

Perkament register Philippus B.

De Hertog geeft vergunning tot bouw van muren, poorten en torens en andere zaken meer, tot versterking en gerijf van de stad Delft. Begin van April 1448 (1449).

M. S. Privilegien van Delft; Bleyswyck, Beschrijving van Delft, p. 74, en in folio, p. 33. Ook Boxhorn, Tooneel van Holland, p. 152.

Voorregt door den Hertog aan die van Amsterdam verleend, ten opzigte van het verkiezen en verzetten der schepenen. 14 April 1449.

Handvesten en privil. van Amsterdam, 1748, I, p. 103, en Commelyn beschr. p. 762.
[Scheltema, Het Archief der ijzeren Kapel bl. 84.]

De Hertog stelt orde op het verkiezen van de veertigen, de zestienen en schepenen te Leiden, voor acht jaren. 22 April 1449.

M. S. Privilegien van Leijden, [Handv. en Privileg. van Leyden, p. 126. Gr. Plakaatb. III, p. 534]

Voorwaarden of beloften van den Vicaris Provinciaal der Minderbroederen, waarop zij toegelaten zijn in Delft in een gemeen convent te wonen. 14 Mei 1449.

Nederl. Sulpitius, in docum., p. 385—387 en Nederl. hist. van Boxhorn, p. 268—270.

De Hertog verpandt eenige van zijne domeinen aan die van Delft, welke zekere betalingen voor hem aangenomen hadden en voor schulden borg gebleven waren. 7 Junij 1449.

M. S. Privilegieboek van Delft.

7 Julij 1449. De Hertog verpandt, voor zekere somme, eenige van zijne domeinen aan die van der Goude.

M. S. Privil. van der Goude.

7 Julij 1449. De Hertog verlijdt den Heer Hendrik van Montfoort met de leengoederen door deszelfs vader nagelaten, als het slot en de stad van Purmerende, ambachtsheerlijkheid van Purmerland en Ilpendam, de Heerlijkheid van Neck enz.

Uit den origineelen brief van den Burgemeester Sypestein.

9 Julij 1449. Johan van Arkel, Heer van Heukelom, beleent Walraven, Bastaard van Brederode, met den Koudenhovenschen waard, den Ketterswaard enz., bij afstand van Dirk van Heukelom.

Perkament register Carolus.

15 Julij 1449. De hertog verpandt eenige van zijne domeinen of inkomsten aan de stad Leiden, welke hem eenige gelden geleend had.

Privilegieboek van Leijden, B., p. 121 versa en 122, [Handv. en Privileg. van Leyden, p. 73.]

28 Julij 1449. Latijnsche brief van den koning van Engeland, waarboven staat: Super attemptatis contra treugas; — klagten inhoudende over gemaakte aanslagen tot verbreking van het bestand.

Rymer, Act. publ. Angl. T. XI, p. 237—239.

30 Julij 1449. Uitspraak van Stadhouder en Raden, over verschillen tusschen die van Enkhuizen en Grootenbroek, betreffende het delven van een gat door den Vrieschen-dijk, en daar eene sluis te maken met twee binnen dijken en een dam.

M. S. Handv. Chron. van v. d. Houve, en Privil. van Enckhuijzen, p. 29.

1 Aug. 1449. Mandement van den Hertog tegen die van Westbroek, Tienhoven, Marsenveen en Broekelveen, van niet meer in zijne veenen aldaar te delven of turf te maken en de geledene schade te vergoeden.

Uit een oud perkament M. S. onder van Mieris.

18 Aug. 1449. (Annex aan het vorige):

Copie van de relatie op 't voorgaande mandement, gedaan door den deurwaarder Jan van den Cruce.

Uitspraak van den Hertog over de verschillen, welke die van Grootebroek en Bovenkerspel over het maken van een haven met die van Enkhuizen gehad hebben. 4 Aug 1449.

Handv. en privil. van Grootebroek, p. 22.

De Hertog vernietigt den ban, dien hij in 't jaar 1445 tegen eenige wederspannige poorters en inwoners van Leiden uitgesproken had, welke daarbij met namen genoemd zijn. 10 Aug. 1449.

M. S. Handv. Chron. van v. d. Houve, [*Handv. en Privileg. van Leyden, p.* 300.]

De koning van Engeland belooft den Bisschop van Utrecht onderzoek en regt te doen, aangaande de goederen, welke zijne onderzaten van die van Utrecht op zee geroofd hebben. (In het Latijn). 26 Aug. 1449.

Rymer, Act. Publ. Angl., T. XI, p. 236.

Afkoop van eene jaarlijksche rente van 46 wilhelmusschilden, die Margriet en Fije Jans dochteren van Zyl Willemsz. te vorderen hadden van de Heerlijkheid van Purmerende. 3 Sept. 1449.

Uit den origineelen brief van den Burgemeester Sypestein.

De groote Nes in West-Friesland uitgegeven om tot een koornland te bedijken, en vrijheden en regten daaraan verleend. 15 Oct. 1449.

Perkament Register, Philippus B.

Voorwaarden, waarop het hofland in den Hof van Delft gelegen, aan de bruikers voor tien jaren gelaten wordt. 20 Oct. 1449.

Perkament register, Philippus B.

Gunstbewijs door den Hertog van Bourgondie aan die van Zierikzee, tot herstel van hunne verloopen zaken, en bevel aan anderen de poorteren van die stad of hunne goederen niet te bekommeren. (In het Fransch). 7 Nov. 1449.

Perkamenten brief uit de archieven van Z. Zee.

Johan Heer van Cruiningen geeft aan de onderzaten van zijne heerlijkheid Heenvliet handvesten en keuren. 22 Nov. 1449.

Privilegien van Heenvliet, p. 6—12.

De regering van der Goude geeft aan die van Steijn bevestiging van vroegere handvesten en eenige nieuwe keuren. 15 Dec. 1449.

Privilegien van der Goude.

18 Dec. 1449. [Verkoop door Philips v. Bourgondie aan de Heilige Geestmeesters der St. Pieters-kerk te Leiden.

Van Mieris, Beschrijv. der stad Leijden, I, 91.]

26 Jan. 1450. Getuigenis van de schepenen van Diemen, hoe die van Loosdrecht, van Weesp en van Abcoude de dijkaadje binnen den ban van Diemen verdeeld hebben te onderhouden, ten eeuwigen dage.

Plakaatboek 's Lands van Utrecht, II, p. 6—7.

4 Febr. 1450. Uitspraak van den Hertog, over verschillen tusschen zijn tollenaar van Greveninge en die van Leiden, wegens verzuimde betaling van den tol der wollen te Calis [Calais] gekocht.

Privilegieboek der stad Leijden. A, p. 111 *versa en* 112, [*Handv. en Privil. van Leyden, p.* 366.]

14 Febr. 1450. Jan Eggert Hargerszoon en Wendelmoet zijne echtgenoot schenken al hunne goederen, in of bij Purmerend gelegen, aan eenen Priester, welke met zijne helpers de getijden zingen moet in eene kerk te Amsterdam, mits hun zoon het priesterambt aanvaarde.

Hiertoe betrekkelijke schepenbrief annex.

26 Febr. 1450. De Hertog geeft aan zijne gemalinne, voor haar leven, het slot en de stad Muiden, de steden Naarden en Weesp, vijf honderd bunderen weiland en het bosch van Gooiland, behoudens eenige gewone lasten. (In het Fransch).

M. S. Handvest Chron. van v. d. Houve.

2 Maart 1449 (1450.) De Hertog geeft vrijheid aan den slotvoogd van Heusden en aan Dierik van der Merwede, om eenen dijkgraaf en Heemraden te zetten, in nieuw bedijkte landen, die sedert de inbreuk van Zuid-Holland weder hersteld zijn.

Perkament register Philippus B.

3 Mei 1450. De Hertog belooft, op verzoek van die van Delft, Rijswijk en Schipluide, de Hooge-heerlijkheid van Rijswijk en van Schipluide nooit van het Graafschap van Holland te scheiden noch te vervreemden.

M. S. Privilegien van Delft. Bleijswijck, Beschr. van Delft, p. 29.

Jan Heer te Egmond ontvangt de opdragt van en verlijdt tevens aan Willem van Colster het huis te Colster tot een onversterfelijk erfleen, te verheergewaden met een dozijn Dordrechtsche koeken. 3 Junij 1450.

M. S. Handvest Chron. van v. d. Houve.

De Hertog vergunt aan die van Delft eenen watermolen tot verversching der wateren te mogen oprigten. 13 Junij 1450.

M. S. Privilegien van Delft, en Bleyswyck, Beschrijving, p. 700. In folio, p. 622.

De Hertog regelt de zaken in Delft, betreffende de borgstelling in regten voor schulden. 3 Julij 1450.

M. S. Privilegien van Delft, ook Bleyswyck, Beschrijving, p. 702 en in folio, p. 624.

De Hertog, vernomen hebbende dat die van Hoorn, buiten zijn weten en tegen zijn wil, een paardenmarkt uitgeschreven en alomme aangekondigd hebben, beveelt die van Alkmaar met geen paarden of koopmanschappen derwaards te trekken, als nadeelig voor zijne heerlijkheid en voor hunne markt. 3 Aug. 1450.

Handvesten en privil. van Alkmaar, p. 25. [Kron. van Alkmaar, p. 326].

De Hertog beslist in een geschil over zaken van dijkregt, tusschen Dijkgraaf en Heemraden van Delfland ter eene en de stad Delft ter andere zijde, met bepaling dat in alle zaken die de dijken, sluizen, wegen, wateringen en wat daartoe behoort betreffen, door Dijkgraaf en Heemraden regt moet worden gedaan. 10 Aug. 1450.

Uit een M. S. van v. d. Houve en M. S. Privil. van Delfland, van Lois.

De Hertog beleent Elburch van Langerak, echtgenoot van Rutger van Boetselaer, door afstand van Arend Piek van Beesde, met het slot en huis tot Asperen, Waardenburch geheeten, en met de helft van de Heerlijkheid, stede en 's lands van Asperen. 2 Sept. 1450.

Perkament register, Principium; onder Zuid-Holland.

2 Sept. 1450. Jonkvrouw Elburch van Langerak maakt haren echtgenoot het vorengemelde in lijftogt.

Perkament register, Principium.

18 Jan. 1451. Verdrag van de Heemraden van Rijnland met die van den Hoogenveen, door hetwelk zij, op zekere voorwaarden, vrij verklaard worden van morgengeld voor het uitwateren te Sparendam.

Van Leeuwen, Privilegien van Rynland, p. 356—358.

20 Jan. 1451. Testament van Grave Johan van Nassau, Vianden, Heere van Breda, met insertie van octrooi om te mogen disponeren over zijn leen en heerlijke goederen in Braband gelegen.

Uit zeker M. S. Register van verscheiden huwelijks-voorwaarden, testamenten, enz., gepasseerd bij Heeren en Vrouwen, Prinsen en Prinsessen van Oranje, Graven en Gravinnen van Nassau en Bueren.

28 Jan. 1450 (1451.) Uitspraak van den Hove van Holland, toewijzende aan die van Schiedam de goederen door eenen poorter nagelaten, welke de Rentmeester van Noord-Holland had aangeslagen.

Uit de archieven van de stad Schiedam.

9 Febr. 1450 (1451.) Hendrik de Ridder van Sandenburg krijgt het huis aan de vischmarkt te Utrecht, dat ten onregte door Allard van Doem bezeten was, weder van den Hertog ter leen.

Perkament register, Principium.

6 Maart 1451. De Hertog bevestigt, nog voor tien jaren, het verkiezen van de veertigen te Delft, en de nominatie door hen te doen van tweëentwintig, uit welke vier burgemeesters en zeven schepenen waren te nemen.

Nog een stuk van later tijd betreffende de Delfsche regering.

M. S. Privil. van Delft, van Meerman, p. 471 *versa en volg.*

6 Maart 1451. De Hertog vergunt nog voor tien jaren het verkiezen van de veertigen te Leiden en het door hen te benoemen zestiental personen, waaruit de schepenen moesten worden genomen, aantevangen na ommekomst der acht jaren die reeds waren toegestaan.

Privilegieboek van Leijden, N°. 50, *p.* 82, [*Handv. en Privil. van Leyden, p.* 116.]

Uitspraak ten voordeele van Jan Standvast, wien de schout van Leiden tegen zijn ban, en alzoo ten onregte, gevangen had. 23 Maart 1450 (1451.)

Privilegieboek van Leijden B, p. 131—132, Handv. en Privil. van Leyden, p. 80.

De Hertog bevestigt de verkiezing van een en dertig personen tot de regering van Alkmaar en regelt de verdere zaken tot rust der stad. 26 Maart 1450 (1451.)

Handv. en privil. van Alkmaar, p. 24—25, en Kronijk der stad Alkmaar, p. 321.

Uitspraak van den Hertog, over verschillen tusschen de regering van Delft en het heemraadschap, betreffende de bewaring der privilegien. (In het Fransch, zeer gebrekkig). 9 April 1450 (1451.)

Privilegien van Delft, p. 95.

De Hertog, verstaan hebbende dat de Abt van St. Maximinus door Paus Nicolaas V gemagtigd was, om de vervallen tucht in de abdijen van Rijnsburg en Egmond te herstellen, geeft op verzoek van die abdijen tegen bevel, en verbiedt het bevolen onderzoek. (In het Latijn). 4 Mei 1451.

Uit den perkamenten brief [uitgeg. door Swalue, bij Kist en Roijaards, Ned. archief voor Kerk. gesch. I, p. 460.]

Vertaling van het voorgaande stuk. 4 Mei 1451.

Kerkel. Oudh. van Utrecht, III, p. 934.

De Hertog beleent Zoude van Rijn met het huis te Jutfaas, ten onversterfelijken erfleen. 20 Mei 1451.

Perkament register, Principium.

De Hertog beveelt zijnen Stadhouder, Raden, Baljuwen en alle andere regters en dienaars in Holland enz., geen landwinning te verleenen aan diegenen, welke door den Schout en Burgemeesteren van Haarlem uit die stad of uit Rijnland en Kennemerland gebannen zijn. 29 Junij 1451.

M. S. Privilegien van Haarlem, en Privilegieboek van Haarlem, p. 104—105.

Uitspraak van den Hertog over het verschil of de Schout In de maand Junij 1451.

van Leiden zijne roede overgegeven hebbende, een gebannen man, tegen het vonnis inkomende, mag vangen.

M. S. Privilegien van Leijden, en Perkament register, privilegien en handv. Philippus B., [Handv. en Privil. van Leyden, p. 81.]

In de maand Junij 1451. De Hertog stelt orde, dat die van Leiden in de pacht der vroon-wateren niet verkort worden.

M. S. Privilegien van Leijden. [v. Mieris en v. Alphen, Beschr. der stad Leijden, II, 605. Handvesten en Privil. der stad Leijden, p. 699.]

In de maand Junij 1451. De Hertog regelt hoe zich die van Leiden zullen gedragen omtrent de lakenbereiders en verwers, als die in het geregt verkozen worden.

M. S. Privilegien van Leijden, [Handv. en Privil. van Leyden, p. 176.]

3 Julij 1451. De Hertog geeft vrijheid om de haven te Delfshaven te vergrooten.

M. S. Privilegien van Delft; Bleyswijck beschr. p. 77, en in folio p. 35. Ook Boxhorn, Tooneel van Holl. p. 155.

3 Julij 1451. Hetzelfde nog eens, met eenigzins andere lezing.

t. a. p.

3 Julij 1451. De Hertog herstelt de borgblijving voor het geregt van Delft, voor begane misdrijven.

Perkament register, Privil. en handv. Philippus B.

18 Julij 1451. De Hertog beleent, als Hertog van Brabant, Jan Graaf van Nassau met de Heerlijkheid van Grimbergen.

M. S. Privil. en handvestenboek van Dordrecht.

23 Julij 1451. Gelijke beleening met de Heerlijkheid van Breda.

t. a. p.

23 Julij 1451. De Hertog bekent den Graaf van Nassau beleend te hebben, met zekere somme van erfelijke renten, die zijne moeder ter leen plagt te houden.

M. S. Privilegien van Dordrecht.

2 Aug. 1451. [Frank van Borsselen vernieuwt de gift van 25 rijnsche gul-

den uit de renten van het land van Voorne, voor de memorie, door de Predikheren dagelijks te doen ter gedachtenis van Hertog Jan van Beijeren.

De Riemer, Beschr. v. 's Gravenhagé, I, p. 375.]

Vermelding van de gift van Muiden, Naarden en Weesp aan 's Hertogs gemalin, nagenoeg overeenkomstig de vroeger gemelde in de Fransche taal, voorkomende op 26 Feb. 1450. 2 Aug 1451.

M. S. Handvest Chron. van v. d. Houve.

De Hertog beleent Henrik van Naaldwijk Willemszoon met de leenen hem van zijnen vader aanbestorven. 27 Aug. 1451.

Perkament register, Principium.

De Hertog beveelt, op verzoek van de regering van Leiden, dat binnen 200 roeden rondom de stad geen drank dan met stads accijns verkocht mag worden. (In het Fransch). 28 Sept. 1451.

Privilegieboek van de stad Leijden A, p. 119—120,
[Handv. en Privil. van Leyden, p. 9.]

Beschikking van den Hertog nopens het straffen van doodslag in de stad Gouda. (In het Fransch). 28 Sept. 1451.

Perkament register, Philippus B.

Hetzelfde vertaald. 28 Sept. 1451.

M. S. Privil. van der Goude. [Heemskerk, Batavische Arcadia, Amsterdam 1707, p. 394.]

's Hertogs bevel, dat men binnen 200 roeden van de stad Leiden accijns van bier en drank betalen zal, in de Hollandsche taal overgebragt. 30 Nov. 1451.

M. S. Privilegien van Leijden van den Heer N. N.
[Handv. en Privil. van Leyden, p. 11.]

Ordonnantie betreffende het klooster in Steijn, door de regering van Gouda gemaakt. 13 Dec. 1451.

M. S. Privilegien van der Goude en Perkament register, Priv. en handv. Philippus B.

De Hertog regelt de straffen op het vechten, wonden en dooden binnen ter Goude. 23 Dec. 1451.

M. S. Privilegien van der Goude.

Privilegien, keuren en vrijheden door de Graven en de In de maand Dec. 1451.

Heeren van Voorne, aan die van Goederede gegeven, door den Hertog bevestigd.

Perkament register, Philippus B.

In het jaar 1451. De Hertog geeft, als Graaf van Holland, aan die van Alkmaar, welke hem eene tienjarige bede hadden helpen inwilligen, dat ze hunne stads muren weder maken en der stede poorten deuren inhangen en sluiten mogen; — met bijgevoegde bepaling aangaande verboden namaagschap in de vroedschap.

Alkmaars Stederegt, door Boomkamp, p. 25—27. Vergel. Handvesten van Alkmaar p. 26. [Kron. van Alkmaar, p. 329].

17 Jan. 1451 (1452.) Octrooi van bedijking van het nieuwe land van Campen, dat bekend was bij den naam van 't verdronken scorre.

Van Professor A. Kluit.

17 Jan. 1451 (1452.) Het veer van Yersekeroord aan de gebroeders Jacob en Jan van der Coulster toegewezen te gebruiken voor hun leven.

Perkament register, Philippus B.

29 Jan. 1451 (1452.) Het kapittel van Naaldwijk, een smal tiende, dat leenroerig was, aan zich getrokken hebbende, wordt na veroordeeling deswege, door den Hertog vrijgesproken.

Perkament register, Principium.

14 Febr. 1451 (1452.) De Hertog bevestigt den brief van den Heer van Putte en van Strijen, door welken die van Goederede bevrijd worden van het speldegeld, dat ze wegens den tol van Geervliet te betalen hadden.

Perkament register, Philippus B.

19 Febr. 1451 (1452.) De Hertog beleent Reinout Heer van Brederode met de Heerlijkheden en goederen hem aangekomen door den dood zijner moeije.

Perkament register, Principium.

23 Febr. 1452. Jacob Graaf van Hoorn, Heer van Altena, geeft aan zijne onderzaten van Altena, Handvesten, regten en wetten.

M. S. Privilegien van Althena.

3 Maart 1451 (1452.) De Hertog geeft aan die van Enkhuizen, wegens inwilliging van zijne tienjarige bede, eenige vrijheden en keuren,

onder anderen de bepaling behelzende, dat heimelijke trouw of trouwbeloften van geene waarde en strafbaar zouden zijn, met verbeurte van goed.

Privilegien van Enckhuijzen, p. 30—31.

De Hertog bevestigt, als Graaf van Holland, de privilegien, regten en instellingen door den Heer van Altena aan zijne onderzaten gegeven. 7 Maart 1451 (1452.)

M. S. Privilegien van Althena.

Uitspraak van den Stedehouder en Raden van Holland over de verschillen van de stad van der Goes met die van Capelle in Zuid-Beveland, door den Hertog bekrachtigd. 7 Maart 1451 (1452.)

M. S. Privil. van der Goes, van den Burgemeester Ossewaarde.

De Hertog bevestigt de vrijheid door Hertog Jan van Brabant aan die van Delft verleend, van veertien roeden langs de Schie, van de stad af tot in de Maas. 12 Maart 1452.

Beschrijving van Delft, door Bleyswijck, p. 78—80.

Eene andere lezing van hetzelfde stuk, hebbende tot opschrift: De Hertog bevestigt dat de lieden, die zuidwaarts van Delft tot de Maaze toe, binnen veertien roeden aan beide zijden van de vaart wonen, gelijke regten en vrijheden gebruiken mogen als de poorters. 12 Maart 1452.

M. S. Privilegien van Delft.

Regten en vrijheden door den Hertog aan de stad Schellinchout verleend. 13 Maart 1451 (1452.)

Perkament register, Philippus B.

Regten en vrijheden aan die van Abbekerk gegeven. 13 Maart 1451 (1452.)

Perkament register, Philippus B.

De Hertog geeft aan die van Sijbekarspel dergelijke vrijheden. 13 Maart 1451 (1452.)

Handvesten en privilegien van Sybekarspel en Benningbroek, p. 41.

Verdere bevestiging van privilegien aan die van Abbekerk en Sijbekarspel. 13 Maart 1451 (1452.)

Perkament register, Philippus B.

18 Maart 1451 (1452.) De Hertog vergunt aan die van den dorpe van den Hage een weeskamer te mogen stellen en Schepenen te kiezen.

De Riemer, Beschrijving van 's Gravenhage, II, p. 317.

24 Maart 1452. Privilegie, door die van Utrecht aan de Oosterlingen gegeven.

M. S. uit de archieven der stad Utrecht.

10 April 1452. De Hertog geeft Putten en Strijen, als een kwaad leen zijnde en vermits de Heer van Gaasbeek geen mannelijke kinderen had, aan zijnen zoon den Graaf van Charlois, om het na het sterven van gemelden Heer te bezitten. (In het Fransch).

Perkament register, Philippus B.

8 Mei 1452. [Handvest van Hertog Philips van Bourgondië gegeven binnen Dendermonde, aan die van Nieudorp en Winkel in West-Friesland.

Heemskerk, Batavicshe Arcadia, 1707, bl. 406.]

16 Mei 1452. De Hertog stelt orde en regel op het onderhouden der vuurbakens of kapen en zeetonnen, in en langs de Zuiderzee.

Handvesten van Amsterdam, 1748, I, p. 28. [Scheltema, het Archief der ijzeren kapel, p. 87].

22 Mei 1451. Handvest verlengende een orde op het verkiezen van Schepenen, uit de nominatie, opgemaakt door vierentwintig verkozene raden te Amsterdam.

Handvesten van Amsterdam, t. a. p., p. 28—30, Beschrijving van Amsterdam, door Commelijn, II, p. 761—763. [Scheltema, Het Archief der ijzeren kapel, bl. 88].

25 Mei 1452. De Hertog stelt bij de drie Burgemeesters te Hoorn een vierden, en bepaling wegens het aanblijven aan de regering.

Chron. van Hoorn, van Velius, p. 37—38. Handvesten en privil. van Hoorn, p. 90—91. [Gr. Plakaatb. III, p. 536.]

9 Junij 1452. De Hertog beleent Jan van Renesse met het huis, hofstede en land te Wulven, hem aanbestorven van zijne moeder Jonkvrouwe Lutgard van Bueren, mits dat het 's Hertogs open huis blijve.

Perkament register, Principium.

De Hertog van Bourgondie, als Graaf van Holland, beveelt dat de stad, het slot en het land van Heusden, niet tegenstaande zij met hunnen Kastelein of Drossaard, den Graaf van Nassau, het anders begeerden, voortdurend een deel van het Graafschap van Holland uitmaken zullen. 11 Junij 1452.

M. S. Privilegie of handvestenboek van Delft. Van Leeuwen, Bat. illustrata, p. 1302—1303. *Van Oudenhoven, Beschr. van Heusden, p.* 90—91, *p.* 394. [*Van Leeuwen, Handv. en Privil. v. Rynland, p.* 492] *en Privilegia diversa Cas N.*

De Hertog bepaalt, dat die van 's Hertogenbosch en Bergen op Zoom tolvrij in Holland, Zeeland en Friesland zullen zijn, maar dat hij aan geene anderen buiten die provincien tolvrijheid zal verleenen. 11 Junij 1452.

M. S. Privilegie of handvestenboek van Delft, en Privilegia diversa Cas N. Handvesten van Amsterdam I, p. 133. [*Van Leeuwen, Handv. en Privileg. van Rynland, p.* 490. *Smallegange, p.* 329. *Boxhorn, Chronyck van Zeeland II. p.* 227].

De Hertog beveelt geen oude dijken te slechten, maar die te laten blijven tot eene beschutting der nieuwe dijken in Holland en Friesland. 11 Junij 1452.

t. a. p.

[*Van Leeuwen, Handv. en Privil. van Rynland, p.* 114. *Handvesten van Amsterdam, I, p.* 363].

De Hertog gelast zijnen Stedehouder en Raad in Holland en Friesland nadrukkelijke keuren en ordonnantiën te maken, om de willekeur te stuiten van huurders van landen, die, na verschenen huurtijd, die niet ontruimen willen, en anderen verhinderen in het gebruik. 11 Junij 1452.

M. S. Privil. van Delft; v. Leeuwen, Privil. van Rynland, p. 495. *Privilegia diversa Cas N.*

[*Gr. Plakaatboek III, p.* 586, *Handv. en priv. van Amsterdam,* 1613, *p.* 33.]

11 Junij 1452. De Hertog beveelt de Engelsche lakenen ongemoeid door zijne tollen te laten voeren, met toezegging van eene nadere verordening deswege, in verband met der steden en landen regten en privilegien.

M. S. Privilegie of handvestenboek van Delft. Privilegia diversa Cas N.

11 Junij 1452. De Hertog verzekert die van Holland en Friesland van geschikte middelen van voorziening, tegen het geval dat door hem, bij *inadvertentie*, brieven of mandementen mogten gegeven worden, die in strijd waren met hunne regten en privilegien.

Uit een oud M. S. onder van Mieris, en Privilegia diversa, Cas N.

[*Gr. Plakaatboek, II, p.* 658, *en van Leeuwen, Handv. en privil., van Rynland, p.* 510—511].

11 Junij 1452. Die van Holland en Friesland niet buiten hunne landpalen in regten te dagen, behalve in vier daarbij uitdrukkelijk aangewezen gevallen.

Uit een oud M. S. onder van Mieris.

M. S. privil. van Delft. Ook Gr. Plakaatboek, II, p. 679 *en Privilegia diversa Cas N.*

[*Handv. en privil. van Amsterdam*, 1748, *I*, 75.]

11 Junij 1455. Erkenning van ongehoudenheid aan de ingewilligde tienjarige bede, in geval van oorlog of watersnood.

M. S. Privil. van Delft. Ook Gr. Plakaatboek, III, p. 18, *en Privilegia diversa Cas N.*

11 Junij 1452. [De Hertog verklaart geen brieven te zullen geven tegen de regten van Amsterdam.

Handv. van Amsterdam, I, p. 74.]

11 Junij 1452. [De Hertog belooft geene beden te zullen vorderen bij afwezen van den Graaf.

t. a. p. I, p. 75.]

11 Junij 1452. De Hertog belooft in zijne landen van Holland, Zeeland en Friesland goede orde op de munt te stellen, gelijk dit om de twintig jaren gebruikelijk was.

M. S. Privilegien en handvestenboek van Delft, en Privilegia diversa Cas N.

De Hertog stelt orde om het verschil uit den weg te ruimen, dat tusschen de Graaflijkheid van Holland en de stad 's Hertogenbosch gerezen was, aangaande de landscheiding. 11 Junij 1452.

Privilegien, *t. a. p.*

De Hertog belooft de Ridderschap, Edelen, goede steden en landen, hen niet meer te zullen bezwaren met kosten van ambassaden, die van wege den Graaf of Stedehouder en Raden van Holland worden gedaan. 11 Junij 1452.

Privilegien, *t. a. p.*
[*Handv. en Privil. van Amsterdam*, 1748, *I*, *p.* 76.]

De Hertog geeft die van Holland en Friesland vrijheid van den Greveningschen tol van Engelsche wol en vachten, die zij over zee direct van Calis [Calais] aanbrengen. 11 Junij 1452.

Privilegien, *t. a. p.*
[*Handv. en privil. van Amsterdam*, *I*, *p.* 131.]

De Hertog, wegens groote moeijelijkheden in Luxemburg en uit vrees voor de pest, die in Holland en Friesland heerschte, niet gaarne daarheen willende trekken, geeft zijn verlangen te kennen, dat men bewillige in de door zijnen Stedehouder en gemagtigden te vragen bede, als of hij zelf daartoe overgekomen ware. 11 Junij 1452.

Privilegien, *t. a. p.*

De Hertog gelast de vereffening van schulden, die reeds bij de verzoening met Vrouw Jacoba beloofd was en welke uit de toen ingewilligde bede had moeten worden gevonden. 11 Junij 1452.

Privilegien, *t. a. p.*

De Hertog gelast zijnen Stedehouder en Raad van Holland een onderzoek in te stellen, aangaande eene onderstelling, dat de Hooge heerlijkheden vrij zouden zijn van de bede. 11 Junij 1452.

Privilegien, *t. a. p.*, *en Gr. Plakaatboek*, *III*, *p.* 18.

De Hertog gelast een zelfde onderzoek ten aanzien van eenige welgeboren mannen. 11 Junij 1542.

Privil. en handvestenboek van Delft, *en Privilegia diversa Cas N.* [*Van Leeuwen*, *Onderzoek over het recht der Edelen en Welgeboren mannen*, *p.* 88.]

11 Junij 1452. De Hertog regelt de wedde zijner Raden in Holland, zoo die eenige onderzoekingen doen ten begeere van de Edelen en steden. (In het Fransch).

Perkament M. S. van den Pensionaris Meerman, en Privilegia diversa Cas N.

12 Junij 1452. De parochie-kerk van de Waal, op het eiland Texel, bij afstand van Willem Benon gegeven aan Gijsbert, genaamd Monik. (In het Latijn).

Perkament register, Philippus B.

20 Junij 1452. De Graaf van Nassau als Kastelein van Heusden, de Abt van Berne, de Dijkgraaf en regeerders van Heusden, benevens Heemraden, maken verbetering in de dijkregten en keuren, in het land van Heusden.

J. van Oudenhoven, Beschrijving van Heusden, p. 256—260.

24 Junij 1452. Schuldbrief aan Henrik van Cronenborch door den Bisschop van Utrecht, Rudolf van Diepholt, verleend.

M. S. uit de archieven van de stad Utrecht.

25 Julij 1452. De Hertog belooft aan die van Amsterdam, voor tien jaren, vrijheid van bede en uitstel van 't voldoen der lijfrenten, mits dat ze weder opbouwen hetgeen door een zwaren brand beschadigd was, zijnde drie vierde deelen der stad. (In het Fransch).

Uit een oud M. S. [Scheltema, Het archief der ijzeren kapel, p. 89].

30 Aug. 1452. De Hertog stelt orde dat, binnen een zeker bestek in de nabijheid van Amsterdam, noch wijn, noch bier getapt worde, dan met betaling van den accijns aan de stad, uitgezonderd de twee kloosters van de Cathuysers en regulieren.

Handv. en privil. van Amsterdam 1613 p. 31. Ook in de Fransche taal, in de uitgave van 1748, I, p. 171.

1 Sept. 1452. De Koning van Denemarken neemt die van Amsterdam, met hunne schepen en goederen, in bescherming.

Dupper, Beschr. van Amsterdam, p. 118—119. [Handv. en Privil. van Amsterd. 1748, I, p. 53; Scheltema, t. a. p. bl. 91.]

Vrijheid van handel en scheepvaart door Koning Christiaan van Denemarken aan die van Amsterdam gegeven. 7 Sept. 1452.

Dapper, Beschr. p. 119 [*Handv. van Amsterdam, I, p.* 53. *Scheltema, t. a. p., p.* 92.]

De Hertog geeft aan die van Tholen, tot herstelling van schade door brand geleden, eenige voorregten en vrijheden. (In het Fransch). 12 Sept. 1452.

M. S. Privil. van de stad Tholen.

Het voorgaande meer volledig in het Hollandsch. 12 Sept. 1452.

De Hertog geeft aan die van Zierikzee, welke met de tollenaars over de vrijheid van tol in proces waren, op zekere voorwaarden, zes maanden vrij te varen. (In het Fransch). 21 Sept. 1452.

Uit een oorspronkelijken brief van de stad Z. Zee.

De Hertog gelast dat de vroedschap van Haarlem, door de schepenen om raad gevraagd zijnde, die niet weigeren zullen, en de schepenen tot niets mogen worden verbonden. 24 Oct. 1452.

Privil. boek van Haarlem, p. 106.

De Hertog geeft, als Graaf van Holland, zijne kleine of smalle tollen binnen Heusden aan de stad in erfpacht. 6 Nov. 1452.

Van Oudenhoven, beschrijving van Heusden, p. 369.

De Hertog, aan zijnen neef den Graaf van Estampes beloofd hebbende de goederen, welke Frank van Borsselen, Graaf van Oostervant, zou nalaten, belooft die zelfde goederen thans aan zijnen zoon, als de Graaf van Estampes zonder mannelijke kinderen mogt sterven. (In het Fransch). 11 Jan. 1453.

Perkament register Philippus B.

Een scherpe order, van den Hertog, aan zijne tollenaren of derzelver stedehouders. 12 Jan. 1453.

M. S. van Prof. Kluit.

De Hertog geeft, om het ongeluk en verval der stad Enkhuizen, den ingezetenen kwijtschelding van achterstallige schulden, mits die tot herstel van de stad gebezigd worden. 9 Febr. 1452 of 1453.

Privil. van Enkhuizen, p. 119—120.

Gelofte door den Hertog [op een gastmaal te Rijssel in bijzijn 17 Febr. 1453.

van vele grooten] gedaan, om ter bescherming van het Christelijk geloof, den Turk te gaan beoorlogen en zelf lijf om lijf te vechten. (In het Fransch).

Memoires d'Olivier de la Marche, p. 489.

18 Febr. 1453. De Hertog vermindert het getal van personen, die twee en twintig moesten aanwijzen, om daaruit Burgemeesters en Schepenen voor Haarlem te kiezen.

Privil. van Haarlem; Privilegieboek, p, 107—110.

21 Febr. 1452 (1453.) De Hertog bewilligt dat een of twee van de oude waardijns van de draperie van lakenen te Amsterdam zullen aanblijven.

Handvesten van Amsterdam, 1613, *p.* 28, [1748, *I, p.* 112], *en Perkament register Philippus B.*

21 Febr. 1452 (1453.) De Hertog beleent Melis van Mijnden, door afstand van Henrik van Kroonenburg, met het slot Kroonenburg, mits het 's Hertogs open huis blijve, en met de Heerlijkheid van Loenen.

Perkament register Principium.

21 Febr. 1452 (1453.) De Hertog bewilligt het verzoek van die van Pijnaker, dat de Schout en Gezworenen niet meer op Zondag, maar op Maandag regt in de vierschaar zullen houden.

Perkament register Philippus B.

17 Maart 1452 (1453.) De Hertog doet door zijne raden nieuwe regels voor schraapzuchtige geestelijken ontwerpen; en verzet van de gemagtigden der kloosters en orden daartegen, met uitzondering van het convent van St. Elisabeth te 's Hage, dat daarvoor gunsten geniet.

[*Kinschot*,] *Handv. en Privil. van Oudewater*, *p.* 374—381 *en Perkam. register Philippus B.*

In het jaar 1453. Eene proclamatie van den Jongen Heere van Egmont wegens aanvaarding van zijne goederen.

Uit de archieven van Egmond.

9 April 1453. De Hertog geeft Mr. Antonie Michiels magt, in de plaats van Mr. Jan l'Orfevre, onderzoek te doen, of die van Zierikzee geen tol verschuldigd waren.

Perkam. brief van Z. Zee.

De Hertog maakt, als Graaf van Holland, bestand of verdrag voor eenigen tijd, in het verschil der Hollandsche steden met die van Dordrecht, betreffende het stapelregt. 22 April 1453.

M. S. Priv. van Dordrecht en Memoriale T. [*Van de Wall, Handv. en Privil. van Dordrecht, III, p.* 588].

De Hertog geeft aan Arnoud van Strijen voorwaardelijk bezit van de sterkte, stad en heerlijkheid van Zevenbergen. (In het Fransch). In de maand April 1453.

Perkament register Principium.

De Hertog doet uitspraak over verschillen tusschen die van Delft en Heemraden, wegens de bewaring der privilegiën van Delfland en andere punten. (In het Fransch). 7 Mei 1453.

M. S. Privil. van Delft.

[Decisie van het hof, op een verschil tusschen schotgaarders van Graft en den Baljuw van Nijenburch, betreffende hunne verantwoordelijkheid voor ingadering van de vorstelijke beden en van het schot, benevens de boeten daaruit voortspruitende. 6 Junij 1453.

Th. Boey, Oudheid van den Hove nader onderzogt, p. 168—169.]

De Hertog verkoopt aan Reinout Heer van Brederode, de hooge heerlijkheid van de landen van Brederode, Voshol en Schoorl, tot onderhoud van den oorlog tegen die van Gend. 17 Junij 1453.

Perkament register Principium.

Beloften van den Heer van Brederode op het voorgaande. (In het Fransch). 6 Julij 1453.

t. a. p.

Beloften van Arnoud van Strijen wegens bewaring van de stede, land en slot van Zevenbergen. 28 Junij 1453.

Perkament register Principium.

De regeerders van 's Hertogenbosch ontbieden de vrijheden en dorpen van de Mijerijen van den Bosch, om te helpen hunne stad te sterken met graven, enz. 28 Junij 1453.

M. S. Handvest Chron. van v. d. Houve.

Vrijgeleide door den Koning van Denemarken aan de Hol- 4 Julij 1453.

landers en Zeeuwen in zijne staten gegeven, mits geen Engelsche goederen te voeren, noch door de Belt te varen.

Beschrijving van Amsterdam, door Dapper, p. 119—120. [*Handv. van Amsterdam, I, p.* 53; *Scheltema, het Archief der ijzeren kapel, p.* 93].

18 Jan. 1453 (1454.) Order door den Hertog gesteld op de gouden en zilveren munten en een regel voor de in omloop zijnde gelden gegeven.

Privilegieboek van Leyden B, p. 159 *versa*— 168.

24 Jan. 1453 (1454.) Dagvaart beschreven, te houden met de steden van Holland en Zeeland, om de ordonnantie op de munten te verkondigen.

Uit het vierde memoriaal van Bossaert en bij den Secretaris Boey.

18 Febr. 1453 (1454.) De Hertog belooft die van Haarlem gelijke verligting omtrent zijne bede, als aan andere steden van Holland.

M. S. Privilegien van Haarlem.
Privilegieboek van Haarlem, p. 110—111.

22 Maart 1453 (1454.) Nieuwe ordonnantie op de bezoldigingen der beambten, en wat daartoe betrekking heeft. (In het Fransch).

M. S. Handv. Chron. van v. d. Houve, op het jaar 1453.

28 April 1454. De Hertog regelt, als Graaf van Holland, de zaken van het waterschap van Bijleveld, wegens het leggen van een Sluis tusschen Amsterdam en IJsselsloot, met een vidimus van Burgemeesteren enz. van Amsterdam.

Plakaatboek 's lands van Utrecht, II, p. 147 *en Privil. en Handv. van Amsterdam*, 1748, *I, p.* 363.

10 Mei 1454. Verzoening en schikking met den Hertog van Sleeswijk, Graaf van Holstein, aangaande de schepen en goederen van die van Amsterdam in Pruissen genomen.

Register Z. O.

16 Mei 1454. Uitspraak van het hof van Holland, over zes daarbij vermelde verschilpunten, tusschen de stad Delft en Dijkgraaf en Heemraden van Delfland.

M. S. Handv. Chron. van v. d. Houve en M. S. Privilegien van Delfland.

Andere lezing van de uitspraak van den Stedehouder Lanoy en Raden, over de verschillen tusschen Delft en Heemraden hiervoren gemeld. 16 en 21 Mei 1454.

M. S. Privilegieboek van Delft.
M. S. Handvest Chron. van v. d. Houve, op het jaar 1450.

Bevestiging van bovengemelde uitspraak door den Hertog. 21 Mei 1454.

M. S. Privil. van Delfland.

(Hierop volgt nog een ander afschrift met klein verschil).

Verbod aan pachters, om, onder voorwendsel van nahuur, het gebruik van landen tegen den wil der eigenaars te willen behouden en aan nieuwe huurders tegenstand te bieden, met lastgeving aan den Stedehouder en Raden van Holland, Zeeland en Friesland om zulk onregt en geweld te keer te gaan. 11 Junij 1454.

Van Leeuwen, R. H. regt, 1780. *II, p.* 156.

De Graaf van Charolois, als stedehouder zijns vaders, herstelt de ingeslopen misbruiken, zoo van regtsvordering als van de leenen in Zeeland. (In het Fransch). 8 Julij 1454.

Uit het register: privilegia diversa Cas N, en Perkam. register, privilegia Ducis Caroli, op later tijd, Cas K.

Confirmatie van vrijheid van lasten door Jacob van Gaasbeek bewilligd aan het klooster ten Nijenlichte, bij de stad Utrecht. 12 Julij 1454.

M. S. van Prof. Kluit.

De Hertog geeft zijnen Secretaris, Jacob Bossaert, kwijtschelding van en vrije beschikking over zekere kapoenen- en hoenderen-renten, gevestigd op huizen, die hij binnen Rotterdam te leen plagt te houden. 15 Julij 1454.

Perkament register Principium.

Uitspraak van Karel Graaf van Charolois, als algemeen stedehouder zijns vaders, over gepleegd misdrijf door de gebroeders van Haamstede, met willekeurige gezagoefening over een 29 Julij 1454.

deel van de duinen, waarbij hunne goederen en heerlijkheden worden verbeurd verklaard.

Boxhorn, Chron. van Zeeland, II, p. 244—247 en Deductie van het regt der Heeren van Haamstede op de duinen, bijl. C.

6 Aug. 1454. Vrouw Isabel, als Gravin van Holland, verschoont die van Haarlem, tegen betaling van honderd kroonen, van den schuldigen voetval.

M. S. Privil. van Haarlem. [Handv. en Privilegien van Haarlem, p. 111.]

10 Aug. 1454. Rudolf, Bisschop van Utrecht, stelt bij raad en goedvinden van den Hertog, als Graaf van Holland, orde op het beheer en onderhoud van den Lekkendijk benedendams; ook bevestigd door den Heer van Egmond als Heer van IJsselstein.

Plakaatboek van Utrecht II, p. 109 en Perkament register Privil. en Handv. Philippus B.

Zonder dag of jaartal. Ordonnantie betreffende de kosten van het onderhoud van voorschreven dijk.

Burrman, Utrechtsche jaarboeken, II, p. 374—378.

10 Aug. 1454. De Hertog beleent Gerard, Heer van Kuilenburg, met de dorpen Everdingen, Golberdingen, Tulle, Hontswijk en de Heerlijkheid van Langbolgerije, hem van zijn vader aanbestorven.

Perkament register Principium.

14 Aug. 1454. Uitspraak van het hof van Holland, over de geschillen van wijlen Jan van Mathenesse met IJsbrant van Alkemade, Baljuw en Dijkgraaf van Schieland, over het bekeuren van die in Blijswijk gedolven hadden.

M. S. Privil. van Schieland.

14 Aug. 1454. Hetzelfde als vorenstaande, doch met een verschillend opschrift, volgens de daartoe door S. van Leeuwen gekozen woorden, om aan te duiden dat dit ter bevestiging moest strekken, dat alleen aan Dijkgraaf en Heemraden het dijkregt toekwam.

van Leeuwen, Privil. en Handv. van Rijnland, p. 87 en volg.

21 Aug. 1454. Een vergelijk tusschen Antwerpen en Utrecht.

M. S. uit de archieven der stad Utrecht.

Uitspraak van het hof over verschil tusschen de Heemraden van Delfland en die van Schieland, wegens zekere verlaten in Schieveen in de watering de Swetten, enz. 2 Oct. 1454.

M. S. Handvest Chron. van v. d. Houve.

De Hertog belooft de Abtdisse van Rijnsburg, dat het aan haar regt voor het vervolg niet nadeelig zal zijn, dat hij een misdadiger op haar kerkhof had doen vatten. 7 Oct. 1454.

Katwijksche oudheden van Pars, p. 393 – 394.

De Hertog bevestigt eene overeenkomst tusschen de regeerders van der Goude en de Regulieren van het land van Steyn gemaakt. 18 Oct. 1454.

Perkament register Philippus B.

Accoord van de Heeren Arend van Gend, Martijn van Herlaar en Bruinstein de Joode aan de eene en Thijmen van Delft aan de andere zijde, rakende den verkoop van de heerlijkheid van Nijerkerk. 30 Oct. 1454.

M. S. Handvest Chron. van v. d. Houve.

Huwelijks-voorwaarden tusschen Karel van Bourgondie, Graaf van Charlois en Isabella van Bourbon. (In het Fransch). 12 Nov. 1454.

M. S. Handvest Chron. van v. d. Houve.

[Overeenkomst van de regering van Dordrecht, met die van Rotterdam, tot vernietiging van het regt van *Exue*. 15 Nov. 1454.

Van de Wall, Handv. en Priv. III, p. 592.]

De Koning van Denemarken geeft den Hollanderen en Zeeuwen vrije vaart en handel in zijn rijk, uitgenomen de schatlanden, IJsland, Hitland, Fero en Noorwegen. 29 Nov. 1454.

[*Scheltema, Archief der ijzeren kapel, bl.* 95.
Handv. van Amsterdam, 1748, *p.* 54.]

De Hertog vergunt aan Cornelis van Dorp, dat zijn schout in het ambacht van Dorp, bij gebreke van genoegzame huislieden, ook met welgeboren mannen vierschaar mag spannen. 3 Jan. 1454 (1455.)

Perkament register Philippus B.

Dispositie van het hof van Holland, aangaande de kwestie van verscheidene Hollandsche steden wegens de gemeene godshuizen en conventen der Bagijnen, ter eene, en de ambachten van de weverijen van wollen en linnen lakenen ter andere zijde. 22 Febr. 1854 (1455.)

M. S. Register van Sententien, rakende de stede Rotterdam.

27 Maart 1455. Aan die van Blijswijk door de Hooge Heemraden toegestaan hunne veenen te mogen delven.

M. S. Privil. van Schieland.

1 Mei 1455. De Hertog regelt de verkiezing van Burgemeesteren en schepenen der stad Goes, en vernietigt hetgeen deswege door zijn zoon bepaald was.

M. S. Privil. boek van der Goes van den Burgemeester Ossewaarde.

3 Junij 1455. Uitspraak van den Hertog over de verschillen ontstaan tusschen zijnen erfzoon en de stad Leiden, wegens het inbrengen van personen, die uit die stad gebannen waren. (In het Fransch).

Privil. boek der stad Leyden, B., p. 172 versa 175. [Handv. en Priv. v. Leiden, p. 302.]

11 Junij 1455. De Hertog bekent dat Floris, Heer van Haamstede, zijn lijf en goed verbeurd had, doch, uit genade, zijne Heerlijkheid van Haamstede zoolang hij leefde zou behouden, verkoopende de gevolgen der Heerlijkheid voor zes duizend Fransche kroonen aan den Heer van Gruithuizen.

Deductie van het regt der Heeren van Haamstede op de duynen en waranden en perkament register Principium.

5 Julij 1455. Gedeelte van eene keur van de Dordtsche regering, voor zooveel betreft zeker verdrag van kwijtschelding, wegens een opstand in die stad, in het jaar 1454 hebbende plaats gehad.

M. S. Privil. en Handv. van Dordrecht, en M. S. op de Bibliotheek te Leiden. [De geheele Keur bij v. d. Wall, Handv en Privil. van Dordrecht, III, p. 593. Vgl. p. 617.]

1 Aug. 1455. Gijsbrecht van Nijenrode beleend met het huis te Nijenrode en nog andere leenen, hem door zijns vaders dood aangekomen.

Perkament register Principium.

2 Aug. 1455. Verdrag tusschen Deventer en Amersfoort over den Katertol en het kraangeld, uitgesproken door die van Kampen en Zwol.

Beschrijving van Amersfoort door van Bemmel, p. 873.

De Hertog beleent Jan van Renesse van Renouwen met het ambacht en heerlijkheid binnen de stad Utrecht onder de lakensnijders, met thynsen en ander toebehooren, te verheergewaden met een rooden sperwer. 7 Aug. 1455.

Perkament register Principium.

Ordonnantie van den Hertog op den loop van de munt. (In het Fransch). 14 Aug. 1455.

Privil. boek der stad Leyden, B., p. 168—169.

Herdicvelt of Hardiksveld, met al wat tot de heerlijkheid behoort, verkocht en in leen gegeven aan Bruynstijn de Juede [anders gezegd de Joode]. 21 Aug. 1455.

Perkament register Principium.

De Stedehouder en Raden van Holland bevelen de ordonnantie van de munt alom te verkondigen en te volgen. 26 Aug. 1455.

Privil. boek der stad Leyden, B., p. 171—172.

De vergunning tot bedijking van zekeren aanwas en uitgors aan Portugaal en Roon gelegen, door den Heer van Gaasbeek aan Boudewijn Hart verleend, wordt door den Hertog bevestigd. 30 Sept. 1455.

Perkament register Philippus B.

Vernieuwing van een Verlijbrief, betreffende het klokhuis binnen de stad Leiden. 20 Oct. 1455.

Uit een perkamenten brief van den Heer Wachtendorp, Secretaris van Utrecht.

De Heer van Gaasbeek geeft, als Heer van Putten, op zekere voorwaarden den Hoenrehoek, Rietbroek en gorsinge uit ter bedijking, alsmede den binnenloop en aanwas. 10 Dec. 1455.

Perkament register Philippus B.

De Hertog beveelt die van Weesp, om, vermits die van Utrecht eenige steden poogden te bemagtigen, wel op hunne hoede te zijn en hunne stad te versterken en te bewaken. 27 Dec. 1455.

Privilegien van Weesp, Muiden en Naarden, 1613, *p.* 6.

DERDE DEEL.

2 Jan. 1456. De Hertog van Bourgondie geeft aan Heere Willem, bastaard van Holland, vrijheid een polder van omtrent drie honderd morgen, grenzende aan zijne Heerlijkheid in de Zijpe, te bedijken, en die landen aan de Heerlijkheid van Schagen te hechten en te zamen te leen te houden.

Perkament register.

Op St. Pontiaans dag. 14 Jan. 1456. De overgifte van de Heerschappij van Gelder, Gulik et Zutphen, door Hertog Arnold aan zijnen zoon Hertog Adolf, aan die van Zaltbommel kenbaar gemaakt.

M. S. Stad- en landregt van Boemel, Tieler en Boemelerwaarden. [*Door Nijhoff, Gedenkw. uit de Gesch. van Gelderland, IV, p.* 364, *teregt gebragt tot* 19 *November* 1465.]

20 Jan. 1456. Opontbod van wege den Hertog van Bourgondie, aan allen die betrokken zijn in het geschil wegens het stapelregt, om ten bestemden dage in den Hage te verschijnen, ter minnelijke vereffening daarvan.

Priv. van Dordrecht, M. S. op de bibliotheek te Leiden.

23 Jan. 1455 (1456.) De Hertog van Bourgondie vergeeft die van Alkmaar hunne voorheen begane misdaad, en herstelt hen op zekere voorwaarden in hunne voorregten en vrijheden.

Boomkamp, Beschr. van Alkmaar, p. 26 *volg. en stederegt van Alkmaar, p.* 29—33.

23 Jan. 1455 (1456.) De Hertog vergunt den Schout en het geregt van Alk-

maar dat zij den dijk en weg benoorden die stad schouwen zullen.

Handv. en Privil. van Alkmaar, p. 26—27.

De Hertog beleent Meester Jan van Slingelandt met de helft van het ambacht van Pietershoek, en vergunt hem zijne broeders en zusters en hunne nakomelingen ook met eenige landen daarin te begiftigen. 5 Febr. 1455 (1456.)

Perkament register; Registrum novum vasallorum Hollandiae, pars II, p. 87.

De Hertog geeft die van Delft zekerheid voor de gelden, voor welke zij zich in zijn belang verbonden hadden. 6 Febr. 1456.

M. S. Privil. van Delft van den Hr. Meerman.

Verzoening van den Hertog met die van Beverwijk, met het wedergeven van hunne brieven en voorregten, bevestiging en vermeerdering van dezelve, mitsgaders belofte van hen nooit te zullen vervreemden. 23 Febr. 1455 (1456.)

Perkament register Philippus B.

Verordening betreffende de bevoegdheid van den Baljuw van Wijck op Zee. 23 Febr. 1455 (1456).

Perkament register Philippus B.

Hertog Philips regelt den hoppe-accijns te Gouda.

M. S. Privilegien van Gouda; Perkam. register Philippus B.

De regeerders van der Goude beloven den Hertog van Bourgondie, als Graaf van Holland, van elk broute [brouwsel] biers, van negentien zakken mouts, acht grooten te betalen. 1 Maart 1455 (1456.)

Perkament register Philippus B.

De Hertog geeft, op zekere voorwaarden, omtrent drie honderd morgen slijkland aan Willem, Heer van Schagen, liggende aan zijne Heerlijkheid in de Zijpe, om te bedijken, met zijne Heerlijkheid te vereenigen en als een ongescheiden leen te houden. 2 Maart 1456.

Perkament register Philippus B.

De Hertog van Bourgondie doet regt aan de klagten van die van Zevenhoven, Nieuveen, Cudelstaart en Calslagen, en 11 Maart 1456.

verklaart die van een derde deel van zijn erfschot te ontheffen.

S. v. Leeuwen, Onderzoek over het recht der Edelen en Welgeboren mannen, p. 90—92.

12 Maart 1455 (1456.) De Hertog neemt die van Kennemerland en Kennemergevolg in genade, voor twintig dnizend schilden, geeft hun de verbeurde privilegien terug, bevestigt dezelve en verleent hun nieuwe voorregten met vrijspraak van de overige opgelegde boete.

M. S. Priv. van Kennemerland; Lams, Handv. en Privil., p. 58 volg.; Perkament register Philippus B. [Generale Privil. van Kennemerlandt, 1652, p. 44.]

12 Maart 1455 (1456.) De Hertog vergeeft die van Westzaanden en Crommenie de misdaad van opstand met de Kennemerlanders begaan, scheldt hun de opgelegde boete kwijt, hergeeft hun de oude voorregtsbrieven en schenkt hun nieuwe voorregten.

Privil. van Westzaanden en Crommenie, p. 53. Beter bij Lams, p. 871. Ook Perkament register Philippus B.

12 Maart 1455 (1456.) Verzoening van den Hertog met die van Schagerkogge, wegens hunne wederspannigheid en hun togt voor Haarlem.

Perkament register Philippus B.

13 Maart 1455 (1456.) Verzoening, op zekere voorwaarden, met die van Grootebroek, ter zake van hunne wederspannigheid en hun gewapend optrekken voor Hoorn en Enkhuizen.

Privil. en Handv. van Grootebroek, p. 23.

13 Maart 1455 (1456.) Verzoening met die van Nieuweland, ter zake van zamenspanning met de Kennemers, tot deelneming aan den opstand en hun optrekken tegen Haarlem.

Perkament register Philippus B.

13 Maart 1455 (1456.) De Hertog vergeeft de dorpen Noord-Scharwoude, Zuid-Scharwoude, Broek op den Langendijk, Koedijk en St. Pancras, hetgeen zij tegen hem misdeden.

Boomkamp, Beschr. van Alkmaar I, p. 432—435 [met de dagteekening 8 Maart.] Beter in het perkament register Philippus B.

Verbaal van het hof van Holland, in het verschil tusschen Dordrecht ter eenre en verscheidene andere steden en dorpen ter andere zijde, rakende het stapelregt. 14 Maart 1456.

M. S. Register van Sententien, rakende de stede van Rotterdam.

Verkoop van vijf morgen veenlands in 't ambacht van Noordtigerhout, in de Zilke gelegen, aan Adriaan van Rietveld en Claes van Yperen, ten einde te worden uitgedolven gedurende vijf en twintig jaar, om daarna weder den Hertog of zijnen erven toe te behooren. 20 Maart 1455 (1456.)

Perkament register Philippus B.

De Hertog met die van Schermer verzoend zijnde, geeft hun, vermits hunne privilegien verloren waren, de regten van Kennemerland te gebruiken. 16 April 1456.

M. S. Privil. van Kennemerland. Ook Lams, p. 840 en perkam. register Philippus B.

De Hertog van Bourgondie vernieuwt, met overleg van de Edelen en steden van Holland enz., zijne bevelen tegen baatzuchtige kloosterlingen en bevestigt de gunstbewijzen aan St. Elizabeths convent. 30 April 1456.

De Riemer, 's Gravenhage, I, p. 464—469.

Verzoening van den Hertog met die van Abbekerke, welke tweemaal in rebellie tegen Hoorn opgetrokken waren, en belofte van hen nooit van de Grafelijkheid van Holland te zullen scheiden. 3 Mei 1456.

Perkament register Philippus B.

Verzoening met die van Sybecarspel en Benningbroek, aangaande hunne rebellie en het trekken met die van Friesland voor Hoorn, door hetwelk zij hunne privilegien verbeurd hadden. 4 Mei 1456.

Privil. van Sijbecarspel en Bennebroek, p. 41; Perkament register Philippus B.

Verzoening met die van Texel, welke nevens anderen wederspannig geweest waren, en teruggaaf van hunne verbeurde privilegien. 5 Mei 1456.

Privil. van Texel p. 70 en perkament register Philippus B.

29 Mei 1456. Uitspraak in het verschil over de eischen, welke Jan Graaf van Nassau, Heer van Breda, en de Procureur-Generaal des Hertogs tegen elkander maakten, wegens zekere renten.

Perkament register Philippus B.

31 Mei 1456. De Hertog beleent zijnen kamerling Jan Graaf van Nassau met de Hollandsche leenen, volgens zijn bevel opgegeven, zoo als die hem van zijne moeder Johanna, erfdochter van Polanen, aanbestorven waren.

Perkament register Principium.

3 Junij 1456. Verzoening van den Hertog met die van Opdam en Hensbroek, wegens de wederspannigheid en den togt voor Hoorn. Verandering in hunne regering en belofte van hen nooit van de Grafelijkheid te vervreemden.

Perkament register Philippus B.

17 Junij 1456. Bevestiging van de overdragt van de Heerlijkheid van Haamstede door den Heere van Gruythuyse aan Jan van Hodenpijl.

Deductie van het regt der Heeren van Haamstede, op de duinen en waranden, en Perkament register Principium.

18 Junij 1456. De Hertog doet, voor zekere somme, afstand van zijn regt om tien personen te kiezen uit de wederspannige Kennemerlanders, die te Haarlem waren gaan wonen.

Privilegieboek van Haarlem, p. 112—113.

23 Junij 1856. Bepalingen tusschen den Hertog en die van Dordrecht vastgesteld, nopens hetgeen zij zouden hebben te zeggen en te doen, als zij te 's Hage komen, om vergiffenis te vragen.

M. S. Privil. en Handv. van Dordrecht, p. 55.
[*Van de Wall III, p.* 595].

23 Junij 1456. Handvest betreffende het verzetten des geregts van veertigen, schepenen, raden, achten en Burgemeesters te Dordrecht.

M. S. Privil. van Dordrecht; Balen, Beschr. van Dordrecht, p. 528 *volg.*
[*Van de Wall III, p.* 600].

23 Junij 1456. De Noorderkoog van Wieringen wordt, na een tijd lang door

dijkbreuk verloren te hebben gelegen, op zekere voorwaarden ter bedijking uitgegeven, om er korenland van te maken.

Perkament register Privil. en Handv. Philippus B.

Jacob, Heer van Gaesbeke te Abcoude, te Putten en te Strijen, draagt zijne landen en Heerlijkheden van Putten en Strijen, palende aan Holland en Zeeland, op aan den Hertog van Bourgondie, ten overstaan der Leenmannen van Holland. 28 Junij 1456.

Analecta Belgica, a C. P. Hoynck van Papendrecht, V. III, pars II, p. 24—25.

Verdrag bij hetwelk Florents, Heer van Haamstede, alle zijne heerlijkheden en goederen overgeeft aan zijnen zusters zoon Jan Heer van Hodenpijl. 9 Julij 1456.

Perkament register Principium.

[Brief van non prejudicie door den Hertog verleend, wegens een inbreuk, die hij op het regt van het timmerluiden gild in Dordrecht gemaakt had. 11 Julij 1456.

Van de Wall III, p. 603].

De Hertog van Bourgondie de stad Geervliet en de Heerlijkheid van Putten gekregen hebbende en aldaar gehuldigd zijnde, bevestigt al hare regten, privilegien en handvesten, en belooft haar nooit van de Grafelijkheid te scheiden. 19 Julij 1456.

M. S. Handv. Chron. van v. d. Houve; Perkament register Philippus B.

De Hertog bevestigt het kapittel van Geervliet, op verzoek van Jacob, Heer van Gaasbeek, in verkregen giften en privilegien. 19 Julij 1456.

Perkament register Philippus B.

De Hertog van Bourgondie belooft dat die van Briele en van Voorne geen nadeelig gevolg zullen hebben van 't geen met zijnen zoon omtrent de heervaartgelden van Zeeland en den Briel is overeengekomen, zijnde het geconsenteerde in dank aangenomen. 22 Julij 1456.

Perkament register Philippus B.

Handel en verdrag te IJsselstein gesloten, tusschen David van Bourgondie en Gijsbert van Brederode, wegens het Bisdom van Utrecht. Omtrent Aug. 1456.

M. S. Uit de Archieven der stad Utrecht.

8 Aug. 1456. De Hertog, geld tot den Utrechtschen oorlog noodig hebbende, geeft aan de regeerders der stad Leiden vrijheid om zekere somme van Lijf- en Losrenten te ligten.

Zeer oud M. S. van de Handv. en Privil. der stad Leiden.

10 Aug. 1456. De regering van Middelburg door den Hertog van Bourgondie beschuldigd van misbruik van gezag, ten opzigte van daarbij opgegeven vijftien punten.

M. S. Charters van Zeeland; Perkament M. S. uit de Archieven van Middelburg.

10 Aug. 1456. Uitspraak en bemiddeling ter zake van de vorengemelde vijftien punten.

M. S. Handv. Chron. van v. d. Houwe; M. S. Charters van Zeeland; Perkament M. S. uit de archieven van Middelburg.

14 Aug. 1456. Verbond der Friezen van Oostergo, Westergo en Zevenwolden, tot onderlinge hulp tegen vreemde magten.

Boxhorn, in de aanteekeningen op de Chron. von Veldenaer, p. 206 volg. Schotanus Chron. van Friesland in de bewijsstukken, p. 27; verbeterd uit de M. S. Chron. van Friesland van W. Taborita. [*Worp v. Thabor, Kronijk, p. 93*].

16 Sept. 1456. De Hertog verpandt aan die van Leiden de renten van het Vroon aldaar, zeker land te Catwijck, Rijnsoever geheeten, en de visscherij van Overrijn.

Privil. boek der stad Leyden, A., p. 122 versa en 123. [*Handv. en Priv. v. Leiden, p. 700*].

16 Sept. 1456. De Hertog verzet voor zekere somme eenige van zijne domeinen aan die van der Goude.

M. S. Privil. van der Goude.

29 Sept. 1456. Verkoopbrief van de helft van een steenplaats.

M. S. Privil. van Rotterdam.

22 Oct. 1456. Jacob van Gaasbeek beveelt zijn Baljuw van Strijen en den Dijkgraaf in Monnikenland, scherper toe te zien op de nakoming der keuren van Heemraden, tot verhoeding van de schaden door varkens en ganzen aangerigt.

Uit een oud M. S. onder F. van Mieris.

Johan, Hertog van Kleef enz. doet aan Ghijsbrecht van Brederode, domproost enz., overdragt van een brief van een en twintig duizend gouden Rijnsche guldens, ten laste van de Staten van 't Nedersticht van Utrecht. 1 Dec. 1456.

Archieven van de stad Utrecht.

Verzoening van Hertog Philips met die van Spanbroek, na hunne wederspannigheid in den togt voor de stad Hoorn, en verandering in hunne regering, met belofte hen nooit van de grafelijkheid te scheiden. 20 Dec. 1456.

Perkament register, Philippus B.

Hertog Philips geeft voorregten en vrijheden aan die van de gilden der voetbogen te Middelburg. 22 Dec. 1456.

Perkam. M. S. uit de archiev. van Middelburg, p. 35.

De Hertog beveelt, dat men in zijne onderhoorige landen, met name in Vlaanderen, Holland, Zeeland en Friesland, zulke precarie en bede zal geven, als de geestelijken van het Sticht, den nieuwen Bisschop David van Bourgondië tot deszelfs blijde inkomst zullen toeleggen, zooverre het Bisdom zich bij hen uitstrekt. Omstreeks het jaar 1456.

M. S. ex archivis Traject.

De Hertog beleent, bij verdrag, Jan van Noortig met de goederen hem door zijnen vader Jan van de Boeckhorst aanbestorven. 21 Jan. 1456 (1457.)

Perkament register Principium.

Die van Ursem met den Hertog van Bourgondië verzoend, en hunne privilegien verloren zijnde, verkrijgen de regten van Kennemerland. 11 Febr. 1456 (1457.)

M. S. Privil. van Kennemerland; Lams, Handv. van Kennemerland, p. 841.

Overeenkomst van die van Vlaardingen met Jonkvrouwe van Naaldwijk, hunne ambachtsvrouwe, tot aanwijzing van twintig personen, waaruit bij meerderheid van stemmen vier te kiezen tot thesauriers, tot regeling en ontvangst van den accijns. 15 Febr. 1456 (1457.)

Uit papieren van den Heer v. L.

Bekentenis van Claas de Vriese, Raad des Hertogs, van den ontvang van zekere penningen door de stad Delft voldaan, voor aan haar verstrekte bezitting van zekere perceelen domein. 16 Febr. 1456 (1457.)

M. S. Privil. van Delft.

20 Febr. 1456 (1457.) Bruynsteijn de Joode en zijne echtgenoot Machteld van Gendt, beloven aan hunnen vader en hunne moeder, Heer Arend van Gendt en vrouwe Machteld van der Lek, voor den afstand en de overgifte van het Dorp Hardinksveld, honderd en veertien schilden jaarlijks uit te keeren.

Daar achter (op de keerzijde) bevindt zich, in dato 22 Maart 1456 (1457), eene bevestiging van het bovenstaande door den Hertog van Bourgondie.

Perkament register Principium, onder Zuyt-Holland.

28 Febr. 1457. Uitspraak van den Hertog, als Graaf van Holland, over het verschil tusschen de steden van Holland en die van Dordrecht, wegens het stapelregt.

M. S. Privilegien van Dordrecht op de bibliotheek te Leiden. [Overeenkomende met het op 28 Januarij 1457 (1458) ingevoegde stuk, waarschijnlijk door eene vergissing in de dagteekening hier vermeld.]

12 Maart 1456 (1457.) De Hertog geeft vrijheid aan die van Monnikendam, dat de Burgemeesters aldaar, bij onwilligheid van den Schout, de verkozen kerkmeesters, heiligengeestmeesters, voogden der huiszittende armen, waardijns en andere bedienden den eed mogen afnemen.

Handv. en Privil. van Monnikendam, p. 22.

16 Maart 1456 (1457.) De Hertog bevestigt den brief van den Heere van Gaasbeek aan Simon Vrederik gegeven, aangaande het bedijken van den Hoenrehoek enz., op den 10 Dec. 1455.

Perkament register, Philippus B.

17 Maart 1456 (1457.) De Hertog beleent Jan Heer van Sairs met het slot te Liesveld, de helft van Nieupoort en de heerlijkheid van Amersgravenland van Gelkenesse.

Perkament register: Registrum novum vasallorum Hollandiae, en Perkam. register Principium.

9 April 1456 (1457.) Monimenten der Regulieren te Heijligeloo of Heiloo. Erkenning en bescherming aan dezen verleend.

Perkament M. S. van Prof. Kluit.

Vergunning tot het wederopbouwen van den ten gronde ge- 20 Mei 1457.
waaiden molen te Jisp.

Perkament register, Philippus B.

Nieuwe bepalingen van den Heer van Gaasbeek, tot Abcoude, 26 Mei 1457.
tot Putten en Strijen, ter zake van de pandkeeringen en eenige andere punten.

M. S. Privilegien van Putten van de la Court en die van Meerman vergeleken.

Volmagt door die van Oostergo en Westergo aan eenige 13 Junij 1457.
hunner landgenooten gegeven, om ter begeerte des Hertogs op een dagvaart te Haarlem te verschijnen en aldaar te handelen over zijne huldiging.

M. S. Chron. v. Friesl. v. Worp Taborita. [*Worp van Thabor, Kron. p.* 91; *Bij Schwartzenberg, Charterb. I. p.* 589 *op* 12 *Junij* 1456 *vermeld.*]

Uitspraak van den Hertog over het verschil wegens zekere 21 Junij 1457.
sluis, gerezen tusschen die van Wagnummerkogge, Hoogtwouderkogge en Middelkogge en die van Medemblik, met order tot het leggen van sluizen, zijlen, waterloozingen, dijken, bruggen, enz., mitsgaders het schouwen door Dijkgraven, Heemraden en Waardschappen.

Perkament register, Philippus B.

Octrooi aan die van der Goes verleend, van den darinck te 1 Aug 1457.
mogen koopen ter naaster parochie.

M. S. Privilegieboek van de stad Goes, van den Burgemeester Ossewaarde.

Brief van Frederik, Roomsch Koning, tot confirmatie van 10 Aug. 1457.
de door den Hertog toegestane regten en privilegien, onder voorwaarde van met zijn jaarlijksch tribuut en andere verpligtingen niet achterlijk te blijven.

M. S. Chronijk van Vriesland, en bij Boxhorn, Aanteekeningen op Veldenaar, p. 210 *volg. Verbeterd uit de M. S. Chronijk van Friesland, van Taborita* [*Worp van Thabor, Kron. p.* 98.] *en Schotanus, Chron. van Friesland, in de bewijsstukken, p.* 28. [*Schwartzenberg, Charterb. I. p.* 595.]

10 Aug. 1457. Voorwaarden welke de Friezen van Keizer Frederik verzogten of begeerden.

M. S. Chron. van Taborita. [*Worp van Thabor, Kronijk, IVe boek, p. 97; Schwarzenberg, Charterb. I, p 592.*]

10 Aug. 1457. Keizer Frederik, vernomen hebbende dat eenige Friezen onder andere heerschappij getrokken werden, vermaant hen tot de getrouwheid, die zij aan het Heilige Rijk schuldig waren. (In het Latijn).

[*Schwartzenberg, Charterb. I. p. 594.*]

10 Aug. 1457. Hetzelfde stuk in het Duitsch.

Lunig, Spicileg. seculare des Teutschen Reichs Archivs, II, p. 1872.

Nogmaals eene andere lezing daarvan. (In het Hollandsch).

M. S. Chron. van Vriesland en bij Boxhorn, Aanteek. op Veldenaar, gecollationeerd met de Chron. van Taborita. [*Worp van Thabor, Kron., IVe boek, p. 101; Schwartzenberg, Charterb. I, p. 595; Schotanus, Chron. van Friesland, in de bewijsstukken, p. 29.*]

10 Aug. 1457. Brief van Keizer Frederik, om den Hertog te waarschuwen tegen alle onttrekking aan zijn oppergezag en niets over de landen van Friesland te beschikken, wat dezen tot nieuw bezwaar zou kunnen strekken.

Uit dezelfde bronnen als boven, en Lunig, Spicileg. seculare des Teutschen Reichs Archivs, II, p. 1872, gecoll. als boven. [*Worp van Thabor, Kron., IVe boek, p. 102; Schwartzenberg, Charterb. I, p. 595 (Latijnsche tekst) Schotanus, t. a. pl. p. 30.*]

7 Sept. 1457. De Hertog van Bourgondië geeft verzekering aan de steden en dorpen van Zeeland, dat het hun tot geen nadeel zal strekken hun aandeel betaald te hebben in het aflossen van 's Keizers acht en overacht, met welke Holland en Zeeland lang zijn belast geweest, en dat die belasting zonder verdere consequentie zal wezen.

Uit den oorspronkelijken brief van de stad Middelburg.

De Hertog belooft aan die van Zierikzee de gelden, geleend tot afkoop van des Keizers acht en overacht, weder te geven, uit zijne bede en zijn schot, en den Rentmeester, zoo die hiertoe onwillig was, te mogen gijzelen. 7 Sept. 1457.

Uit dezelfde bron.

Uitwijzing van een geding tusschen de regeringen van Middelburg en van der Goes, waar ter plaatse regt zou mogen worden uitgeoefend, over een te Goes gepleegde misdaad. 25 Sept. 1457.

M. S. Privilegien van der Goes van den Heer Burgemeester Ossewaarde.

De Hertog geeft zijnen zoon, den Graaf van Charlois, de Heerlijkheid van Arkel en stad en kasteel van Gorinchem, om het na den tegenwoordigen bezitter, den Heer van Gaasbeek, ter leen te houden en te gebruiken. 11 Oct. 1457.

Perkament register, Philippus B.

Uitvoering gelast van een brief van 21 Sept. waarbij de Hertog zes personen benoemde, tot herstel van de verloopen zaken van zijne domeinen en financien en om de schuldige ambtenaren te vervolgen en te straffen. 12 Oct. 1457.

Zesde Memoriaal van Bossaert. — Bedenk. over de oudh. van den Hove van T. Boey, p. 128—131.

Landregten van Overijssel, door David, Bisschop van Utrecht, de Ridders, knapen en de steden Deventer, Kampen en Zwol vastgesteld. 18 Oct. 1457.

M. S. Landregten van Overijssel, onder F. van Mieris. [*Racer, Overijsselsche gedenkstukken, III, p.* 128—138.]

Roenburch of Rodenburch, eene hofstede bij Leyerdorp, aan Florents van Boschuyzen te leen gegeven, benevens de hofstede Blochuysweer bij Alphen. 9 Jan. 1458.

Perkament register Principium, onder Noord-Holl.

[Eene nadere tijdelijke beschikking van Hertog Philips, betreffende eene verlengde werking van de overeenkomst van 22 April 1453, aangaande het Dortsche stapelregt. 28 Jan. 1457 (1458.)

Van de Wall, Handv. en Priv. van Dordrecht, III, p. 606.]

13 Febr. 1458. Voorregten en vrijheden door den Hertog aan die van ter Tholen en Schakerloo verleend.

M. S. Privilegien van Tholen van den Heer Beaufort; Perkament register, Philippus B.

14 Maart 1458. Verscheiden voorregten, als van vrijheid van tol, van beden enz. door den Hertog gegeven aan die van Wijk, in 't land van Heusden, voor den afstand of overgifte van hunne gemeente Wijkerzand.

Perkament register, Philippus B.

27 Maart 1458. Eene vicarie door de stad Utrecht in de Buerkerk gefundeerd.

M. S. uit de archieven van de stad Utrecht. [*Burman, Utrechtsche Jaarb., III, p.* 379.]

2 April 1458. Verdrag tusschen die van Dordrecht en die van der Goude aangaande het stapelregt.

M. S. Privilegien van der Goude. [*Van de Wall, Handv. en Priv., v. Dordrecht, III, p.* 612.]

7 Mei 1458. Gerard van Berkenrode Janszoon beleend met het Bodenambacht en de schutterij van de stede van Naarden en van Gooiland, te verheergewaden met een roden sperwer of tien schellingen Hollands.

Perkament register Principium, onder Amstelland.

24 Junij 1458. Zoen tusschen Bisschop David van Bourgondië, de stad Amersfoort en de stad Utrecht.

M. S. uit de archieven der stad Utrecht, gedeeltelijk bij Matth. de Jur. glad., p. 151.

24 Junij 1458. Hendrik van Montfoort, Heer van Purmerend, ten dage der verzoening door Bisschop David in het wereldlijk regtsgebied van de kerspelen van het land van Montfoort bevestigd.

M. S. archieven der stad Utrecht.

5 Julij 1458. Vrijheid aan Jan Ruigrok gegeven, om in zijne ambachtsheerlijkheid van 's Heeren Hendrikskinderen, buiten ter Goes in Zeeland, keuren te maken.

Perkament register, Philippus B.

29 Julij 1458. Op eene boete van drie ponden bevolen, dat niemand eenige ruigte omtrent de kanten der meeren en wateren van de stad

Leiden snijden of weghalen zal, als schadelijk voor de visscherij, aan die stad ten eeuwigen dage verpacht.

Privilegieboek der stad Leijden, B, p. 182. [*Handv. en Privil. van Leijden, p.* 701.]

De Hertog ontheft, ter gunste van den Prior en 't convent Porta coeli te Heemstede, acht maden lands, daar zij hun klooster op bouwden, van het leenregt. 10 Oct. 1458.

Perkament register Principium.

Ordonnantie, betreffende de appellen in Holland en Friesland, strekkende om ijdele appellen af te snijden, die alleen uitstel van executie beoogden. (In 't Fransch). 1 Dec. 1458.

M. S. Privil. van Delfland; Oudenhoven, Oude Hollandsche landen, Heeren enz., p. 173 *volg.* [*Gr. Plakaatb. II, p.* 2959, *III, p.* 643.]

Hetzelfde nog eens, met de advertentie van het Hof. 1 Dec. 1458.

Octrooi van den Hertog aan de steden van Haarlem, Leiden, Amsterdam, Alkmaar enz. om eene nieuwe vaart te mogen delven, gaande uit den Rijn tusschen Leiden en Alphen tot in de Maas; met een vidimus van den Schout, de Burgemeesteren, Schepenen en Raad der stad Haarlem, van 8 Febr. 1471. 2 Dec. 1458.

Uit een Perkamenten brief en Privilegieboek van Haarlem, p. 114—116, *doch zonder vidimus.* [*Handv. en Privil. van Leijden, p.* 381.]

Overgifte van de gemeente Wijkerzand aan den Hertog, door die van het dorp Wijk, op voorwaarde van vrijheid van tol en andere voordeelen. 10 Dec. 1458.

Perkament register, Philippus B.

De Koning van Denemarken bevestigt de privilegien en voorregten, welke die van Amsterdam in Denemarken, Zweden en Noorwegen verkregen hadden. 24 Dec. 1458.

Beschrijving van Amsterdam, door Dapper, p. 120. [*Handvesten van Amsterd., I, p.* 54; *Scheltema, Archief der ijzeren kapel, bl.* 96].

Hertog Philips geeft aan Jan Heere van Wassenaar, zijn 13 Jan. 1459.

Ridder, Raad en kamerling, de Hooge heerlijkheid der twee dorpen, Voorschoten en Catwijk, behoudens zijne souvereiniteit. (In het Fransch).

Naar een afschrift van Prof. Kluit, genomen uit een origineel van den Baron Wassenaar.

13 Jan. 1459. De regering der stede van der Goude, bewilligt aan den Schout en de Heemraden van den lande van Steijn, schouw te drijven op den over-buitendijk van den IJssel, en eenige daarmede in verband staande vrijheden.

M. S. Privilegien van der Goude.

18 Jan. 1459. David van Bourgondië, Bisschop van Utrecht, geeft het land van Hagestein en het Schoutambt op de Vaart, onder zeker beding, te bestieren, aan Reinoud Heer van Brederode.

Uit de archieven van Utrecht.

18 Jan. 1459. Reinoud, Heer van Brederode, geeft het Schoutambt op de Vaart te bedienen aan Adam Claessen.

[*Beide stukken bij Mattheus, de jure gladii, p.* 188, 377.]

8 Febr. 1459. Uitspraak over de geschillen tusschen die van de wet te Middelburg en den Deken en het kapittel aldaar.

Brief uit de archieven van de stad Middelburg, getranslateerd uit het Waalsch.

14 Maart 1458 (1459.) De Hertog van Bourgondië verbiedt pantsieren, lange messen en andere wapenen te dragen, en beperkt het dragen van liverij in den Haag.

De Riemer, Beschrijving van 's Gravenhage, II, p. 318—320.

20 Maart 1458 (1459.) De Graaf van Charlois bevestigt de handvesten door Willem den VIe, Graaf van Holland en door den Hertog van Bourgondië aan die van Gorinchem gegeven.

M. S. Privil. van Gorinchem en Arkel, p. 1.

20 Maart 1458 (1459.) De Graaf van Charlois geeft een handvest tot regeling van het bestuur en regt van Gorinchem en het land van Arkel.

M. S. Privil. van Gorinchem en Arkel, p. 14 *volg.* [*Kemps, Beschr. van Gorinchem, p.* 299.]

Privilegien des lands van Putten gegeven door Karel van Bourgondië, Graaf van Charlois, als Heer van Putten. 5 April 1459.

M. S. Privil. van Putten van den Heer Pensionaris Meerman en van den Heer A. de la Court, tegen elkander vergeleken.

Karel, Graaf van Charlois, bevestigt de privilegien en handvesten aan die van Strijen gegeven en belooft hun, dat ze nooit van de Grafelijkheid van Holland gescheiden zullen worden. 9 April 1459.

Perkament register, Privil. en Handv. Philippus B.

Privilegien van Strijen bevestigd. 9 April 1459.

Naar een M. S. van Prof. Kluit.

Karel, Graaf van Charlois, van zijnen vader den Hertog van Bourgondie de Heerlijkheid en landen van Arkel, van Putten en van Strijen verkregen hebbende, geeft aan zijnen Raad Antonie Michiels magt in zijnen naam de Leenen daarvan te verlijen, enz. 12 April 1459.

Perkament register, Charolois.

Karel, Graaf van Charlois, beschikt op de klagten van die van Geervliet, die wegens hunne armoede niet in staat zijn hunne poorten en muren te onderhouden, dat ten hunnen voordeele het collegie van de Vrouwekerk aldaar bestendig behouden zal blijven. 12 April 1459.

Perkament register Priv. Ducis Caroli.

Karel, Graaf van Charlois, geeft aan Meester Roeland Pype vergunning, een aanwas slijk en uiterwaard, bij Heer Simons haven, in 't land van Putten, op zekere voorwaarden te bedijken. 12 April 1459.

Perkament register, t. a. pl.

[Karel van Bourgondië schenkt de visscherij onder het ambacht van Pernis in jaarlijksche erfpacht aan het Dominicaner klooster te Rotterdam. 12 April 1459.

Van Reijn, Beschrijv. v. Rotterdam, aant. op het 2e boek, p. 127].

Een verdrag gemaakt tusschen Utrecht en Harderwijk, tot wederzijdsche veiligheid van elkanders burgeren. 15 Mei 1459.

Uit de archieven van de stad Utrecht. [Schrassert, Beschr. v. Harderwijk, II, p. 41.]

2 Junij 1459. De Hertog Philips van Bourgondie geeft, op verzoek van die van Naarden, vrijheid tot handhaving van het regt, twaalf notabele mannen tot hunnen raad te verkiezen.

Priv. van Weesp, Naarden, enz., 1613, *p.* 34.

24 Julij 1459. Karel, Graaf van Charlois, bevestigt Jan van Boschuysen in het Baljuwschap en Dijkgraafschap van Putten en het Kasteleinschap van Geervliet.

Van den Heer Wachtendorff, Secretaris der stad Utrecht.

29 Julij 1459. Hertog Philips belooft de regeerders van den Briel, dat de overlevering van een gevangene aan hem gedaan, hen in hunne regten niet zal verkorten.

M. S. Privilegien van Brielle en Voorn. [*Van Alkemade en van der Schelling, Beschrijv. van den Briel, II, p.* 72.]

9 Aug. 1459. Karel Heer van Charlois, stelt Dirk van Zwieten aan tot bewaarder van de brieven, registers, enz., van zijne Heerlijkheden van Arkel, Putten en Strijen.

Perkament register, Charolois.

21 Aug. 1459. De Hertog van Bourgondie vernietigt, op verzoek en door bemiddeling van die van Middelburg, het nieuwe officie van den ballast te Arnemuide, hetgeen hij aan den kamerdienaar zijns zoons gegeven had.

Perkament M. S. uit de archieven van Middelburg.

9 Sept. 1459. De Abt van Middelburg, niet kunnende bewijzen de regten van de verheffing zijner leenen betaald te hebben, wordt hier toe door den Hertog genoodzaakt.

Perkament register Principium.

23 Sept. 1459. Vrijheid door den Hertog aan Dirk Hoochstraat gegeven om eenige akkers veenland in het ambacht van Suydelwijk, onder de parochie van Waddingsveen, uit te veenen en om een windas en overtogt te maken op de goude kade.

Perkament register, Philippus B.

In de maand Sept. 1459. Overdragt tusschen Riederambacht, IJsselmonde en Katendrecht, ook Smeetsland genaamd, omtrent bedijking, aardhaling, enz.

Oudenhoven, Zuyt-Holland, p. 270—272.

Uitspraak van den Hertog van Bourgondie over de verschillen tusschen die van Zierikzee ter eenre en den Dijkgraaf en gezworenen van het eiland Schouwen ter andere zijde, rakende de kosten van het maken der dijken. 4 Oct. 1459.

Perkamenten brief uit de archieven van Z. Zee.

De Hertog verbiedt het valsche spelen, de geweldenarijen en het verblijven der boosdoeners op de kerkhoven te Hoorn. 4 Dec. 1459.

Handvesten van Hoorn, p. 91.

Bevel van den Hertog, voor tien jaren, dat men in zijne landen geen wollen of wollevachten uit Engeland inbrengen en koopen zal, dan die alvorens te Calais verstapeld zijn (in het Fransch). 20 Dec. 1459.

Perkamenten brief uit de archieven van Z. Zee.

Bruynstein de Juede [of de Joode] zijne vrije Heerlijkheid, hooge, middel en lage, van Hardinksveld, aan Karel van Bourgondie opgedragen hebbende, ontvangt de ambachtsheerlijkheid, op zekere voorwaarden, weder te leen. 4 Jan. 1460.

Perkament register, Charolois.

Verdrag van vrede en vriendschap van den Hertog van Gelder met de stad Amersfoort. 22 Febr. 1460.

M. S. Archieven van Utrecht, en Matthaeus, Rer. Amersfort. script., p. 316—317, in not.

De Hertog van Bourgondie stelt eenige regels tot beter onderhoud van den dijk van den lande van Schouwen, om een dreigend gevaar af te wenden. 26 Maart 1459 (1460.)

M. S. Privil. van Z. Zee van den Burgemeester de Jong, gecollationeerd met den origineelen brief van de stad Z. Zee en verbeterd.

Gerard van Poelgeest beleend met de Heerlijkheden Hoogmade, Koudekerk, de hofstede Poelgeest enz. 27 Maart 1459 (1460.)

Perkament register Principium.

Consent voor die van Wensveen, om hun water te leiden in den gemeenen watergang van Alphen en voorts in den IJssel. 28 Maart 1460.

M. S. Privilegien van Schieland van den Pensionaris Meerman.

12 April 1459 (1460.) Everwijn van Kuilenburg beleend met het huis enz. te Amerongen, door afstand van Gijsbrecht van Nyenrode, 's Heeren Otten zoon.

Perkament register Principium. [*Matthaeus, de jure gladii, p.* 215.]

24 April 1460. Karel, Graaf van Charlois, verbiedt het bevisschen van sommige wateren in de Heerlijkheid van Strijen.

M. S. van Prof. Kluit.

8 Mei 1460. Brief bij welke Schout, Burgemeesteren en schepenen van Rotterdam onder hunne bescherming nemen de zusteren van de professie van St. Augustijn.

M. S. Privil. van Rotterdam, en Lois, Privil. van Rotterdam, p. 309.

18 Junij 1460. De Hertog geeft aan die van Schiedam, dat men binnen drie honderd roeden na aan de stad niet zal mogen tappen, dan op den accijns der stede, en dat er zich geen ballingen mogen ophouden.

Uit de archieven der stad Schiedam.

14 Aug. 1460. Uitgifte van het bedijken van de gorsinge van Rijderwaart, later Charlois geheeten.

M. S. Privil. van Putten van den Pensionaris Meerman.

10 Sept. 1460. Van het verkiezen van twee Rentmeesters en het innen van der stede schulden van Goes.

M. S. Privilegieboek van Goes van den Burgemeester Ossewaarde.

14 Sept. 1460. Hertog Philips geeft keur en bevel, nopens de onderhouding en bewaring van het Haagsche bosch.

Merula, van de Wildernissen, bl. 127 *en* 128; *Ampele deductie van den Hove, bl.* 161.

7 Oct. 1460. De Hertog verbiedt den loop van vreemde ligte munten van Doornik, Luik, Utrecht, Gelderland en andere, in zijne landen van Holland, Zeeland en Friesland. — Bijgevoegd een last tot uitvoering van 's Hertogs Raden voor Holland, Zeeland en Friesland van 21 Oct. 1460.

Privilegieboek der stad Leijden, B, p. 186 *versa en* 187.

De Hertog beleent Jan van Montfoort met het slot en de stad Purmerend, met Purmer, Purmerland, Ylpendam, Neck, Nieuwveen, Linschoten, Hekendorp en den Waard, voorts ook met Sparendam en Sparenland en verschillende hofsteden en landerijen. 1 Nov. 1460.

Perkament register.

De Hertog beleent Willem van Brakel, door afstand van den Heer van Montfoort, met de ambachtsheerlijkheid van Sparendam, van Sparenland en de visscherij in de Hoolensloot en wat dies meer zij, onder voorwaarde van die weder te mogen lossen. 2 Nov. 1460.

Perkament register.

De Hertog beleent zijnen Secretaris Willem Rolle met het derde deel van de Heerlijkheid van Brouwershaven, onaangezien den eisch van de gebroeders van Jan van Cats, kinderen van Laurents van Cats. 2 Nov. 1460.

Perkament register.

Vernieuwing, verbetering en vermeerdering van de verordeningen op het onderhoud van het Haagsche bosch, bij nadere verklaring van de orde gesteld den 14 Sept. 1460. (In het Fransch). 12 Jan. 1460. (1461.)

Merula, van de Wildernissen, p. 130—132.

De Regering van Rotterdam verklaart de Hooge Heemraden van Schieland voor altijd vrij van schot, accijns en andere ongelden. 11 Maart 1461.

Perkament M. S. van de Privilegien van Rotterdam, en Lois, Privilegien van Rotterdam, p. 146.

Tractaat tusschen de steden Utrecht en Amsterdam, te Naarden gemaakt, betreffende finantieele belangen en schuldvorderingen. 11 Maart 1461.

M. S. uit de archieven van de stad Utrecht. [*Zie Scheltema, Archief der ijzeren kapel, bl.* 97.]

Consent van den Heemraad van Schieland, dat aan de stad Rotterdam vergund zij het uitsteken van de plaats en het daarstellen van gelegenheid om met laag water te lossen. 15 Maart 1461.

M. S. Privilegien van Rotterdam, en Lois, Privilegien, p. 311.

17 Maart 1451. Huizinge en hofstede, op welke St. Luduwij te Schiedam gestorven is, afgestaan en ingeruimd aan eenige zusters van St. Franciscus uit Haarlem, om haar te dienen tot een convent.

Uit de archieven van de stad Schiedam.

5 April 1461. Philips Hertog van Bourgondie geeft een stuk verwaaide zandduinen bij Heemstede aan St. Elisabeth gasthuis te Haarlem.

Ampsing, Beschrijving van Haarlem, p. 84—86.

21 April 1461. [Een provisioneele uitspraak van Hertog Philips, over verschillen betreffende het stapelregt, tusschen Dordrecht en Gorinchem, krachtens welke de laatst gemelde stad dezelfde vrijheid op de rivier de Merwe zal genieten, welke aan de steden van Noord-Holland op den IJssel en de Leck, bij uitspraak van 28 Jan. 1457 (1458), vergund is.

Van de Wall, Dordrecht, III, p. 615.]

21 April 1461. De Hertog vergroot de Heerlijkheid van Brouwershaven, op verzoek van de bezitters, met vijftig gemeten van de ambachten van Duivendijk en van Brijdorp langs den dijk.

Perkament register.

4 Mei 1461. Huwelijks-voorwaarde tusschen Dirk Potter van der Loo en Katrijn Jacob Buysers dochter.

Perkament register.

16 Mei 1461. Ordonnantie van den Hertog, dat men van geen appointementen bij de Rekenkamer van Holland geslagen vermag te appelleren.

M. S. Handvest Chronijk van v. d. Houve.

30 Nov. 1461. Dirk Potter van der Loo in boete verwezen, omdat hij zijne leengoederen verminderd had, door het uitdelven van moeras.

Perkament register, Philippus B.

8 Dec. 1461. De Koning van Denemarken vergunt die van Amsterdam, op zekere voorwaarden, vrijen handel in het Hertogdom Sleeswijk en in het land van Holstein.

Beschrijving van Amsterdam, door Dapper. [*Handv. van Amsterkam, I, p.* 54; *Scheltema, IJzeren kapel, bl.* 99.]

8 Dec. 1461. Monimenten der Regulieren van St. Willibrordt te Heiloo. —

Beleenbrief door den Heer van Egmond, IJsselstein, enz., als leenheer van hunne vaste goederen verstrekt.

Perkament M. S. van Prof. Kluit.

Philips Hertog van Bourgondie geeft die van Haarlem, dat zij hunne ballingen in het regtsgebied van Rijnland en van Kennemerland vervolgen en in hun stad terug brengen mogen. 1 Jan. 1461 (1462.)

Privilegieboek van Haarlem, p. 117, op 11 Jan.

Een mandement van Bisschop David, tegen die van Amersfoort, welke in rebellie tegen hem waren. In het jaar 1461 of 1462.

M. S. uit de archieven van de stad Utrecht.

Karel van Bourgondie, Graaf van Charlois, committeert raadslieden in Holland, waarbij inlichtingen en provisien van processen zijn te bekomen, in betrekking tot geschillen rakende zijne Heerlijkheden van Arkel, Gooiland, Putten, Strijen, Leerdam, Asperen en Heukelum. (In het Fransch). 7 Febr. 1462.

M. S. Handvest Chron. van v. d. Houve.

Antonie Michiels beleent Simon Vrederik, Drost van Gorinchem, met het Landmeterschap van het land van Putten. (Confirmatie in het Fransch). 13 Maart 1461 (1462.)

Perkament register, Charolois.

Vrijheden, handvesten en privilegien door den Hertog van Bourgondie aan die van der Goes gegeven. 30 April 1462.

M. S. Privilegieboek van Goes van den Heer Ossewaarde.

De Hertog verzet de jaarmarkt van de stad Enkhuizen, van den Zondag vóór Heilige Kruisdag, op Zondag na St. Michielsdag. 2 Mei 1462.

Handvesten en Privil. van Enkhuizen, p. 32.

De Hertog herstelt, op zekere voorwaarden, Jan van Heemstede in de meeste leengoederen, die zijne voorvaders bezeten en verbeurd hadden. 2 Mei 1462.

Perkament register.

De Graaf van Charlois vermeerdert het vermogen van Antonie Michiels met de verlegging der leenen van Gooiland, Leerdam, Asperen en Heukelom. (In het Fransch). 3 Mei 1462.

Perkament register, Charolois.

29 Mei 1462. Rentebrief bij de stad van Rotterdam gepasseerd, ten profyte van Jan van der Leck.

M. S. Privil. van Rotterdam.

14 Junij 1462. De Graaf van Charlois beveelt den Dijkgraaf van Putten zulke keuren op de duikeldammen, houten hoofden en dijkagien te maken, als oorbaar zal worden bevonden.

M. S. Handvest Chron. van v. d. Houve.

21 Julij 1462. Uitspraak van de gemagtigden der steden Deventer, Kampen en Zwol, over de verschillen tusschen die van Utrecht en van Amersfoort.

Notae et observationes ad incertum auctorem de rebus Amorfortiarum Ant. Matthaei, p. 304 *seq.*

21 Julij 1462. Gelijke uitspraak in het geschil tusschen den Bisschop van Utrecht en die van Amersfoert.

t. a. pl. p. 318 *seq.*

29 Julij 1462. De Hertog bekent, dat hem door Hubrecht van Pallais zijn opgedragen, twee viertellen lands en veen op Oestveen, in het Sticht van Utrecht, en dat hij die weder aan denzelven ten onversterfelijken erfleen uitgegeven heeft.

Uit een oud Perkament M. S., onder v. Mieris.

17 Aug. 1462. De Hertog van Bourgondie magtigt zijnen zoon, den Graaf van Charlois, tot het onderzoeken van de rekening van den Heere van Egmond, die beschuldigd was als slotvoogd van Lederdam ten achteren te zijn, en zich daarover beklaagde. (In het Fransch).

M. S. Handvest Chron. van v. d. Houve.

17 Aug. 1462. Lastgeving van den Hertog van Bourgondie aan zijne Commiesen voor de domeinen en finantiën in Holland. (In het Fransch).

t. a. pl.

25 Aug. 1462. Karel van Bourgondië, Graaf van Charlois, Heer van het slot van Muiden en steden en dorpen in 't Gooiland geworden zijnde, belooft dezelve niet van de Grafelijkheid van Holland te zullen scheiden.

Privilegien van Weesp, Muiden en Naarden, p. 7.

Dezelfde bevestigt, als Heer van Gooiland, de handvesten en privilegiën van Weesp. 25 Aug. 1462.

Privilegien van Weesp, enz. p. 11.

Brief van Karel van Bourgondie, Graaf van Charlois, betreffende vrijdom van den tol te Grevelinge van wolle enz. (In het Fransch). 2 Sept. 1462.

M. S. Privilegien van Delft, p. 264 *volg.*

Privilegie door Karel van Bourgondie gegeven aan die van Enkhuizen, in naam zijns vaders, tot uitbanning van misdadigers. (In het Fransch). 2 Sept. 1462.

Handvesten en Privilegien van Enchuysen, p. 32—33.

Vertaling in het Nederduitsch.

t. a. pl., p. 33—34.

Dergelijk privilegie aan die van Grootebroek gegeven. 2 Sept. 1462.

Handvesten en Privil. van Grootebroek, p. 24.

Instructie voor den Stadhouder en luiden van den Raad in Holland, residentie houdende in den Hage. (Dit stuk slechts ter herinnering vermeld). 4 Sept. 1462.

Handv. en Priv. der Graven van Holland, in 4°, *p.* 5—38, *en Gr. Plakaatb. III, p.* 631 *seq. Ook Oudenhoven, Oude Hollandsche Landen en Heeren, p.* 120—159.

Karel, Graaf van Charlois, belooft de stad Rotterdam, dat hij, door de steden en landen van Holland tot opvolger van zijnen vader verklaard zijnde, hare regten, privilegien, handvesten, vrijheden en gewoonten, na den dood zijns vaders zal onderhouden. 4 Sept. 1462.

Uit den oorspronkelijken perkamenten brief.

Dergelijke verzekering aan die van Enkhuizen en meer. 4 Sept. 1462.

M. S. Privil. van der Goude, p. 39 *verso*-41. *Privil. van Enchuysen, p.* 34—35, *als ook Privilegieboeken van Haarlem, p.* 118 *en van Leijden.* [*Vgl. Scheltema, Archief der IJzeren Kapel, p.* 100.]

4 Sept. 1462. Voorregten door Karel, Graaf van Charlois, aan die van Zeeland toegestaan of verzekerd. (In het Fransch).

M. S. Charters van Zeeland van den Heer Boddaert, gecoll. met het perkamenten vidimus uit de archieven van Middelburg.

4 Sept. 1462. Karel, Graaf van Charlois, bevestigt, in naam zijns vaders, die van Zeeland bij hunne oude voorregten, onder anderen vergunnende dat ze om geen zaken aan eenige tol in beslag genomen mogen worden, dan alleen om ontduiking van de tolregten. (In het Fransch).

Perkamenten brief uit de archieven van Z. Zee, alsmede in de archieven van Middelburg.

4 Sept. 1462. Vidimus van vijf privilegie-brieven, verleend aan die van Zeeland, op verzoek van de Edelen en steden door den Graaf van Charlois bevestigd, betreffende:

1°. de tollen en wachten te Arnemuiden, ter Veere en Vlissingen.

2°. de nieuwe officien, de zoutmate, koornmate, landmeeten, biersteken, enz.

3°. geen onderzaten om wereldlijke schuld voor het geestelijk regt te betrekken.

4°. het behoud van alle, een derde van een eeuw bezeten goederen, tenzij men er met regt uitgewonnen wordt, en het gebruik van de registers, die in Holland van de privilegien, keuren en leenen gehouden worden.

5°. het lossen der leenen, die aan den Landsheer versterven. (In het Fransch).

Perkamenten brief uit de archieven van Middelburg.

4 Sept. 1462 De regeerders van Leiden beloven, nevens andere steden, den Graaf van Charlois, hem, als zijn vader de Hertog van Bourgondie aflijvig wierd, tot regten erfgenaam en Landsheer te zullen ontvangen en huldigen; mits onderhoudende hunne regten, privilegien, handvesten, vrijheden en gewoonten.

Privilegieboek der stad Leijden, A, p. 126 versa en 127; [Handv. en Priv. van Leyden, p. 61].

De Hertog van Bourgondie geeft aan die van Poortvliet, die gebrek hadden aan stederegten of keuren, eenige voorregten en vrijheden op hun verzoek. 13 Sept. 1462.

Perkament register, Philippus.

De Graaf van Charlois bevestigt en verlengt den voorregtsbrief, door zijnen vader aan die van Leiden gegeven, nog voor tien jaren. (In het Fransch). 15 Sept. 1462.

Privilegieboek der stad Leijden, B, p. 191—193.
[*Handv. en Privil. van Leyden, p.* 117.].

De Hertog van Bourgondie verkoopt de ambachtsheerlijkheid van de Zijdwinde op bijzondere voorwaarde aan Jan Oudaert, Hendrik van den Hout en Hendrik van den Doorne, ten onversterfelijken erfleen. 15 Sept. 1462.

Perkament register.

Uitspraak van den Hertog van Bourgondie over de verschillen gerezen tusschen de steden Amsterdam en Middelburg, wegens het in beslag nemen van schepen en goederen van Dantzig. (In het Fransch). 16 Sept. 1462.

Uit den perkamenten brief der stad Middelburg.

Uitspraak van Hoofdschepenen en Heemraden van Putten, over de verschillen tusschen het gemeene land van Putten ter eene en die van het ambacht en dorp van Putten ter andere zijde. 23 Sept. 1462.

Pandvest Chron. van v. d. Houve.

De Graaf van Charlois bewilligt, uit naam zijns vaders, dat die van Zeeland in de beden op zich zelven blijven en niet gehouden zullen zijn in het derde deel van die van Holland en Friesland te betalen. (In het Fransch). 26 Sept. 1462.

Perkamenten brief uit de archieven van de stad Middelburg.

Philips, Hertog van Bourgondie, gebiedt het verdrag met den Bisschop van Utrecht, Rudolf van Diepholt, den 29 Februarij 1434 gemaakt, dat door de Dekens en provisoren niet was onderhouden, op strenge boeten en straffen thans te achtervolgen, en vernieuwt den daartoe betrekkelijken brief. 26 Sept. 1462.

Gr. Plakaatboek, II, p. 1151; [*Handv. en Privil. van Amsterdam, I. p.* 99.]

27 Sept. 1462. [Philips, Hertog van Bourgondie, komt met Rudolf van Diepholt, Bisschop van Utrecht, overeen wegens zijne steden en onderzaten van Holland, Zeeland en Friesland, en dus ook wegens de stad Gouda.

Walvis, Beschr. van Gouda, p. 128.]

27 Sept. 1462. Orde door Hertog Philips gesteld op de dienst der kerke, het doen van regt, het maken van een raadhuis, het betalen van lasten, het schotbaar land enz. te Sijbekarspel en Benningbroek.

Handvesten van Sybekarspel en Benningbroek, p. 43—44.

29 Sept. 1462. De Hertog geeft al zijne veren en veerstallen van ter Tholen en Schakersloo in erfpacht aan gemelde stad, om vijf en twintig ponden Vlaamsch in het jaar. (In het Fransch).

Perkament register, Philippus B.

Hetzelfde in het Nederduitsch.

M. S. Privil. van Tholen.

29 Sept. 1462. De Hertog geeft aan die van ter Tholen, welke hem zekere erfpacht jaarlijks voor de veren of passagie aldaar beloofd hadden, eenige voordeelen van de school, de koornmaat, den afslag van de visch, de bierbrouwerij enz. (In het Fransch).

Perkament register, Philippus B.

Nederduitsche vertaling.

M. S. Privil. van Tholen.

29 Sept. 1462. De Hertog geeft de molens, malerije, wind, water en hetgeen er toe behoort van der Tholen en Schakersloo, in eeuwige erfpacht aan die stad en het ambacht, voor twee en veertig ponden grooten Vlaamsch jaarlijks. (In het Fransch).

Perkament register, Philippus B.

22 Oct. 1462. De Hertog vergunt aan die van Poortvliet, welke gewoon waren de wacht te houden aan 's Graven tent, wanneer die in het veld lag, dat de heerlijkheid op geene wijze van de grafelijkheid mag gescheiden worden.

Handvest Chron. van v. d. Houve; ook zonder hoofd bij Boxhorn, Chron. van Zeeland, II, p. 235 *en Perkament register, Philippus B.*

De Raden van Holland bevelen, dat de wijntappers in den Haag den Rijnschen wijn niet hooger zullen verkoopen dan om zes grooten den stoop, en den wijn van Poitou niet hooger dan drie en een halve groot, en dat ze geen tweederlei wijnen tappen of die vermengen mogen. De Baljuw gelast hiervoor te waken. 16 Nov. 1462.

Handvest Chron. van v. d. Houve.

Handvest van Hertog Philips, betreffende het maaggeld, tot zoen wegens doodslag. 28 Nov. 1462.

Handvesten van Waterland, M. S van Marcus; Priv. van Delft, p. 94, op 18 Nov.; Priv. van Oudewater, p. B. 2, versa en 3; ook Handvesten van Amsterdam, 1613, p. 30, mede op 18 Nov. — [Zie voorts Handv. van Weesp, enz., 1613, p. 10; Handvesten en Privilegien van Monnikendam en Waterland, 1613, p. 22; Handvesten van Amsterdam, I, p. 135; van Leeuwen, Handvest. en Privil. van Rijnland, p. 518.]

De regeerders van der Tholen beloven de erfpacht voor de molens en de veren in het land van der Tholen en Schakersloo, die aan hen door den Hertog afgestaan zijn, wel te betalen. 1 Dec. 1462.

Perkament register Philippus B.

Sententie betreffende het ambt en gezag van den Rentmeester van Noord-Holland, in betrekking tot het Haagsche bosch. (In het Fransch). 20 Dec. 1462.

Merula, van de wildernissen, p. 169.

De regering van der Goude regelt het schouwen op den Hoogendijk. 28 Dec. 1462.

M. S. Privilegien van der Goude, p. 71—72.

Verzoek van de Ridderschap en steden van Zeeland aan den Graaf van Charlois, in plaats zijns vaders den Hertog van Bourgondie, tot herstel van ingeslopen gebroken en nieuwigheden, daarbij in het breede omschreven. In het jaar 1462.

Papieren rollen uit de archieven van de stad Zierikzee, op welke geschreven stond: «dit is der copie der guider stede van Zierikzee."

2 Jan. 1463. De Hertog van Bourgondie maakt bepalingen op het verkrijgen en bezitten der goederen van de kloosters, godshuizen, gasthuizen en geestelijke vergaderingen van mannen en vrouwen binnen de stad 's Hertogenbosch en de Meijerij. (In het Fransch).

Handvest Chron. van v. d. Houve.

23 Jan. 1463. Compositie tusschen Utrecht en Amersfoort.

M. S. Archieven van Utrecht [*Burman, Utr. Jaarb. II, p.* 442.]

7 Febr. 1462 (1463.) De Hertog van Bourgondie geeft aan den Graaf van Nassau, Heer van Breda, vrijheid van alle tollen in Braband en op de Schelde en Maas, voor de bouwstoffen tot een toren aan het hof of kasteel te Breda benoodigd.

Uit de archieven van de stad Breda, door den Heer schepen van Goor.

2 Maart 1462 (1463.) De raadslieden van Holland bevelen Floris van Boschhuysen, Baljuw van Putten, het vonnis door den Dijkgraaf uitgesproken, strijdende tegen het plakaat, wegens de medebetaling in de duikeldammen, in het vriendelijke af te doen.

Handvest Chron. van v. d. Houve.

14 April 1463. De Hertog beleent Florents Oom van Wijngaerden met het dorp van Wijngaerden en andere goederen, hem van zijn vader Godschalk aangekomen.

Perkament register.

20 April 1463. De Hertog beleent Tielman Oom van Wijngaerden met het ambacht van Grootwaspyk en het ambacht van Elfhoeven.

Perkament register.

20 April 1463. De Hertog beleent Tielman Oom van Wijngaerden met een gedeelte van de wildernisse en ambachtsheerlijkheid van Strevelduin, gelegen in den grooten waard boven St. Geertruidenberg, strekkende tot aan de landpale van Braband.

Perkament register.

3 Mei 1463. De Hertog bevestigt het erfdeel, hetgeen de Heer van Schagen, bastaard van Holland, aan zijnen jongsten zoon Willem toegelegd had, van een land door hem zelf bedijkt, omtrent drie honderd morgen groot.

Perkament register.

Gunstbewijs door den Hertog aan Lion de la Tour gedaan, wegens zekere landen in het sticht van Utrecht gelegen, die niet op behoorlijken tijd verheven waren. (In het Fransch). 8 Mei 1463.

Perkament register.

De Hertog van Bourgondie herstelt de verloopen zaken van het hooge geregtshof van Holland, Zeeland en Friesland, zitting houdende in 's Gravenhage. (In het Fransch). 14 Mei 1463.

Analecta Belg. van Hoynck van Papendrecht, T. II in fine, p. 30. Verg. M. S. Handv. Chron. van v. d. Houvé.

Arbitrale uitspraak over geschillen van Schout, Schepenen, Waarsluiden enz. van Geervliet ter eene en die van het dorp en ambacht van Putten ter andere zijde, betreffende de hoofden, bolwerken en dammen. 16 Mei 1463.

Handv. Chron. van v. d. Houve.

Philips, Hertog van Bourgondie, de klagten van de steden van Schoonhoven, Oudewater, Woerden, Weesp, Muiden en Naarden gehoord hebbende, beslist dat die van Holland, geërfd zijnde in het sticht van Utrecht, aldaar geen morgengeld schuldig zijn te betalen. 21 Junij 1463.

[*Handv. van Weesp, enz., p. 8. Van Kinschot, Beschrijving van Oudewater, p. 385.*]

Philips, Hertog van Bourgondie, stelt orde op de kloosters in Holland, Zeeland en Friesland; dat ze geen land koopen, koopmanschap noch wereldlijke neringen doen mogen, door hetwelk zij zijne onderzaten, die hem bede en accijnsen geven en in andere zaken van dienst zijn, benadeelen. 21 Junij 1463.

[*Handv. van Grootebroek, p. 25*].

Verdrag van onderlinge vriendschap van de stad Utrecht met die van Muiden en Weesp. 1 Julij 1463.

Handv. en Privilegien van Weesp, enz., p. 17—18.

De Hertog beperkt de groote kosten die Dijkgraaf, Heemraden, Waarsluiden en Ingelanden van het groot waterschap van Woerden gewoon zijn te maken. 6 Julij 1463.

Perkament register, Philippus B.

2 Aug. 1463. De Hertog beleent Lion van Toren (de la Tour) met de voorgemelde landen in het sticht van Utrecht, bij Overmeer aan de Vecht, Alensnesse geheeten.

Perkament register.

8 Aug. 1463. Vrijheid aan de stad Schiedam, om uit een en twintig vroedschappen of andere poorters, de Burgemeesters, Schepenen en Thesauriers te mogen kiezen.

Uit de archieven van de stad Schiedam. [*Verg. Gr. Plakaatboek III, bl.* 535.]

10 Aug. 1463. Eene beschikking van den Hertog, ter zake van missen te doen in de kapel van Rijnsburg, voor de Graven en Gravinnen van Holland, die daar begraven lagen; — gevolgd van eene beschikking van de Abdisse van Rijnsburg, om er eene mis op hare kosten aan toe te voegen.

Pars, Katwijksche oudheden, p. 328*; Kerkel. oudheden van het Bisdom van Utrecht, III, p.* 931*; M. S. Handvest Chron. van v. d. Houve.*

19 Aug. 1463. De Bisschop van Utrecht bevestigt den brief des Hertogs, bij welken aan de Abdisse van Rijnsburg het regt wordt gegeven, om, als de betrekking bij de Grafelijke kapel in haar convent openvalt, eenen kapellaan te mogen voorstellen.

M. S. Handvest Chron. van v. d. Houve.

27 Sept. 1463. [De Hertog staat die van Oostergo en Westergo toe, dat zij de landen van Holland, Zeeland en Friesland mogen gebruiken met hunne lijven, goederen en schepen, mits betalende tollen en ongelden.

Schwartzenberg, Charterb., I, p. 605.]

2 Oct. 1463. De Graaf van Charlois stelt Gerard van Zuylen van Nyevelt tot Stedehouder van zijnen schoonvader Antonie Michiels, om in diens afwezen de Leenen van Arkel, Putten, Strijen, Gooiland, Asperen en Heukelom te mogen verlijen.

Perkament register, Charolois.

29 Jan. 1464. Bij den Hove van Holland wordt aan de Schotten toewijzing gedaan van zekere goederen en zeevonden, door den Rentmeester van Kennemerland onlangs verkocht.

Extract uit het vierde memoriaal van van Swieten.

De Graaf van Charlois verdraagt zich met die van den lande van Putten, over het heffen der bede. (In het Fransch). 4 April 1464.

Perkament register, Privil. Ducis Caroli.

De Graaf van Charlois bevestigt de privilegien, vrijheden en regten aan die van Geervliet en den lande van Putten gegeven. (In het Fransch). 4 April 1464.

Perkament register t. a. pl.

De Hertog van Bourgondie bevestigt den lijftogt door Heer Wolfaerd van Borsselen en van der Veere, Grave van Bouchain, gemaakt aan zijne echtgenoot Marie, dochter des Konings van Schotland. 5 April 1464.

Perkament register.

Karel, Graaf van Charlois, belooft die van Putten, hen, als hij Graaf van Holland zou worden, niet hooger te schatten dan tegenwoordig. (In het Fransch). 10 April 1464.

Handvest Chron. van v. d. Houve; Perkament register, Privil. Ducis Caroli.

Verdrag van de stad Haarlem met die van Amsterdam, over het pondgeld van de erfenissen der ingezetenen en van diegenen, welke van de eene in de andere stad gaan wonen. 17 April 1464.

Handvesten en Privilegien van Amsterdam, 1613, *p.* 36 *en* 68 — [1748, *I*, *p.* 244.]

Hertog Philips bevestigt de opene brieven, welke op 12 Nov. 1463 op zijnen naam door zijnen Stedehouder en Raad van Holland waren gegeven aan de stad Leiden, waarbij de gevangenis, 's Gravensteen, aan die stad voorwaardelijk wordt afgestaan, om aldaar regt te doen met den zwaarde, gelijk men voorheen op den blaauwen steen gedaan had. 23 April 1464.

Van Mieris en van Alphen, Beschrijving der stad Leyden, D. II, p. 383.

Goederen door Hertog Philips aan Jan van der Boekhorst Florentszoon in leen gegeven, als hem aanbestorven van zijnen vader. 30 Mei 1464.

Perkament register.

De Hertog beveelt Jacob Kruesink, Raad en Rekenmeester 14 Junij 1464.

te Brussel, en Paulus Meewsen of Menin, een inventaris te maken van alle rekeningen en quitantien, ter rekenkamer in 's Hage, om die te Brussel te brengen, opdat de gebrekige ambtenaren verantwoording doen en de rekeningen afgesloten worden. (In het Fransch).

Handvest Chron van v. d. Houve.

4 Aug. 1464. Uitspraak van het Hof op de submissie en compromis van Dirk van Duyvenvoorde, over onbehoorlijke manieren en zekere woorden, die hij had gesproken, met betrekking tot de statue en voorstelling van wijlen Vrouwe Jacoba van Holland, staande in de kapel van het hof.

Uit een oud M. S. van den Heer C. B. en Beschr. van 's Gravenhage van de Riemer, I, p. 271.

4 Sept. 1464. Karel, Graaf van Charlois, belooft de steden en landen van Holland, als die hem na den dood zijns vaders tot landheer zouden huldigen, bij oude vrijheden, regten en gewoonten te bewaren.

M. S. Privil. van der Goude.

18 Sept. 1464. Uitspraak of vonnis over een schuld aan den Prins van Munster en zijne neven, van twee honderd en tachtig ponden, die van de stad Enkhuizen gevorderd was, en geoordeeld wierd dat de steden van Amsterdam, Hoorn, Enkhuizen en geheel Noord-Holland moesten betalen.

Privil. van Enchuysen, p. 121.

29 Sept. 1464. De Hertog van Bourgondie regelt voor die van Westwoude, Oostblokker en Westblokker de dienst der kerken en geeft hun vrijheid een stedehuis te maken, met bepaling dat het schotbaar land schotbaar blijven en in de bede betalen zal.

M. S. Handvest Chron. van v. d. Houve.

3 Oct. 1464. De Graaf van Charlois beleent, als Heer van Heukelom, den bastaard van Brederode met den Koudenhovenschen waard en Ketterwaard enz., ten onversterfelijken leen.

Perkament register, Charolois.

16 Oct. 1464. [David van Bourgondie, Bisschop van Utrecht, vereenigt het klooster van St. Elisabeth met het kapittel van Sion.

Van Berkum, Beschr. van Schoonhoven, p. 420.]

De Hertog van Bourgondie verbiedt, op zware boeten, voor altijd de Engelsche lakenen en garens in zijne onderhoorige landen te brengen en te verkoopen, om het verderf van de draperie te verhoeden, inzonderheid in Braband, Vlaanderen en Holland. 26 Oct 1464.

Perkamenten brief uit de archieven van Z. Zee.

De Hertog beleent Jan Knobbaut met de Heerlijkheid van Neder-Slingenland, hem in voldoening van schulden overgegeven door de kinderen van Heer Arend van Gendt, als welke anders niet betalen konden. 12 Dec. 1464.

Perkamenten brief.

Uitspraak van het hof van Holland, over de verschillen tusschen die van Zierikzee ter eene, en die van Brouwershaven en Duiveland ter andere zijde, wegens het geestelijk regtsgebied enz. 22 Dec. 1464.

Perkamenten brief uit de archieven van Z. Zee.

Straffen gesteld door den Hertog van Bourgondie tegen die te Zierikzee jonge dochters beneden de vijftien jaren ontvoeren, en bepalingen omtrent hen die wegens misdaad gebannen zijn. (In het Fransch). 10 Jan. 1465.

M. S. Privilegien van Z. Zee van den Burgemeester de Jong.

De Hertog van Bourgondie verdraagt zich met die van Zierikzee over aanhangige geschillen, door bemiddeling van zekere somme gelds. (In het Fransch). 10 Jan. 1465.

Perkamenten brief van de stad Z. Zee.

Uitspraak van den Hertog, over geschillen tusschen die van Zierikzee en van Brouwershaven, welke laatsten ten onregte eene belasting op den haring gelegd hadden. 14 Jan. 1465.

Uit den perkamenten brief van de stad Z. Zee.

Hertog Arnold van Gelder en zijne echtgenoot Catharina van Cleef, bevelen de regeerderen van Harderwijk hunnen eenigen zoon te huldigen en te gehoorzamen, als aan hem de Vorstendommen van Gelder, van Gulik en het Graafschap Zutphen overgedragen hebbende. 14 Jan. 1465.

Beschrijving van Harderwijk door Schrassert, II, p. 43.

17 Jan. 1465. Hertog Philips bevestigt de uitspraak van zijnen Kanselier, in betrekking tot zeker verschil der stad Zierikzee met Pieter Klaas Vennenz Mosnier, welke gebannen was, om eene jonge dochter beneden de vijftien jaar vervoerd te hebben. (In het Fransch).

Perkamenten brief van de stad Z. Zee.

31 Jan. 1465. De Hertog van Bourgondie geeft vrijheid aan Willem Heer van Schagen, dat de Schagerkogge en Nyedorperkogge aan zijnen oudsten zoon Albert worde opgedragen, dewijl zij hem beide in den oorlog trouw gediend hadden. (In het Fransch).

Perkament register.

2 Febr. 1464 (1465). [Sententie van den Hove van Holland in een geschil over regtsgebied tusschen Leiden en Noordwijk.

Van Leeuwen, Handv. en Priv. van Rijnland p. 706].

20 Febr. 1465. De Graaf van Charlois geeft, als aanstaande Heer van Voorn, de gorsen Weletripe, Noordschare en Melissant, om te bedijken aan Pieter Bladelyn en Jan Ruigrok. (In het Fransch).

Perkament register: Privil. Ducis Caroli.

22 Febr. 1465. De Hertog beveelt op verzoek van den Houtvester Heer Vrank van Borsselen, dat niemand eenig wild zal vangen, noch weiden, noch doen weiden eenige beesten in zijne bosschen, waranden of duinen, zonder verlof van den Houtvester, of diens Luitenant, en dat die alleen de overtreders en misdadigen zal doen straffen. (In het Fransch).

Perkament register: Privil., Octrooijen, Traktaten, Giften en Gratien.

4 Maart 1465. De Hertog bepaalt, dat sententien van Middelburg, waarvan geappelleerd is, onder borgtogt, executie hebben zullen. (In het Fransch).

M. S. Charters van Zeeland van den Heer Secretaris Boddaert.

Hetzelfde in het Nederduitsch.

Smallegange, Chron. van Zeeland, p. 452—454 en M. S. van den Heer Boddaert.

9 Maart 1465. Sententie van het hof van Holland tegen den Heer van Ha-

zerswoude, over het ontgronden zijner heerlijkheid of het delven van turf, buiten goedvinden van den Leenheer.

P. Bort, van 't Hollandsche Leenregt, p. 250—252.

Zeker land verbeurd verklaard en aangeslagen zijnde, omdat de eigenaar de stad Schoonhoven had willen in brand steken, is de openbare verkoop daarvan door den Hertog bekrachtigd en verlijd aan Willem van Zwieten. 18 Maart 1465.

Perkament register.

Verdrag van vrede en vriendschap, tusschen die van Utrecht en die van Amersfoort. 10 Junij 1465.

Utrechtsche jaarboeken van K. Burman, II, p. 466—468.

Uitspraak van het proces tusschen die van Zierikzee, als verweerders en die van Duiveland en Brouwershaven als eischers, omtrent zeker geestelijk regtsgebied, ten voordeele van eerstgemelden beslist. (In het Fransch). 14 Junij 1465.

M. S. Privilegien van Z. Zee van den Burgemeester J. de Jong; Gecollationeerd met M. S. Privilegien van den Burgemeester B. de Jong van Campens Nieuwland.

De regering van Delft geeft vrijheid aan den Heer van Spangen, een heul in den Haverdijk te maken, om naar zijn huis van Spangen te varen, alsmede om den weg bezijden de kade derwaarts loopende, te gebruiken. 24 Junij 1465.

M. S. Privilegien van Delft.

De Hertog bevestigt de privilegien en handvesten van den abt en het godshuis te Middelburg en neemt die in zijne bescherming. 8 Aug. 1465.

Perkament register, Privil. en Handv. Philippus.

De abt en prelaat van het godshuis te Middelburg, Jan van 's Gravezande, den abt Pieter van Damme opgevolgd zijnde, bekomt ambachten, tienden en goederen van den Hertog te leen. 8 Aug. 1465.

Perkament register.

8 Aug. 1465. De Hertog stelt den abt van Middelburg aan tot Dijkgraaf van de vijf ambachten in Walcheren.

Uit den brief gehecht in het Perkament register, Privil. en Handv. Philippus.

8 Aug. 1465. De Hertog beleent den abt van Middelburg met de ambachtsheerlijkheid van Wijk, in het land van Heusden, mits die een wereldlijk man zette om den Hertog van dat leen te dienen, gelijk een leenman schuldig is te doen.

Perkament register, Cas G. onder Heusden.

2 Oct. 1465. De regeerders van Dordrecht bekennen behoorlijk voldaan te zijn van een burger van Utrecht, wiens schip met weit door hen, om het niet verstapelen, aangehaald was.

Utrechtsche jaarboeken van K. Burman, II, p. 469.

9 Oct. 1465. Simon Vrederik, Drossaat 's lands van Arkel, ziet van het Hoogheemraadschap van Rijnland af, omdat hij het niet volgens zijnen eed en pligt kon waarnemen.

Van Leeuwen, Privilegien en Handvesten van Rijnland, p. 91.

31 Oct. 1465. Reinoud, Heer te Brederode, te Vianen enz., geeft het Drostambacht van Hagestein en het Schout-ambacht van de Vaart aan zijnen natuurlijken zoon, Walraven van Brederode.

In de maand Oct. 1465. Aanmerkelijk voorregt door Lodewijk XI, Koning van Frankrijk aan de stad Veere, omtrent den koophandel en belastingen gegeven.

M. S. Privilegien van der Veere; Chron. van Zeeland van Smallegange, p. 593, volgg.

8 Nov. 1465. De Hertog herziet het privilegie in Junij 1451 aan Leiden gegeven, bij hetwelk die in den geregte verkoren waren, ontzegd werd eenige koopmanschap of hanteering te doen, betreffende het maken van lakenen of draperijen, met uitzondering van de verwers, en bepaalt dat nu ook de verwers, zoolang zij in den gerigte zouden zijn, het werk van de verwerij niet zullen mogen hanteren of doen hanteren. (In het Latijn).

Privilegieboek van Leyden, A, p. 180 en Perkament register; Privil. en Handv. Philippus B.

Het vorenstaande in het Nederduitsch. 8 Nov. 1465.

M. S. Privilegien van Leyden. [*Handv. en Privil. van Leyden p.* 179].

Burgemeesteren van Utrecht geven de kosterije van de Lieve Vrouwenkerk, Buurkerk, binnen Utrecht, aan Gijsbert van Dorschen. 23 Nov. 1465.

Uit de archieven der stad Utrecht.

Uitspraak in het verschil van Barthout Nagel met Adriaan van der Leek, wegens zekeren uit of overweg in het ambacht van Monster. 7 Dec. 1465.

M. S. Handvest Chron. van v. d. Houve.

Beloften van Adriaan van Borsselen, Brigdamme en Duiveland. (In het Latijn). In het jaar 1465.

Ex Archiv. Falesiens.; Preuves de l'Histoire de Cambray, p. 62.

Geding van den Procureur-Generaal van Holland met de dorpen van Rijnland, Boskoop, Zwammerdam, Alphen, Koudekerk, Leiderdorp, Nieuwkoop, Sluipwijk en Rewijk over het diepen en reinigen der grachten van het slot te Woerden. 23 Jan. 1465 (1466.)

Beschrijving van 's Gravenhage van de Riemer, I, p. 780—781.

De Hertog van Bourgondie beleent Melis van Mijnden met de andere helft van de leengoederen van Mijnden, van der Loosdrecht, van Mijneveld, van Loenrevenne en het slot te Mijnden enz., hem aangekomen door het sterven van zijnen broeder. 27 Febr. 1465 (1466).

Perkament register, Cas G. onder Amstelland, Waterland, Gooijland.

Melis van Mijnden beducht dat zijn oudste zoon zijne leengoederen, na zijnen dood, alleen houden zoude, verzoekt en verkrijgt vergunning om al zijne andere kinderen, zonen en dochteren, naar zijn believen deel daar in te geven. 28 Febr. 1465 (1466.)

Perkament register t. a. pl.

De Hertog geeft acht en twintig en een half morgen lands in leen ten behoeve van het Sint Jans-Hospitaal te Dordrecht. 2 Maart 1465 (1466.)

Perkament register onder Zuid-Holland.

15 Maart 1465 (1466.) De Hertog verleent die van Sloten en van Oostdorp een waag te mogen maken, om hun boter en kaas op te wegen, mits twee ponden 's jaars betalende.

M. S. Privilegien van Kennemerland.

22 Maart 1465 (1466.) Commissie door den Koning van Engeland gezonden tot overleg en onderhandeling met den Hertog, over in te trekken akten van het parlement. (In het Latijn).

Rymer, Act. publ. Angl., T. XI, p. 562—563.
[*Vermeld bij Kluit, Index Chron. n. 66.*]

22 Maart 1466. Commissie als voren, betreffende de handelsovereenkomst. (In het Latijn).

t. a. pl. p. 563—564.

22 Maart 1466. Huwelijks-onderhandelingen met het opschrift:

De tractando cum comite de Charloys super sponsalibus, cum Margareta sorore Regis.

En daaronder:

Super sponsalibus cum filia comitis praelibati et fratre Regis.

t. a. pl. p. 564 – 565.

4 Mei 1466. De Hertog geeft, op verzoek van die van Zierikzee, zijnen deurwaarder bevelen nopens de uitvoering van zeker vonnis, tegen den Heer van Borsselen en zijne onderzaten van Duiveland en Brouwershaven, waaraan die wederstrevig waren. (In het Fransch).

Perkamenten brief van de stad Z. Zee.

In het jaar 1466. Verhaal van den deurwaarder, wegens de uitvoering van den ontvangen last tegen den Heer Adriaan van Borsselen en die van Duiveland en Brouwershaven. (In het Fransch).

Een' andere aangehechte brief.

In de maan l Junij 1466. Het hooge regtsgebied van de plaats de Geer, te Delft, door den Hertog aan die stad vergund. (In het Latijn).

Perkament register, Philippus B.

In de maand Junij 1466. Aanmerkelijke voorregten en vrijheden van de munters van Braband, door den Hertog bevestigd. (In het Fransch).

Uit de M. S. Privilegien en Handvesten der munt, van den muntmeester van Zeeland, Martinus Holtzhey.

De Hertog van Bourgondie stelt orde tot het onderhoud van den Vrieschen dijk; waarbij de gesteldheid van West-Friesland zeer omstandig aangeduid wordt. 5 Julij 1466.

Van Leeuwen, Handvesten en Privilegien van Rijnland, p. 91 volg., gecoll. met een oud M. S.

Testament van den Heer Adriaan van Borsselen, Heer van Brigdamme en Duiveland. (Slechts ter herinnering vermeld). 14 Julij 1466.

Analecta Ant. Matthaei, T. III, p. 409 seq.

[Philips van Bourgondie verleent aan die van Amsterdam octrooi tot den verkoop van lijf- en losrenten. 14 Julij 1466.

Scheltema, archief der ijzeren kapel, p. 101.]

Verschillen over het bedijken van de Ypensloot. 18 Julij 1466.

Handv. en Privil. van Amsterdam, 1613, p. 24.

[Philips van Bourgondie verleent aan Schoonhoven octrooi tot het doen eener negotiatie ten behoeve der stad. 20 Julij 1466.

Origin. te Schoonhoven.]

De Hertog bevestigt de overdragt van een deel van de ambachtsheerlijkheid van Heemstede, door Jan van Heemstede aan Gerard van Berkenrode gedaan. 1 Oct. 1466.

Perkament register onder Kennemerland.

Betreffende de stoornissen, door Adriaan van Borsselen en zijne onderzaten van Duiveland en Brouwershaven, bestendig toegebragt aan de kerkelijke jurisdictie van Zierikzee, en meer ongeoorloofde handelingen te dien opzigte. 4 Oct. 1466.

M. S. Privil. van Z. Zee van den Burgemeester J. de Jong, gecollationeerd met die van den Heer de Jong van Campenneuwland.

De Hertog geeft aan die van Berkel en Rodenrijs verzekering van non prejudicie omtrent hunne regten. 6 Oct. 1466.

In het Groot Plakaatboek, V, p. 716, met een vidimus van het hof van Holland des jaars 1715.

De Hertog bevestigt de huwelijksgift door Jacob, Graaf van Hoorn en Heer van Altena, beloofd aan zijne dochter Margareta, trouwende met Arent, oudsten zoon van Philips van 12 Oct. 1466.

huis te Wulven en verscheiden landen, mits het des Graven van Holland open huis blijve.

Perkament register, onder 't Sticht van Utrecht.

10 April 1467. Heer Adriaan van Borsselen draagt de twee deelen van de Heerlijkheid van Brouwershaven, die hij te leen bezat, over aan den Graaf van Charlois.

Uit een brief in het Perkament register, onder Zeeland.

21 April 1467. Van het bedijken en te leen heffen van Middelharnis door Jan Ruigrok.

Perkament register, Charolois.

27 Mei 1467. De rentmeester-generaal, Klaas de Vrieze, de ambachten van Rijsoorde en Strevelshoek bij koop en uitspraak van het hof van Holland verkregen hebbende, op 14 Nov. 1466, staat die op zekere voorwaarde weder af aan den Secretaris Jan Dedel, als man en voogd van Jonkvrouwe Beatrix van Rijswijk, eenige zuster van den eersten verkooper.

Perkament register, onder Zuid Holland.

28 Mei 1467. Order om de Vierschaar van Schieland van Oudersehie naar Rotterdam over te brengen.

Uit den oorspronkelijken perkamenten brief.

Omstreeks het jaar 1467. Verlijbrief van Purmerend en andere heerlijkheden aan den Heer Hendrik van Montfoort, zoo als die hem aanbestorven waren van zijnen vader.

30 Junij 1467. De Edelen en steden van Holland, beschreven tegen den 10 Julij, om te Haarlem te verschijnen.

M. S. Handvest Chron. van v. d. Howe.

VIERDE DEEL.

(Vooraf gaat in dit deel een pakje teekeningen van belangrijke grafelijke en andere zegels.)

Verbond tusschen Karel, Hertog van Bourgondie en Philips van Savoye, Graaf van Bange en Heer van Bresse. (In het Fransch). 20 Julij 1467.

Preuves de l'Hist. de Savoye par Guichenon, p. 437.

Hendrik Burggraaf van Montfoort, Heer van Purmerend, doet afstand van alle regt en aanspraak, die hij zou mogen hebben op de erven en huizinge op de Bult te Purmerende, betimmerd door Wendelmoet, Weduwe van Jan Eggerts. 21 Sept. 1467.

Jan van Poelgeest, Hoogheemraad van Rijnland, erkent een bekomen last, met betrekking tot den Vrieschendijk, Zeeburg geheeten. 11 Oct. 1467.

Privilegieboek van Leijden, A, p. 137 *versa* — 138.
[*Handv. en Privil. van Leyden, p.* 619.]

Octrooi voor Gerrit van Abbenbrouck om te mogen bedijken een aanwas, gorsen, slicke of rietbroek, langs den zeedijk van Albrantwaard. 12 Oct. 1467.

M. S. Handvest Chron. van v. d. Houve.

Beloften van die van Medenblik en de vier Noorder koggen aan de stad Leiden, aan het land van Rijnland en aan de stad en het land van Woerden, van den Vrieschendijk, genaamd Zeeburg, ten eeuwigen dage te onderhouden, buiten kosten van de steden en landen voornoemd, welke uit gratie daartoe gecontribueerd hebben. 13 Oct. 1467.

Nog eene akte van gelijke strekking daaraan toegevoegd.

Privil. van Rijnland. — Bij van Leeuwen, Handv. en Privil. van Rijnland, p. 91 volg., de brief des Hertogs van 1466. [Handv. en Privil. van Leyden, p. 619.]

20 Oct. 1467. Johan Graaf van Nassau, Heer tot Breda, als voogd over Jonkhr. Jan, Heer tot Montfoort en Purmerende, verpandt de visscherij in der Weere te Purmerende voor 300 Rijnsguldens aan Adriaan Broek, wonende te Gend.

Uit den oorspronkelijken brief van den Burgemeester Sypestein.

10 Dec. 1467. Uitspraak van het hof van Holland, over de verschillen gerezen wegens het onderhouden van de bolwerken aan de Ypesloot.

Plakaatboek 's lands van Utrecht, II, p. 8—9.

5 Jan. 1468. Latijnsche brief van den Koning van Engeland, houdende benoeming van gemagtigden tot een huwelijksverdrag, met het opschrift: Commissio ad tractandum super matrimonio Margaretae sororis Regis Angliae cum Duce Burgundiae.

Rymer, Act. publ. Angl., T. XI, p. 601. [Vermeld bij Kluit: index, n. 69.]

8 Febr. 1467 (1468.) Karel, Hertog van Bourgondie, regelt het vernieuwen van de wet, en de aanstelling der regeerders, te Goes in Zeeland.

M. S. Charters van Zeeland van den Heer Boddaert, en gedrukte Privil. van de stad Goes, p. 5—15; ook Privil. boek van den Heer Ossewaarde.

26 Febr. 1467 (1468.) Verdrag van vrijen koophandel en van visscherije tusschen den Koning van Engeland en Karel, Hertog van Bourgondie, voor hunne landen en onderzaten. (In het Fransch).

Rymer, Act. publ. Angl., T. XI, p. 605, seq.

20 Febr. 1467 (1468.) Nadere commissie van den Hertog tot de vorengemelde zaken. (In het Fransch).

t. a. pl., T. XI, p. 513.

29 Febr. 1468. Uitspraak van Karel, Hertog van Bourgondie, over de verschillen tusschen de steden Dordrecht en Gorinchem wegens het stapelregt.

M. S. Privil. en Handvesten van Gorinchem.

Uitspraak tusschen de Ecclesien en de stad Utrecht aangaande de accijnsen. 15 Maart 1468.

M. S. Uit de archieven der stad Utrecht. [*Burman, Utr. Jaarb. II, p.* 516.]

Hertog Karel van Bourgondie geeft Jonker Jan van Raveschot, Heer van Capelle en Groot Waspijk, het regt, dat hij bij overlijden der officieren van Hendrik-Luiten-ambacht en van Groot Waspijk, telken male ter verheergewading het dubbel van den gewonen jaarlijkschen chyns zal ontvangen. 2 Mei 1468.

Van den Heer Prof. Kluit.

Heer Hendrik van Borsselen, Heer van der Veere, draagt al zijne goederen en Heerlijkheden op aan zijnen eenigen zoon, Wolfaert Graaf van Bouchain, ter bevordering van het huwelijk met Charlotte de Bourbon, mits behoudende vier duizend ponden tournois voor zich. — Bevestigd door Hertog Karel. (In het Fransch). 16 Mei 1468.

Perkament register, Carolus A.

Accoord tusschen de steden Dordrecht, Gouda en Schoonhoven, betreffende den Crimpenerwaard. 23 Junij 1468.

Priv. en handvesten van Zuid-Holland, door van der Eyck, p. 363. [*Gr. Plakaatb. II, p.* 1606].

Aanteekeningen betrekkelijk de huldiging van Karel, Hertog van Bourgondie, tot Graaf van Holland en Heer van Friesland, na zijn te Brugge voltrokken huwelijk met Margaretha, zuster van Eduard IV Koning van Engeland; — met de namen van Edelen en Ridderen, steden, dorpen en Baljuwschappen, welke de huldiging gedaan en den eed afgelegd hebben. 21 Julij 1468.

Holl. Chron. van Gouthoeven, p. 485; *M. S. Handv. Chron. van v. d. Houve; ook het particulier Memeriaalboek van den Griffier de Jong, berustende bij de Rekenkamer, en de Publieke registers, bij Boxhorn, Theatr. Hollandiae of Toneel van Holland, p.* 56 *volg.* [*Vgl. Lois, Beschrijv. van Rotterdam, p.* 313.]

Karel, Hertog van Bourgondie, bevestigt, als Graaf van Holland, de handvesten, privilegien, regten en vrijheden, door de voorgaande graven aan de stad Haarlem gegeven. 21 Julij 1468.

Privilegieboek van Haarlem, p. 124—125.

21 Julij 1468. Gelijke bevestiging van privilegien van Leiden.

Privilegieboek van Leijden, A, p. 139, versa — 140.
Handv. en Privil. van Leyden, p. 53.]

21 Julij 1468. Hetzelfde van Amsterdam.

Handvesten enz. van Amsterdam, [1748, I, p. 76;
Scheltema, Archief der ijzeren kapel, bl. 101].

21 Julij 1468. Hetzelfde van Gouda.

M. S. Privilegien van der Goude.

21 Julij 1468. Hetzelfde van Rotterdam.

M. S. Privilegien van Rotterdam. [Lois, Beschrijv. van Rotterdam, p. 315.]

1 Aug. 1468. Geryt Bastaard van Cuilenburg ontvangt het huis te Amerongen met het geen er aan behoorde, dat hij aan Gijsbrecht van Nieuwrode verpand had, op eene bijzondere wijze te leen.

A. Matthaeus, de jure gladii, p. 216.

14 Oct. 1468. Bepalingen van het verdrag van Peronne, tusschen den Hertog van Bourgondie en Lodewijk XI Koning van Frankrijk, houdende dat de goederen den Hollanderen, Zeelanderen enz. ontnomen, in hun geheel zullen worden wedergegeven, en dat de haringvaart, zoo in Holland, Zeeland en Braband, als in Bologne en Vlaanderen volkomenlijk voortgang zal hebben. (In het Fransch).

M. S. Handvest Chron. van v. d. Houve.
[Vermeld bij Kluit, Index Chron. n. 70.]

14 Dec. 1468. Overdragt van een uitgors buitendijks bij Middelharnis, door wijlen Jacobus, Heer van Gaasbeek, Abcoude, Putten en Stryen, aan den Abt van St. Michiel en eenige geestelijke broederschappen, met hoog, laag en middelbaar regtsgebied, renten en inkomsten. (In het Fransch).

Perkament register, Carolus A.

24 Dec. 1468. [Het appointement van Hertog Karel, waarbij die van Dordrecht gelast worden om voor hen zelven en die van Zuid-Holland eene jaarlijksche rente van vijf duizend klinkaarts op te brengen, met vrijheid om ten hunnen behoeve, doch in naam des Graven, zekere accijnsen van bier en turf te heffen.

Van de Wall, Dordrecht, III, p. 628.]

1 Jan. 1469. De Hertog geeft vergunning aan die van Noord-Holland en

Friesland, dat zij alle hunne verongelukte goederen, vrijelijk weder opvisschen mogen. (In het Fransch).

Uit de op perkament geschreven kopij.

De vergunning, dat ieder zijne zeedriftige goederen mag aanvaarden en opvisschen. (In het Nederduitsch). 1 Jan. 1469.

Handvesten van Amsterdam, 1613, *p.* 37, [1748, *I*, *p.* 77.]

De Hertog doet afstand van zijn regt, om ieder jaar in Zierikzee de wet te veranderen en vergunt, ter vermijding van kosten, dat die nu in de regering zijn voor drie jaren zoo blijven zullen; met beding van aan hem te betalen de som van drie duizend Rijnsche guldens van veertig grooten, waarvan duizend 's jaars te voldoen. (In het Fransch). 15 Jan. 1469.

Uit den oorspronkelijken perkamenten brief, in de archieven van Z. Zee.

Mandement van den Raad des Hertogs in zijne landen van Holland, Zeeland en Friesland, bevelende dat Luyde Smaelszoon van Ylpendam satisfactie zal geven aan Michiel Adriaanz. Kastelein van Purmerend, wegens het visschen met netten van te kleine mazen en wegens aan dien Kastelein gepleegd geweld. 8 Febr. 1468 (1469.)

Uit den oorspronkelijken brief van Burgemeester Sypestein.

[De provisionele uitspraak van den jare 1461, betreffende het regt van de stad Gorinchem op de riviervaart, wordt in afwachting van eene definitieve sententie, nogmaals bevestigd. 28 Febr. 1468 (1469.)

Van de Wall, III, p. 636, en Kemps Beschr. van Gorinchem, p. 325.]

De Hertog bevestigt den brief van de Heeren Johan en Philips van Wassenaar, aangaande de overgifte van het gruitgeld aan Hugo van Zwieten en zijne echtgenoot Luitgaard van Boschuyzen, als leenroerig aan de Grafelijkheid. 7 Maart 1468 (1469.)

Perkament register. [*Handv. en Priv. van Leyden, p.* 345.]

Beschikking van Hertog Karel, nopens de door eenige steden van Holland gevraagde handhaving bij oude privilegien, betreffende het vergeven van sommige ambten of bedieningen, die 10 Maart 1469.

eenigen van 's Vorsten huis zich onwettiglijk toegeeigend hadden. (In het fransch).

M. S. Privilegien van Delft, gecollationeerd naar het perkament M. S. van den Pens. Meerman.

10 Maart 1469. Hetzelfde in het Nederduitsch.

M. S. Charterboek van het huis van Bourgondie. [*Handvesten van Amsterdam*, 1748, *I*, *p.* 115; *Scheltema, Archief der ijzeren kapel, bl.* 102, *volg. op* 1470 *gesteld.*]

10 Maart 1469. Hetzelfde meer naauwkeurig.

Uit den perkamenten brief. [*Handv. en Privil. van Leyden, p.* 141.]

13 Maart 1469. Verdrag van tolvrijen handel tusschen de steden Zwol en Amsterdam.

Handvesten van Amsterdam [1748, *I*, *p.* 130]; *Beschr. van Amsterdam, door Commelijn, II, p.* 911, [*Scheltema, ijzeren kapel, bl.* 102.]

14 Maart 1468 (1469.) Hertog Karel beleent Jan, Jan Beyerszn. van Voxdal, met het Schoutambacht van Bewesterscheld en Beoosterscheld in Zeeland, alsmede met de regten en Heerlijkheid van Voxdal, in de duinen bij Haamstede.

Perkament register, Carolus A, onder Zeeland.

14 Maart 1468 (1469.) Het vorenstaande stuk nogmaals.

Afschrift van Prof. Kluit.

1 Mei 1469. Karel, Hertog van Bourgondie bevestigt, op verzoek van die van Zierikzee, de privilegien en voorregten van die stad.

M. S. Privil. van Z. Zee; Perkamenten brief van de stad Z. Zee.

6 Mei 1469. De Hertog herstelt, op verzoek van die van der Goes, de broederschap van den Voetboog aldaar.

M. S. Privilegien van der Goes, van den Burgemeester Ossewaarde.

17 Mei 1469. De Hertog beleent Heer Adriaan van Cruijningen met de leenen, hem aangekomen door het sterven van zijn vader Jan Heere van Cruijningen.

Perkament register, Carolus A.

De Heer van Cruijningen geeft aan zijne Heerlijkheid van Heenvliet stede-regt, met verscheidene vrijheden en keuren. In de maand Mei 1469.

M. S. Handv. Chron van v. d. Houve; Privilegien van Heenvliet, p. 11—17.

De Hertog van Bourgondie bevestigt het stederegt, door den Heer van Cruijningen aan de Heerlijkheid van Heenvliet gegeven. 19 Mei 1469.

Privilegien van Heenvliet, p. 15—17.

Jan Jan Hoobuijcxz. en Heinrik Jan Heinriksz. beloven voor Schepenen van Zierikzee de stad schadeloos te houden, wegens hetgeen zij aan den Secretaris des Hertogs voor het secretarisschap van Zierikzee jaarlijks betalen zullen. 30 Junij 1469.

Perkamenten brief van de stad Z. Zee.

Karel, Hertog van Bourgondie, komt terug op zijne beschikking tot het in leen geven van de uitgors van Middelharnis, aan den Abt van St. Michiel c. s., uit aanmerking dat door anderen reeds met de indijking was aangevangen, met nadere bepaling hoe ver hun leen zich uitstrekken zal. (In het Fransch). 24 Aug. 1469.

Perkament register, Carolus A.

Hertog Karel beleent Joris van Beringen, voor zijnen broeder den Abt van St. Truyen, met de Hollandsche leengoederen tot zijn convent behoorende. 31 Aug. 1469.

Perkament register, Carolus A.

De Hertog bevestigt de regten, privilegien en vrijheden van de stad ter Tholen. 1 Sept. 1469.

M. S. Privil. van Tholen en Schakerloo.

De Hertog geeft vrijheid aan vrouwe Elburg van Langerak, vrouwe van Boetselaar, om ook hare jongere kinderen uit de leengoederen te mogen bezorgen. 4 Sept. 1469.

Perkament register, Carolus A.

De Hertog bepaalt, dat aan de landscheiding tusschen Rijnland, Delfland en Schieland, Zydwinde genaamd, niet nader dan op vier roeden gedolven zal worden. 28 Sept. 1469.

Van Leeuwen, Privil. en Handv. van Rijnland, p. 107.

Willem Doret, de scholastery der stad Zierikzee verkregen hebbende, belooft die door een notabel persoon goed te zullen laten bedienen. 2 Oct. 1469.

Perkamenten van de stad Z. Zee.

2 Oct. 1469. Onderhandeling met Friesche afgezanten, welke voor Karel, Hertog van Bourgondie, ontboden waren, om tot gehoorzaamheid te komen.

Sicke Beninga, Chron. der Vriescher landen, p. 428 volg. [In het oorspronkelijk Fransch bij Schwartzenberg I, p. 626.]

14 Oct. 1469. Uitspraak van den Hove van Holland over het verschil tusschen die van Dordrecht en die van Strijen, wegens het ter markt brengen van granen enz.

M. S. Privil. van Dordrecht, van den Pens. Meerman; [van de Wall, Priv. en Handv. van Dordrecht, III, p. 643].

17 Oct. 1469. [Brief van de Abten, Prelaten, Hoofdlingen, Steden en het gemeene land van Oostergo en Westergo aan den Hertog, om hem te verzoeken de voorwaarden op te geven, op welke hij Heer over hun land wezen wil en welke privilegien hij hun gunnen wil.

Schwartzenberg, Charterb. I, p. 628.]

19 Oct. 1469. De Hertog beveelt, aangaande de instelling van het Leenhof in Holland, dat men alle zaken de leenen betreffende, aldaar voor zijnen Stedehouder en Leenmannen in de vierschaar beregten zal. (In het Latijn).

Handv. Chron. van v. d. Houve; Gr. Plakaatboek II, p. 681—682; Perkament register, Privil. Ducis Caroli.

25 Oct. 1469. De Hertog beleent Jacob van Hoorn, door afstand van diens vader, met de Heerlijkheid van Altena, de stad Woudrichem, het slot te Altena enz., mits de stad en het slot voor den Hertog open en dienstbaar blijven.

Perkament register, Carolus A.

31 Oct. 1469. Magtiging van Dirk Poels, Griffier van den Raad van Holland, om de privilegien, regten en gewoonten der steden van Holland te onderzoeken, om te zien welke regten zij hadden en gebruikten in het geven van officien of het aanstellen der officianten. (In het Fransch).

Privilegieboek der stad Leijden, B, p. 218, versa — 219.

9 Nov. 1469. Bevel van Adolph, Hertog van Gelder en Gulik en Grave

van Zutphen, dat de geestelijkheid of kloosters in Gelderland voortaan geen renten of erfgoederen meer winnen of koopen mogen.

M. S. Privilegien van Nijmegen, p. 163. [*Geldersch Plakaatb. app. col.* 168.]

Eene beschikking annex van die van Nijmegen, eenige jaren te voren ter zelfder zake genomen.

Jan van der Boukhorst geeft zijnen zwager, Jan van Noortich, de huizinge en hofstede van de Boukhorst met landen enz. in pacht, voor zijn leven. — 20 Nov. 1468.

Perkament register, Carolus A.

Bevestiging hiervan door den Hertog. — 17 Nov. 1469.

De Hertog geeft, als Heer van Friesland, het eiland Ter Schelling aan zijnen Raad Antoni Hanneron, Proost van St. Donaas te Brugge, en aan de Proostdije, als een Hollandsch leen te bezitten. (In het Fransch). — In de maand Nov. 1469.

Ex archivis Camerae Rationum Insulis.

Lodewijk XI, Koning van Frankrijk, klaagt zijn ongenoegen aan den Aartsdiaken en het Kapittel van Narbonne, over het gedrag van den Hertog van Bourgondie, die zich met Eduard, Koning van Engeland, verbonden, en de orde van den Kousenband aangenomen had, en verzoekt vijf honderd gouden schilden te leen om den oorlog te voeren. (In het Fransch). — 4 Jan. 1470.

Edmundi Martene etc., Thesaurus novus anecdotorum, T. I, p. 1840—1841.

Jan van Aemstel, Jan Heynenszoons zoon, geeft de zestig morgen lands ter Ouderamstel, het Hofland geheeten, over, ter voldoening van zijne schulden. — 20 Jan. 1469 (1470)

Perkament register, Carolus A.

Karel, Hertog van Bourgondie, bekent de orde van den Kousenband, den mantel en andere zaken daartoe behoorende, ontvangen te hebben, en den eed daartoe vereischt te hebben afgelegd. (In het Fransch). — 4 Febr. 1469 (1470.)

Rymer, act. public. Angl, T. XI, p. 651.

6 Febr. 1469 (1470.) Hertog Karel vernieuwt en bevestigt den brief van Hertog Albrecht, nopens het schot van schotbare landen door die van Maasland te betalen.

Perkament register, Privil. Ducis Caroli.

10 Mei 1470. [De Koning van Denemarken verleent vrijheid van handel te Bergen in Noorwegen aan die van Amsterdam.

Handv. v. Amsterd. I, p. 55; *Scheltema, ijzeren kapel, p.* 104.]

20 Mei 1470. Albert van Raaphorst Dirkzoon, wordt beleend met Zoeterwoud, door overgifte van Adriaan van Raaphorst en afstand van zijnen oudsten zoon.

Perkament register, Carolus A.

30 Mei 1470. [Volmagt van Recht en Raad van Oostergo en Westergo om te handelen op de dagvaard te Enkhuizen met de gevolmagtigden van den Hertog van Bourgondie; en handelingen te Enkhuizen gevoerd over het sluiten van den vrede en het huldigen van den Hertog.

Schwartzenberg, Charterb. I, p. 631.]

8 Junij 1470. De Hertog beleent Gerard van Zonnevelt met de hofstede en woning van Zonnevelt, met bijbehoorend land.

Perkament register, Carolus A.

24 Junij 1470. Uitspraak wegens den twist tusschen de steden Middelburg en Gend (in Vlaanderen), nopens verschillen der schippers over de inlading van goederen. (In het Fransch).

Uit de archieven van de stad Middelburg.

8 Julij 1470 [Dockum zweert den Hertog getrouw te zijn.

Schwartzenberg, Charterb. I, p. 637.]

9 Julij 1470. [Regten door Hertog Karel aan de Friezen gegeven, toen zij hem voor hun wettigen Heer hadden aangenomen.

Schwartzenberg, Charterb. I, p. 697.]

14 Julij 1470. Vonnis van den hove van Holland, betreffende de turftienden te Berkel. (Ter herinnering vermeld).

Van der Schelling, Tiendregt, II, p. 16–27.

17 Julij 1470. Zoene tusschen Jonkheer Frederik van Egmont, Heer tot IJsselstein, en de stad van Utrecht.

M. S. uit de archieven der stad Utrecht. [*Burman, Utr. jaarboek III, p.* 28.]

Octrooi dat alle nering en ambachten drijvende lieden in den Hage, gelijk met de inwoners, in alle lasten contribueren zullen, met uitzondering van die van 's Graven huize. (In het Fransch). 22 Aug. 1470.

De Riemer, beschrijving van 's Gravenhage, II, p. 328.

Brief van den Paus Paulus II aan Adolf, zoon van Arnold Hertog van Gelder, strekkende dat hij zijnen vader uit de gevangenis zoude ontslaan. (In het Latijn). 5 Sept. 1470.

Mulleri Reichstags-theatr., II—III, p. 575—576.

[Pontanus, hist. Gelrica, p. 535.]

Monimenten der Regulieren te Amsterdam. Erkenning en bescherming aan dezen verleend. 19 Oct. 1470.

Naar het origineel van Prof. Kluit.

Uitspraak van Hertog Karel over het verschil van die van Zierikzee met de mannen en ambachtsheeren van 't land van Schouwen, over het maken en onderhouden der dijken. (In het Fransch). 20 Dec. 1470.

Uit den oorspronkelijken perkamenten brief van de stad Z. Zee.

Hertog Karel beleent Jonkvrouw Eleonora van Borsselen, Vrouwe van Zuilen, met zoodanige leenen als haar aanbestorven waren van haren broeder Vrank van Borsselen, Graaf van Oostervant. 4 Febr. 1470 (1471.)

Perkament register, Carolus A.

Hertog Karel stelt orde op het slijten der binnen- en buitenlandsche bieren, en regelt den impost voor de stad Hoorn, alwaar men besloten had eene brouwerij op te rigten. 16 Febr. 1470 (1471.)

Chronijk van Hoorn, door Velius, p. 17, 48.

Verdrag tusschen die van Haarlem en die van Gouda over het exue of pondgeld, wegens overgang van goederen van de eene naar de andere plaats. 20 Febr. 1470 (1471.)

M. S. Privilegien van Gouda.

De Heerlijkheid van Liesveld enz., verbeurd verklaard, wegens misdrijf van Johan Heer van Sairs en Liesveld, wordt na diens overlijden door den Hertog gegeven aan den Heer Ge- 13 Maart 1471.

rard van Harchies, die met de dochter van den overledene gehuwd was. (In het Fransch).

Perkament register, Priv. Ducis Caroli.

15 April 1470 (1471.) Het regt van den Hinderdam bij de Haagpoort te Delft, in eeuwige erfpacht aan die stad gegeven, op daarbij gestelde voorwaarden.

M. S. Privilegien van Delft. Ten deele bij Bleyswijk, beschrijving van Delft, p. 89, en de nieuwe beschr. in folio, p. 46, volg.

8 Mei 1471. Gelofte van de regering van Delft, om aan de gestelde voorwaarden ten opzigte van den Hinderdam te zullen voldoen.

M. S. Privil. van Delft.

1 Junij 1471. [Vergunning van den Hertog, van Bourgondie aan die van Amsterdam.

Scheltema, archief van de ijzeren kapel, p. 104.]

29 Junij 1471. Last van den Hertog tot buitengewone ligting van 1200 lansen.

Memoires pour servir à l'Histoire de France et de Bourgogne, Paris, 1729, T. II.

3 Julij 1471. Hertog Karel geeft order, om de imposten te Hoorn in te vorderen; schoon daaruit groote beroerte ontstaan was, en velen gevangen als ook eenigen met de dood gestraft waren; wordende verbeurte van lijf en goed bedreigd aan die onwillig mogten zijn.

Chronijk van Hoorn, van Velius, p. 49—52.

7 Oct. 1471. Ordonnantie betreffende den Hinderdam te Delft.

M. S. Privil. van Delft.

8 Nov. 1471. Uitspraak over het geding, hangende tusschen de stad van der Goude en Gerrit Blois, wegens het veer aan die stad.

M. S. Privil. van der Goude.

11 Nov. 1471. Verdrag van die van Rotterdam met de ingelanden van Bakelsdijk, van Cole, van Schoonreloo, van Westwouderdijk en van Bredorp, wegens het onderhouden van den rijweg naar Delft.

Perkam. M. S. Privil. van Rotterdam en Lois, Priv. van Rotterdam, p. 316.

Vrijheden aan de stad Veere toegestaan door den Koning van Engeland, met het opschrift: Pro villa de Veer, concessio franchesiarum. (In het Latijn). 22 Dec. 1471.

Rymer, Act. publ. Angl., T. II, p. 780—783.

Hetzelfde in het Nederduitsch, met het opschrift: Eduard, Koning van Engeland, geeft aan de stad Veere, ter gunste van den Heer Hendrik van Borsselen, Graaf van Grampré enz. verscheidene voorregten. 22 Dec. 1471.

Chron. van Zeeland van Boxhorn I, p. 218—222.

Arbitrage in verschillen over grensbepalingen als anderzins tusschen Holland en Utrecht. 24 Dec. 1471.

Uit een perkam. manuscript van van Mieris. [*Vgl. Burman, Utr. Jaarb. III, p. 70.*]

Ordening van de standen van het Roomsche Rijk; met het opschrift: Ordines Sacri Romani Imperii, desumpti ex tabulis publicis, quas Fredericus III, Imperator Augustus in comitiis Ratisponensibus A. C. 1471 conscribi et in acta Imperialia referri mandavit. (In het Latijn). In het jaar 1471.

J. Limnaei Jus Publicum imp. Romano-Germanici, T. I, p. m 3.

De Hertog van Bourgondie allen handel met die van Zierikzee, tot straffe van hunne wederspannigheid, verboden hebbende, ontheft hen daarvan, met herstel in de vorige vrijheid, en gebiedt hen deswegens nergens te beleedigen. 6 Febr. 1472.

Perkamenten brief uit de archieven der stad Z. Zee.

Willem van Boschuyzen Florentsz. bekent voor Schepenen van Leiden aan Burgemeesteren van die stad verkocht te hebben een stuk lands, waarop zijn huis stond, dat hij afgebroken heeft, en een brug over den ouden Rhijn, belovende binnen vijftig roeden na aan de vesten geen ander huis te bouwen. 10 Febr. 1472.

Privilegieboek der stad Leijden, A, p. 142 versa — 143, [Handv. en Priv. van Leijden, p. 798.]

Karel, Hertog van Bourgondie, vergunt aan de stad Haarlem, dat die voortaan in de beden of andere lasten niet meer 13 Maart 1472.

dan de steden Delft en Leiden betalen zal. (In het Fransch, met bijgevoegde vertaling).

Privilegieboek der stad Haarlem, p. 127—129.

25 Maart 1472. 's Pausen vermaningen aan die van Nijmegen, om terug te keeren tot trouw aan Hertog Arnold, met het opschrift: Literae Sixti IV Papae ad Neomagenses, quibus eos hortatur, ut ad debitum Arnoldo, duci Gelriae, obsequium ac fidem postliminio redeant. (In het Latijn).

Mulleri Reichstags-Theatrum, II—III, p. 578, *Col.* 1. [*Pontanus, hist. Gelrica, p.* 541.]

9 April 1472. Sententie van Karel, Hertog van Bourgondie, tegen die van Zierikzee, wegens het uit het venster werpen van twee zijner commissarissen. (In het Fransch).

M. S. Privilegien van Z. Zee van Burgemeester de Jong, losse papieren.

22 April 1472. Antonie, bastaard van Bourgondie, Graaf van La Roche, doet voor eene somme gelds afstand aan zijnen broeder, den Bisschop, en de kerke van Utrecht, van den eisch op de nalatenschap van Jacob, Heer van Gaasbeek, van Wijk, Abcoude enz. (In het Latijn).

Ant. Matthaei de jure gladii, p. 417—418.

10 Mei 1472. De Heer van den Gruijthuijse de Heerlijkheden van Haamstede en Westerschouwen door koop verkregen hebbende, bekomt vergunning om zich aldaar door den Heer van der Veere in zijne plaats te doen huldigen.

Perkament register, Carolus A.

20 Mei 1472. Bevestiging van eene gift, door den Heer Vranck van Borsselen gedaan, van de Heerlijkheid van Borsselen beneden Vijfzode, aan den Heer Gaspar van Kulemborch. (In het Fransch).

Perkament register, t. a. pl.

16 Julij 1472. De Hertog verpandt, op zekere voorwaarden, aan die van Leiden eenige van zijne domeinen en inkomsten.

Privilegieboek van Leijden, A, p. 140 *versa* — 142. [*Handv. en Privil. van Leijden, p.* 75.]

16 Julij 1472. Domeinen en inkomsten aan de stad der Goude verpand, voor eene aan den Hertog geleende somme gelds.

M. S. Priv. van der Goude, p. 87—91.

Gelijke verpanding aan de stad Rotterdam. 16 Julij 1472.
[*Lois, Beschr. van Rotterd., p.* 317.]

Gelijke verpanding aan de stad Amsterdam. 16 Julij 1472.
Amsterdams geschied. van Wagenaar, [1760, *I*] *p.* 172, *volg.* [*Vgl. Scheltema, ijzeren Kapel, p.* 105.]

Gelijke verpanding aan de stad Zierikzee. 16 Julij 1472.
Perkamenten brief van de stad Z. Zee.

[Aanschrijving van Karel van Bourgondie aan Schoonhoven, tot het doen van zekere negotiatie van losrenten. 18 Julij 1472.
Origin. te Schoonhoven.]

[Losrentenbrief van Karel van Bourgondie, ten behoeve der stad gepasseerd van 100 klinkaerts jaarlijks, groot in kapitaal 1600 klinckaerts. 18 Julij 1472.
Origin. te Schoonhoven.]

Brief van Jacob Veless, Baljuw van Zierikzee, aan Mr. Jan Haelwyn en die van den Raad, verhalende zijn bevinden van een oproer te Zierikzee en daarbij gepleegde gewelddadigheden. 23 Nov. 1472.
M. S. Privil. van Z. Zee, van Burgemeester de Jong.

Bijlage van vorenstaande, houdende 's Hertogs beschikkingen tot betering bij wege van afkoop.

Akte wegens verpanding van het Hertogdom Gelder en Graafschap Zutphen, met het opschrift: Diploma Caroli Ducis Burgundiae, de impignoratione Ducatus Gelriae et Comitatus Zutphaniae. (In het Latijn). — Met verscheidene andere daarmede in verband staande diplomata. 30 Dec. 1472.
Mulleri Reichstags-Theatrum, II—III, p. 578 *seq.*
[*Supplém. au corps diplomat. I,* 2, *p.* 440.
Nijhoff, Gedenkw. IV, p. 479.]

Verleening van gratie aan de Gelderschen; met het opschrift: Carolus Dux Burgundiae, nomine Arnoldi Ducis, Gulielmo Egmondano aliisque gratiam omnium facit, quaecunque adversus Gelros aut Gelriae ditiones, durante bello, perpetrassent. 30 Dec. 1472.
Pontani Hist. Gelrica, f°. 548—549. [*Vergl. Nijhoff, Gedenkwaardigh. IV, p.* 477 *volgg.*]

Hertog Karel beleent Jaspar, eenigen zoon van Cuilenburg, 5 Jan. 1472 (1473.)

met de Heerlijkheid van Borsselen, bewesten Vijfzoden, ten overstaan van zijnen schoonvader, Antonie, Bastaard van Bourgondie.

Perkament register, Carolus A.

2 Febr. 1473. De regering van Zierikzee benoemt gemagtigden, om zich aan des landheers uitspraak te onderwerpen, wegens het in die stad voorgevallen oproer.

Perkamenten brief van de stad Z. Zee.

8 Febr. 1472 (1473). Hertog Karel beleent zijn kamerknecht Jan van Boschuizen, volgens gedane overgifte van diens vader, met de hofstede en het land Rodenburg, onder Zoeterwoude enz.

Perkament register, Carolus A.

20 Febr. 1472 (1473.) [Hoe de lieden tot aanvaarding van het Burgemeesterschap, het Thesaurierschap of andere betrekkingen, des noods door gijzeling en zware boeten, gedwongen werden.

Van de Wall, Dordrecht III, p. 650.]

25 en 26 Febr. 1473. Tractaat gemaakt tusschen Heeren Gijsbrecht van Venraey, Pastoor te Rotterdam en de Predicaer-broederen aldaar, betreffende hunne twisten over begrafenissen en andere zaken. (In het Latijn).

Perkament M. S. Privilegien van Rotterdam.

Nederduitsche vertaling van bovenstaande.

Kerkelijke oudheden van 't Bisdom van Utrecht, III, p. 642 en 643.

29 Febr. 1473. De regering van Zierikzee onderwerpt zich aan de uitspraak van den Landsheer en van zijn hoogen raad, wegens het gepleegd oproer, en aan het benoemen van pandslieden ter volbrenging.

Perkamenten brief van de stad Z. Zee.

20 Maart 1473. Handvesten van Berch-ambacht, wegens wateringen, kaden, molens, het schouwen enz.

Gr. Plakaatboek, II, p. 1609 volg.; Handvesten van Zuyt-Holland van van der Eijck, p. 369, en bij van Oudenhoven, p. 377 volg.

20 Maart 1472 (1473.) Bevestiging van privilegien van Geervliet. (In het Latijn).

Perkament register, Privil. Ducis Caroli.

20 Maart 1472 (1473.) Hetzelfde in het Nederduitsch.

De Hertog vergunt aan die van Holland en Friesland, welke hem zijne bede nevens anderen ingewilligd hebben, dat de Leenmannen en Mansmannen niet tot de dienst der wapenen zullen gedwongen worden, maar alleen die, welke door hunne leenen daartoe verbonden zijn. 26 Maart 1472 (1473.)

Privilegieboek van de stad Leijden, B p. 224.

De Hertog bewilligt aan die zelfden, dat ze met geene andere beden of lasten bezwaard zullen worden. 26 Maart 1472 (1473.)

Privilegieboek van de stad Leijden, B p. 223.

Jan van Heemstede, Gerardszoon, geeft voor Leenmannen van Holland de Heerlijkheid Heemstede en al zijne leengoederen over aan den Graaf van Winchester, Heere van den Gruythuyse. 27 Maart 1472 (1473.)

Perkament register, Carolus A.

Het huis en de hooge en ambachts-heerlijkheid van Heemstede, met hetgeen er aan behoort, door overgifte van Jan van Heemstede, Gerardszoon, te leen gegeven aan den Graaf van Winchester, Stadhouder van Holland enz. 27 Maart 1472 (1473.)

Perkament register t. a. pl.

Die van Leiden door den Baljuw van Rijnland vrij verklaard van lastgelden en turfmaat, met belofte, indien er geschillen oprezen tusschen hem en de stad, die verbleven te laten aan de Burgemeesteren met vier zegslieden uit de Vroedschap. 31 Maart 1473.

Privilegieboek van de stad Leijden, N°. 50, p. 243.

[Handv. en Privil. van Leijden, p. 622.]

De regering van Zierikzee geeft aan de Thesauriers van de stad en eenige anderen magt, om de uitspraak van den Hertog en van zijnen hoogen Raad te ontvangen en die te volbrengen. 4 April 1473.

Perkamenten brief van de stad Z. Zee.

Verdrag tusschen de steden Delft en Schiedam, aangaande eenige vrijheden en regten, die hunne poorteren over en weder genieten zouden. 4 Mei 1473.

Privilegieboek van Schiedam, f°. 29.

Jan van Sairs, Heer van Liesveld, wegens misdaad van zijne leengoederen verstoken en die gegeven aan Gerard van Harchies. 12 Mei 1473.

Perkament register, Carolus A.

28 Mei 1473. Beschikkingen van den Hertog, betreffende de pontgelden en het mijnen van den visch binnen de stad Rotterdam.

M. S. Privilegien van Rotterdam. [*Lois, Beschr. van Rotterdam, p.* 318.]

4 Junij 1473. Beschikkingen betreffende de landscheiding van Braband.

Perkament register, Carolus A.

10 Junij 1473. De Hertog van Bourgondie geeft aan die van Zierikzee vrijheid, voor zes jaren de accijnsen op het bier, den wijn enz. te verhoogen, om hunne schulden te betalen.

Perkament register van de stad Z. Zee.

12 Junij 1473. De regeerders van Zierikzee benoemen gemagtigden, om met den Bisschop van Utrecht, zijnen Stedehouder of officiaal, over de onlangs plaats gehad hebbende beroerten te onderhandelen en dat verschil te beslechten.

Uit den perkamenten brief van Z. Zee, t. a. pl.

19 Junij 1473. Ordonnantie wegens het leenregt van Holland, voornamelijk betreffende de kosten, die te dragen zijn door hem die een ander voor Stadhouder en Leenmannen dagvaart.

Perkament register, Priv. Ducis Caroli.

20 Junij 1473. Verkoop en afstand van het Hertogdom van Gelder en het Graafschap van Zutphen, door Gerard, Hertog van Gulik, Berge enz., aan Karel Hertog van Bourgondie. (In het Latijn).

Codex diplom. achter Annal. Cliviae Tesschenmacheri, p. 232—233; *Slichtenhorst Gelderl. Geschiedenissen, p.* 584. [*Dumont, Corps diplomat. III, p.* 607; *Nijhoff, Gedenkw. V, p.* 4.]

21 Junij 1473. De Hertog beleent Daniel van Moerkerke, ten gevolge van afstand van den vader, met de Heerlijkheid van de Merwe, het Schoutambacht in Dordrecht, den tol, accijns, dijkban, vleeschstallen, vogelrij, visscherij en tienden in Poelwijk, in Heerenswaard en in Leiderambacht enz.

Perkament register, Carolus A.

21 Junij 1473. Verbond tusschen den Hertog van Bourgondie en den Hertog van Gulik. (In het Latijn).

Mulleri Reichstags-Theatrum, Maximil. I, p. 248—250. [*Vgl. Nijhoff, Gedenkw. V, p. XI.*]

[Gebod van Karel den Stouten aan de volders te Amsterdam. 22 Junij 1473.
Scheltema, Archief van de ijzeren Kapel, p. 108].

De Hertog vergunt aan Karel, Heer van Moerkerke, dat hij 28 Junij 1473.
of zijne voogden in de ambachten van Schobbe en Everrokke, Dijkgraaf en Heemraden aanstellen mogen, om de landen en wateren te schouwen.
Perkament register, Priv. Ducis Caroli.

Uitspraak van die van den Hove van Holland, aangaande het 30 Junij 1473.
verschil van de stad Zierikzee met den tollenaar van Geervliet, over de tolvrijheid der stedelingen.
Perkamenten brief van de stad Z. Zee.

[Octrooi des Hertogs tot een sluis in de Sydtwinde, tot ver- 12 Julij 1473.
verscheing van het water van Delft.
Van Leeuwen, Handv. en Privil. van Rijnland, p. 360.]

Karel, Hertog van Bourgondie, geeft aan die van Zierikzee 16 Julij 1473.
vrijheid, om tot behoud der weeskinderen-goederen, eenige weesmeesters aan te stellen.
Uit de geauthentiseerde kopij, berustende onder de archieven van Z. Zee.

Latijnsche brief betreffende de oproerigheden van Zierikzee. 19 Julij 1473.
Perkamenten brief uit de archieven van Z. Zee.

De Hertog geeft de gorsen Nieuwe Ghote, Ommeloop van 19 Julij 1473.
het Zuiderland en Natars uit, ter bedijking. (Ter herinnering vermeld).
Beschr. en Privil. van den Briel en Voorn, door Alkemade, p. 248—254.

De Hertog beveelt zijne lieden van de geldmiddelen en reke- 7 Aug. 1473.
ningen te Brussel, dat zij de ontvangst van de leenen van Kuyck en van Kessel doen verantwoorden aan den Rentmeester van 's Hertogenbosch. (In het Fransch).
M. S. Handvest Chron. van v. d. Houve.

Keizer Frederik vergunt David van Bourgondie, Bisschop van 3 Oct. 1473.
Utrecht, een raad van appel te mogen oprigten. (In het Latijn).
Plakaatboek 's lands van Utrecht, II, p. 948—949.

De Hertog bevestigt de brieven, welke Willem en Jan van 15 Oct. 1473.

Cronenburch van Hertog Albert verkregen hadden, ter gunste van Antonie van Mynden, als bezitter van het huis van Kronenburch en van de collatie der kerk van Loenen.

Perkament register, Priv. Ducis Caroli.

20 Oct. 1472, waarbij staat: beter 1473. Overeenkomst tusschen die van Delft en der Goude, nopens beiderzijdsche poorterregten en vrij verkeer. (In het Latijn).

Boxhorn, Theatr. Holland., p. 164.

Denzelfden datum. Een dergelijk iets omstandiger in het Nederduitsch.

M. S. Privil. van der Goude.

24 Oct. 1473. De Bisschop van Utrecht ontheft de onschuldigen van Zierikzee van den ban, waarmede eenigen wegens het ombrengen van den Provisor van Walcheren en het schenden der kerk gestraft waren. (In het Latijn).

Perkamenten brief der stad Z. Zee.

6 Nov. 1473. Keizer Frederik bevestigt den verkoop van het regt, dat Gerard van Gulik op Gelderland meende te bezitten, aan Karel, Hertog van Bourgondie. (In het Latijn).

Slichtenhorst, Geldersche geschiedenissen, p. 585 *en Mulleri Reichstags-Theatrum.*

6 Nov. 1473. Keizer Frederik bevestigt en beleent Karel, Hertog van Bourgondie, met Gelderland en Zutphen. (In het Hoogduitsch).

Mulleri Reichstags-Theatrum, II—III, p. 587 *volg.* [*Slichtenhorst, Geld. geschied., p.* 587; *van Hasselt, Diss. de jurisd. crimin. in Gelria, p.* 122; *Dumont, Corps diplom. I.* 2, *p.* 444.]

15 Nov. 1473. De regeerders van Zierikzee benoemen gemagtigden, om, nevens de volmagten van den Landheer, op de dagvaart te Utrecht te handelen, over het uit den weg ruimen der geschillen, met de zes Wendische steden en met die van de Duitsche Hanze ontstaan.

Perkamenten brief uit de archieven van Z. Zee.

16 Nov. 1473. De Koning van Engeland geeft aan die van Haamstede en Westerschouwen, vrijen handel in zijne Rijken. (Uit het Latijn vertaald).

Deductie van het regt der Heeren van Haamstede op Duinen en Waranden, p. 19.

Belofte van getrouwheid door Johan, Burggraaf van Montfoort, Heer van Purmerende enz. aan David, Bisschop van Utrecht, gedaan. 5 Maart 1474.

Ex archivis Traject.

Hertog Karel beleent Walraven, Jonkheer tot Brederode, Vianen enz., met de goederen zijns vaders. 9 Maart 1473 (1474.)

Perkament register, Carolus A.

[Een burger van Leiden verkrijgt van den Hertog verlof om buiten de stad te gaan wonen en toch de privilegien en vrijheden te behouden. 9 Maart 1473 (1474.)

Handv. en Privil. van Leijden, p. 290.]

Verwijzing aan de uitspraak van Middelburg van eene regtsvordering tegen Gautier de Haze, wegens verkochte goederen. (In het Fransch). 18 Maart 1474.

Uit de Charters van Zeeland van den Heer Boddaert; M. S. Handv. Chron. van v. d. Houve.

Eene in het Latijn geschreven beschikking van den Koning van Engeland, tot werving van boogschutters, ter dienste van den Hertog, met het opschrift: De Sagittariis pro Duce Burgundiae. 23 Maart 1474 of 1475

Rymer, Acta public. Angl., T. XI, p. 791.

Confirmatie van eene gift van leengoederen, door Jonker Zweder, Heer van Gaesbeek, aan den Prior en het convent van de Sartrosen van Bloemendaal, bij de stad Utrecht. 22 April 1474.

Naar een M. S. van Prof. Kluit.

Jan van Naaldwijk stelt de bestiering zijner goederen, om zijne jonkheid, onder voogdij van zijne magen en vrienden, tot hij vier-en-twintig jaren oud zoude zijn. 30 April 1474.

Perkament register, Privil. Ducis Caroli.

Uitspraak van den Hove aangaande de verschillen van die van Zierikzee en den Prelaat, Edelen en steden van Bewesterscheld, wegens de beden en subventien ontstaan. 2 Junij 1474.

Perkamenten brief uit de archieven van Z. Zee.

Verpachting van het veer ter Goude aan de stad ter Goude, door Gerrit Bloys van Treslong en Adriaan van Bloys, zijn oudsten zoon. 8 Junij 1474.

M. S. Privilegien van der Goude.

12 Junij 1474. **Declaratoir van de stad Heusden, betrekkelijk de doorgraving van de Maas, te Wel.**

Archieven van 's Hertogenbosch.

Referte hierbij aan het octrooi van Karel van Bourgondie, van 31 Jan. 1473 (1474).

Van Heurn, Hist. der stad en meijerij van 's Hertogenbosch, I, p. 353.

13 Junij 1474. De Hertog beleent Heere Lodewijk van Brugge, Heer van Gruythuyse, Stadhouder enz. met de Heerlijkheid van Haamstede en van Westerschouwen enz.

Perkament register, Carolus A, onder Zeeland.

19 Julij 1474. De Hertog geeft de gorsen, de Nieuwegoote en den Ommeloop van het Zuiderland, op zekere voorwaarden uit, om te bedijken. (In het Fransch).

Perkament register, Privil. Ducis Caroli.

Vertaling hiervan in de beschrijving van den Briel te vinden.

[*Beschr. en Privil. van den Briel en Voorn, door Alkemade, p. 248, waar het stuk tot 1473 wordt gebragt, zoo als het boven reeds vermeld is.*]

25 Julij 1474. Vriendschapsverdrag tusschen den Koning van Engeland en den Hertog, waar boven staat: Appunctamenta amicitiae perpetuae inter Regem Angliae et Ducem Burgundiae. (In het Latijn).

Rymer, Act. publ. Angl., T. XI, p. 804—805.

25 Julij 1474. Regeling van hulp, door den Hertog aan den Koning van Engeland te verschaffen tegen Frankrijk, waar boven staat: De auxilio a Duce Burgundiae Regi Angliae praestando, ad Regnum Franciae recuperandum. (In het Latijn).

Rymer, Act. publ. Angl., T. XI, p. 806—808.

25 Julij 1474. Verklaring van den Koning van Engeland, wegens vorenstaande, waar boven staat: Litera pactionum inter Regem Angliae et Ducem Burgundiae, pro recuperatione Regni Franciae. (In het Latijn).

Rymer, Act. publ. Angl., T. XI, p. 808.

Verdere verklaring van artikelen: Explanatio articuli de praestando auxilio. (In het Latijn). 26 Julij 1474.

Rymer, Act. publ. Angl., T. XI, p. 808—809.

Giften in vergelding van de diensten des Hertogs; waar boven staat: In recompensationem pro Duce Burgundiae donationes Regis Angliae. (In het Latijn). 26 Julij 1474.

Rymer, Act. publ. Angl., T. XI, p. 810—812.

Bevel van Hertog Karel aan den Baljnw van Woerden, om den Deken van Oudmunster te Utrecht de helft te doen hebben in de tienden van Bodegraven. (In het Fransch). 6 Aug. 1474.

M. S. Handvest Chron. van v. d. Houve.

De Hertog beveelt den Deurwaarder van zijne raadkamer in Holland, de Schepenen van Haarlem zeer ernstig te gebieden, dat ze op het ontbod van den Schout of Burgemeesteren op het stadhuis en ter vierschaar moeten komen, en daar blijven tot de zaken afgedaan zijn. 11 Sept. 1474.

Privil. van Haarlem. [*Handv. en Privil. van Haarlem, p.* 132.]

Bevel van den Hertog, om al de privilegien, octrooijen en brieven aan de vassallen, steden, dorpen enz. van Holland, Zeeland en Friesland gegeven, te doen registreren in den Hage, en een afschrift te zenden aan de kamer van rekening, te Mechelen. (In het Fransch). 12 Sept. 1474.

Perkament register, Privil. Ducis Caroli.

Bevel van den Hertog aan den eersten Deurwaarder, om den Heer Jan van Heenvliet voor het Parlement van Mechelen te dagen, omdat die, niet tegenstaande de uitspraak en het vonnis van den Hertog, die van Zierikzee ter zake van het ter dood brengen van zijnen broeder bleef vervolgen. (In het Fransch). 26 Oct. 1474.

Perkamenten brief van de stad Z. Zee.

Brief van den Hertog van Bourgondie aan Adolph, Keurvorst van Ments, aangaande de Keulsche zaken. (In het Latijn). 1 Nov. 1474.

Mulleri Reichstags-Theatrum, II—III, p. 663, *seq.*

13 Nov. 1474. De Hertog beveelt zijnen Rentmeester van Zeeland, het land voor de aanvallen der vijanden te beschermen, het te versterken en goede wacht te doen houden. (In het Fransch).

Uit den oorspronkelijken perkamenten brief van de stad Middelburg.

16 Nov. 1474. 's Hertogs uitspraak, ter verzoening van Zierikzee met de Heeren Jan en Zweer van Heenvliet, aangaande het ombrengen van hunnen broeder Michiel van Heenvliet. (In het Fransch).

Perkamenten brief van de stad Z. Zee.

26 Nov. 1474. Rapport van den Deurwaarder, hoe hij zich te Haarlem van zijnen last ten aanzien der Schepenen heeft gekweten, en van hunne belofte, om het gegeven gebod te zullen nakomen.

Privilegien van Haarlem. [*Handv. en Privil. van Haarlem, p.* 134.]

29 Nov. 1474. Verdrag van den Hertog met Gerard, Graaf van Oldenburg en Delmenhorst, strekkende om de Oost- en West-Friezen te bedwingen en den Graaf tot Landvoogd over eenige deelen voor zijn leven aan te stellen. (In het Latijn).

Oldenburgisches Chronicon, durch Herm. Hamelman, uitg. van 1599, *p.* 274 *seq.*

1 Jan. 1457. [Vergunning aan de kooplieden van Amsterdam en van geheel Holland verleend, om in Zweden handel te drijven.

Scheltema, Archief der ijzeren Kapel, p. 109.]

3 Januarij 1475. Getuigenis van die van Sluis, dat ze van zout en andere koopmanschap, van Zierikzee in Vlaanderen gevoerd, geen tol of ongeld plegen te betalen.

Perkamenten brief der stad Z. Zee.

Den Zaturdag na Driekoningendag, Jan. 1475. Misnoegen en bedreigingen van Keizer Frederik III, tegen den Hertog van Bourgondie. (In het Hoogduitsch).

(Met aanteekeningen van de gevolgen die dit had, van oproeping van manschappen, om Karel te bestrijden, en verbond van den Keizer en de Keurvorsten met den Koning van Frankrijk).

Lunig Teutsches Reichs-Archivs Part Special. Contin. I; Mulleri Reichstags-Theatrum II—III, p. 680.

22 Febr. 1475 (er staat bij mogelijk 1476.) De Hertog magtigt den Domproost van Utrecht, Guy de Baenst,

Joost van Halwyn en Willem Hautain, om de regering te Zierikzee te vernieuwen en de rekening te hooren. (In het Fransch). 4 Maart 1474 (1475.)

Perkamenten brief uit de archieven van Z. Zee.

De Hertog als Graaf van Holland, beleent Engelbrecht, Graaf tot Nassau, Heer te Breda enz., met de Heerlijkheden, landen en goederen, hem aanbestorven van zijnen vader, Jan Graaf van Nassau.

Perkament register, Carolus A.

Latijnsche brief van den Hertog aan Albert, Hertog van Saxen, met het opschrift: Literae Caroli etc. in causa Coloniensi; — betreffende de aanhangige Keulsche Bisschops-questie; zijnde geschreven in het beleg van Nuis. 10 Maart 1475.

Mulleri Reichstags-Theatrum, II—III. p 685 *seq.*

De Hertog verleent aan die van Zierikzee de vrijheid, om lijfrenten op de stad te verkoopen, ten einde hunne schulden en achterstallen te kunnen betalen. (In het Fransch). 12 Maart 1475.

Perkamenten brief van de stad Z. Zee.

De Hertog vernieuwt het gebod zijns vaders, dat de Baljuw en mannen van Schieland hunnen vierschaar niet meer te Ouderschie noch te Moort [Moordrecht]; maar voortaan binnen Rotterdam zullen spannen. (In het Fransch). 14 Maart 1475.

Uit den origineelen perkamenten brief.

Verbond van Keizer Frederik III en de Keurvorsten, met Lodewijk XI, Koning van Frankrijk, tegen Karel, Hertog van Bourgondie. (In het Latijn). 25 Maart 1475.

Frederic Leonard, T. I, p. 183*; Lunig Teutsches Reichs-Archivs Part. Spec. contin.* 1*; Dumont corps diplom. III, p.* 499*; Mulleri Reichstags-Theatrum II—III, p.* 698.

Ordonnantie, gemaakt door de steden Amsterdam, Hoorn, Enkhuizen, Monnikendam en Edam, hoe en op welke wijze de schippers van die steden en der daaromtrent gelegen dorpen zich hebben te wapenen, wanneer zij ter zee varen, ten einde zich, hangende den staat van oorlog, tegen vijandelijke aanranding te kunnen verdedigen. 15 April 1475.

Beschr. van Amsterdam, door Commelijn II, p. 915—916.

19 April 1475. Eene gegevene vrijheid aan die van Bodegraven, aan de noordzijde van den Rijn, om te allen tijde hun watermolen te mogen verzetten, bevestigd.

Van Leeuwen, Privil. en Handvesten van Rijnland, p. 197 volg.

30 April 1475. Consent gegeven aan Klaas Janssen van Noorden, om een kraan te mogen zetten op de haven der stede van Rotterdam, onder zekere bepalingen.

M. S. Privil. van Rotterdam. [Lois, Beschr. van Rotterdam, p. 320.]

24 Mei 1475. Kwijting van Jan en Zweer van Heenvliet van Kattendijk aan de regering van Zierikzee, van zekere somme tot het doen van zeven erfelijke zielmissen per week, voor hunnen broeder Michiel van Heenvliet, te Zierikzee om 't leven gebragt.

Uit het perkamenten vidimus van den deken en het kapittel van St. Livinus te Z. Zee, in de archieven dier stad.

2 Junij 1475. Verdrag tusschen de stad Zierikzee ter eene, en den Prelaat, de Edelen en goede steden van Bewesterscheld in Zeeland ter andere zijde, betreffende hun te dragen aandeel in de bede.

Perkamenten brief uit de archieven der stad Z. Zee.

16 Junij 1475. Verkoop en uitgifte aan de meestbiedenden van eenige uitgorsen in Oostvoorn.

Priv. van den Briel en Voorne, bij Alkemade, p. 243—248.

17 Junij 1475. Onder 's Hertogs goedkeuring wordt hem, als Graaf van Holland, door Jonkvrouw Margrieta, dochter van Floris van Alkemade, weduwe van Godschalc Oom van Wijngaerden, ten behoeve van haren naast oudsten zoon Tielman Oom van Wijngaerden, 's Graven raad, opdragt gedaan van de huizing, hofstede, boomgaard, bosch enz., in het ambacht van Soeterwoude (sedert Kronenstein bij Leyden), opdat hij dit als onversterfelijk erfleen van den Graaf (Hertog) moge houden.

Van Prof. A Kluit, naar een origineel van den Heer Aldewereld, Heer van Kronestein.

17 Junij 1475. Paus Sixtus vermaant den Keizer Frederik III tot den vrede

met Karel, Hertog van Bourgondie, en om de wapenen liever tegen den Turk te wenden. (In het Latijn).

Collectio nova a Martene et Durant, II, p. 1502.

Paus Sixtus vermaant den Koning van Frankrijk, Lodewijk XI, dat hij door wijsheid of verdrag den Keizer en den Hertog van Bourgondie zoude bewegen de wapenen neder te leggen, en den Turk nevens anderen den oorlog aan te doen. (In het Latijn). 18 Junij 1475.

Collectio nova a Martene et Durant, II, p. 1504—1505.

Eenig land in leen gegeven aan Prior en convent van de Chartroysen [Karthuisers] bij Geertruidenberg. 19 Junij 1475.

M. S. van Prof. Kluit.

De Hertog beleent Bartholomeus van Raaphorst met het huis te Rijnenburch, de hofstede, boomgaard en het land daartoe behoorende. 25 Junij 1475.

Perkament register, Carolus A.

[Bevel van het hof van Holland aan de Haagsche tappers, om nergens wijn te halen dan te Dordrecht, en inzonderheid niet te Utrecht. 14 Aug. 1475.

Van de Wall, Dordrecht III, p. 653.]

De Hertog, bekomen hebbende van die van Zierikzee zekere somme gelds, om zijne legerkosten te betalen, betuigt daarvoor zijne dankbaarheid. (In het Fransch). 4 Sept. 1475.

Perkamenten brief van de stad Z. Zee.

De Proost van St. Servaas te Utrecht, bekent van den deken en het kapittel van der Veer in Zeeland, voor zekere vrijdommen, eene once gouds ontvangen te hebben. (In het Latijn). 21 Sept. 1475.

M. S. Handv. Chron. van v. d. Houve.

Order door den Hertog van Bourgondie aan die van Zierikzee gegeven, om de vervallen huizen in die stad in behoorlijken staat te brengen en te houden. (In het Fransch). 1 Dec. 1475.

Perkamenten brief uit de archieven van Z. Zee.

Jonkvrouwe Alyd van Kuinre, draagt op en geeft over aan Evert Zoudenbalch, Proost van Maastricht, de Heerlijkheid van Urk en Emelwaarde; bevestigd door Leenmannen van Holland. 17 Dec. 1475.

Perkament register, Carolus A.

22 Dec. 1475. [Eduard III, Koning van Engeland, verleent aan die van Vere vrijheid, om op Engeland te handelen.
Smallegange, Chron. p. 570.]

28 Dec. 1475. [Overeenkomst van de regering van Dordrecht met die van Haarlem, tot afschaffing van het regt van Exue.
Van de Wall, III, p. 654; *Handv. en Privil. van Haarlem, p.* 134.]

31 Dec. 1475. Verklaring van den Keizer, aangaande het verbond door den Koning van Frankrijk met de Zwitsers tegen den Hertog van Bourgondie gesloten. (In het Latijn).
Mulleri Reichtags-Theatrum, II—III, p. 689.

Zonder dagteekening 1475. Huwelijksontwerp tusschen den Dolphijn Karel, sedert de VIII van dien naam, zoon van Lodewijk XI, en Maria, erfdochter van den Hertog van Bourgondie. (In het Fransch).
Frederic Leonard, T. I, p. 138; *Observations de Godefroi, sur l'Hist de Charles VIII, Roi de France; en Corps diplom. du droit des gens, T. III, part I, p.* 495.

6 Jan. 1475 (1476.) [Karel vergunt de bedijking van St. Annaland.
Smallegange, Chron. p. 750.]

4 Maart 1475 of 1476. Handvest van de bedijking van St. Annaland en Hanevosdijk.
Van Prof. Kluit.

20 Mei 1476. Huwelijksvoorwaarden tusschen Heer Willem Ruichrok van de Werve, Ridder, en Jonkvrouwe Gijsbrecht van Loon.
Perkament register, Carolus A.

12 Junij 1476. De Hertog bekrachtigt de overdragt van de Heerlijkheid van Urk en Emelwaard, aan Heer Evert van Soudenbalch.
Perkament register, t. a. pl.

24 Junij 1476. De Heerlijkheid van Nederslingeland, bij vonnis van Dijkgraaf en Hoogheemraden van Alblasserwaard, aan Reinier van Hemertun toegewezen, door den Hertog bevestigd.
Perkament register, t. a. pl.

2 Julij 1476. Vrouwe Eleonora van Borsselen, Vrouwe van Zuylen en van St. Maartensdijk, draagt op haren echtgenoot Gijsbrecht van Nyenrode, voor hem en zijne erven van het huis Nyenrode, het goed te Pendrecht over, nevens de hooge Heerlijkheid van der Lucht

bij Noortigerhout, de ambachtsheerlijkheid van een dorp en hije ten noorden van Langeveld enz.; door den Hertog bevestigd.

Perkament register, t. a. p.

Verdrag van de poorters der stad Leiden, die in Hazerswoude geland zijn, met de buren van Hazerswoude, aangaande het vergaderen van morgengelden, schot en beden, ten overstaan van Burgemeesteren en Schepenen van Leiden en van den Ambachtsheer. 3 Aug. 1476.

Privilegieboek der stad Leijden, No. 50, p. 145—146. [Handv. en Privil. van Leijden, p. 776.]

De Hertog verhuurt honderd en veertig morgen uitgedolven veenland, tusschen Rotterdam en der Goude, in erfpacht aan Huybrecht van Zuylen. 8 Aug. 1476.

Uit de archieven van den Pensionaris Meerman.

Remonstrantie hoe grootelijks den lande gelegen is aan de visscherij van den haring enz., overgeleverd bij die van den Brielle aan den Raad van Mechelen. Zonder datum 1476.

Priv. van Dordrecht van den Pensionaris Meerman.

Nader verdrag en verklaring van den Graaf van Hoorn, Heer van Altena, omtrent de douarie en den lijftogt van den Graaf van Winchester, Heer van Gruijthuysen. 18 Jan. 1476 (1477.)

Perkament register, Carolus A.

De Hertog bevestigt het bovengemelde verdrag. 22 Jan. 1476 (1477.)

Perkament register, t. a. pl.

De dood van den Landsheer, Hertog Karel, vernomen zijnde, doen de regeerders van Dordrecht, om alle partijschappen van Hoeksch en Kabeljaauwsch te stremmen en de stad in rust te houden, de ingezetenen vergaderen en een onderling verdrag van vrede sluiten. 25 Jan. 1476 (1477.)

Beschrijving van Dordrecht, door van Balen, p. 785—786.

De Schout en die van den gerechte der stad Leiden den dood van den Hertog van Bourgondie en beginselen van nieuwe tweedragt vernomen hebbende, tusschen de Hoekschen en Kabeljaauwschen, worden door hun beleid de partijen met elkan- 30 Jan. 1477.

der verdragen, om de stad en inwoners, hetzij edelen of onedelen, in rust te houden.

M. S. Handv. Chron. van v. d. Houve. [*Handv. en Privil. van Leijden, p.* 164.]

EINDE DER REGERING VAN KAREL VAN BOURGONDIE.

---

4 Febr. 1476 (1477.) [Onderlinge zoen en vrede gemaakt door Schout, Burgemeesteren, Schepenen, Raden, Oudraden, Achten, Dekens en gemeene neeringen [gilden], mitsgaders al de poorters en ingezetenen der stad Dordrecht.

Te vinden bij Balen, beschrijving van Dordrecht, p. 785—786 *en ook bij van de Wall, III, p.* 658. *Ook een nader verdrag van* 7 *Julij* 1477, *aldaar p.* 670.]

12 Febr. 1477. Keizer Frederik, berigt krijgende van door den Koning van Frankrijk gepleegde vijandelijkheden in Bourgondie, geeft kennis van het voorgenomen huwelijk van zijn zoon Maximiliaan met de Erfvorstin van Bourgondie, met vermaningen van getrouwheid. (In het Latijn).

Mémoires hist. de la republ. Sequanoise, de la Franche comté, de Bourgogne, etc. par Mr. L. Gollut, p. 915.

2 Maart 1476 (1477.) Vrouw Maria van Bourgondie bevestigt, op verzoek des Graven van Hoorn, de ordonnantie van regten, voor de stad Woudrichem en het land van Altena.

M. S. Handvesten van Woudrichem en Altena, van den Pensionaris Meerman.

12 Maart 1476 (1477.) Regten en keuren door Vrouw Maria van Bourgondie, aan die van ter Tholen gegeven.

M. S. Privil. van Tholen van Burgemeester Rademaker te Middelburg.

14 Maart 1476 (1477.) Groot privilegie van Vrouwe Maria van Bourgondie aan den lande van Holland en Zeeland.

Groot Plakaatboek, II, p. 658 *volg. en Handvesten en Privilegien der Graven van Holland, in* 4°. (*Verg. Gr. Plakaatboek, IV, p.* 8.) [*Trotz., Grondw. der vereen. Nederl., p.* 1.]

Vrouw Maria geeft het slot, de stad, het land en de Heer- 16 Maart 1476
lijkheid van Lederdam en van der Leede, met hetgeen er toe (1477)
behoorde, aan Frederik van Egmond, Heer van IJsselstein en van Buren, mits een leen der Grafelijkheid van Holland blijvende.

Perkament register, Priv. Ducis Caroli.

Vrouw Maria verdeelt de Rekenkamer van Mechelen weder, 17 Maart 1476
als die geweest was, in drie onderscheiden ligchamen, die (1477.)
van Braband te Brussel, die van Vlaanderen te Rijssel, en die van Holland, Zeeland en Friesland te 's Gravenhage. (In het Fransch).

Analecta Belgica van Hoynck van Papendrecht, II, part. I in fine, pag. 43—45.

Vrouw Maria bevestigt, op verzoek der regering van Middel- 20 Maart 1476
burg, de ordonnantie ten nutte der weeskinderen aldaar gemaakt. (1477.)

Handv. en Keuren van Zeeland, M. S. van den Pensionaris Meerman.

Herstelling van de verloopen regtsvordering in de stad van 22 Maart 1476.
ter Tholen, door Vrouw Maria.

M. S. Privilegien van Tholen en Schakerloo, van den Heer Beaufort, gecommitteerde Raad.

Privilegie door Vrouw Maria gegeven aan die van Leiden, 23 Maart 1476
wegens de verkiezing der veertienen en der zestienen. (1477.)

M. S. Priv. van Leijden. [*Handv. en Priv. van Leijden, p.* 128.]

De Hertogin regelt de aanstelling van de regeringsleden van 23 Maart 1476
der Goude. (1477.)

M. S. Priv. van der Goude. [*Vgl. Gr. Plakaatb., III, p.* 535.]

Octrooi van de Hertogin, verleend aan die van den Briel, 23 Maart 1476
wegens de Magistraatsbestelling aldaar. (1477.)

Privilegien van den Briel en Voorne, p. 76—77.

Hetzelfde voor Schiedam. 23 Maart 1476
(1477.)

Archieven van de stad Schiedam.

Octrooi door Vrouw Maria verleend aan die van Haarlem, 24 Maart 1476
voor de Magistraatsbestelling aldaar. (1477.)

M. S. Privilegien en Handvesten van Haarlem en Privilegieboek van Haarlem, p. 135—137.

26 Maart 1476 (1477.) Instelling en bevestiging van de Raadkamer van Holland, Zeeland en Friesland, in 's Gravenhage verblijf houdende, en regel voor de beambten en bedienden van dezelve.

Oudenhoven, Oude Hollandsche landen, Heeren enz., p. 163 volg.

31 Maart 1476 (1477.) Vrouw Maria beleent den abt van Sint Michiel te Antwerpen met een vierde van de Heerlijkheid van Middelharnis.

Perkament register, Carolus A.

In de maand Maart 1476 (1477.) De Hertogin geeft aan die van Delft weder hun veertig Raden.

M. S. Priv. van Delft, van den Pensionaris Meerman.

In de maand Maart 1476 (1477.) De Hertogin stelt de zes en dertig Raden te Amsterdam en regelt het verkiezen van Schepenen aldaar.

Handv. en Priv. van Amsterdam, 1613, p. 38, [1748, I, p. 105.] Beschr. van Amsterdam, door Dapper, p. 126—128.

In de maand Maart 1476 (1477.) De regering van Amsterdam belooft het slot te Muiden, dat op bevel van den Stadhouder ingenomen was, als het haar overgeleverd werd, ten behoeve van de Landsvrouw Maria, volgens hare begeerte te zullen bewaren.

Beschr. van Amsterdam, door Commelyn, II, p. 917.

19 April 1477. Vrouw Maria vermaant de Baljuwen, Burgemeesteren en Schepenen van de steden Middelburg, Zierikzee, Reymerswaal en Goes het regt te handhaven en schuldigen te straffen, gelijk men bij het leven van haren vader gewoon was.

Perkamenten brief van de stad Middelburg.

1 Mei 1477. Vrouw Maria verkoopt, als Gravin van Holland en Zeeland, de verpande steden, landen en Heerlijkheden van Vlissingen, Westkapelle en Domburg aan Wolfaart van Borsselen, Graaf van Granpré, Heer van Veere, tot een onversterfelijk erfleen.

M. S. van den Heer van Oudhuizen, Heer van Domburg; Perkament register, Maria Maximil. Cas H, onder Zeeland [Boxhorn, Chron. v. Zeeland, II, p. 287; Smallegange, Chron. p. 609.]

1 Mei 1477. Vrouw Maria verkoopt de andere twee deelen van de stede, vrijheid en Heerlijkheid van Brouwershaven, met de hooge, middelbare en lage geregtigheid en alle toebehooren aan Wol-

faart van Borsselen, Graaf van Granpré, Stadhouder van Holland enz., en staat toe het derde deel, dat hij bezat, van een kwaad leen in een onversterfelijk goed leen te veranderen.

Perkament register, t. a. p.

Overeenkomst van Burgemeesters van Hoorn en Gedeputeerden van de Waterlanden, aangaande het leenen van gelden op het Schoutambacht en wegens de vervulling van eenige ambten. 2 Mei 1477.

Chron. van Hoorn van Velius, p. 62—63.

Vrouw Maria geeft op zekere voorwaarden het Kapiteinschap, Kasteleinschap, Drossaardschap en Rentmeesterschap van Lederdam met het Land van der Leede aan den Heer van IJsselstein. 2 Mei 1477.

Perkament register, Priv. Ducis Caroli.

Verklaring van den Hertog van Cleef, uit naam der Vorstinne, van den Grooten Raad en van die van de rekeninge, betreffende zekere bezwaren, die zich hebben opgedaan tegen de gift aan den Heer van IJsselstein en welke nog te vereffenen zijn, alvorens den giftbrief te expedièren. 2 Mei 1477.

Perkament register, t. a. p.

Vrouwe Maria vernieuwt en bevestigt ten gevalle van die van Westkapelle eenige privilegiebrieven, welke door oudheid onleesbaar of door vocht bedorven waren. 6 Mei 1477.

Perkament register, t. a. p.

Vrouw Maria vernieuwt en bevestigt den privilegiebrief van de vrije jaarmarkt, door Hertog Albert aan die van Westkapelle gegeven. 6 Mei 1477.

Perkament register, t. a. p.

Vrouw Maria bekent, op verzoek van Burgemeesteren van Westkapelle, hunne onleesbare en bedorven privilegien vernieuwd en gelijke kracht als de verouderde gegeven te hebben. 6 Mei 1477.

Perkament register, t. a. p.

Verdrag tusschen die van Dordrecht en die van der Goude aangaande het stapelregt. 8 Mei 1477.

M. S. Keuren en Privilegien van Dordrecht; M. S. Priv. van der Goude, p. 112. Bij Boxhorn in het Latijn. [Van de Wall, Priv. van Dordrecht, III, p. 667.]

8 Mei 1477. De Hertogin vernieuwt den bedorven brief van Floris, Graaf van Holland, van het jaar 1223, aan die van Westkapelle.

Oud M. S. uit de archieven van Middelburg.

16 Mei 1477. Vrouw Maria geeft, op verzoek van die van Zierikzee, order, de verbeurde privilegien der stedelingen aan hen weder te geven.

M. S. Privilegien van Z. Zee van Burgemeester de Jong, en Perkamenten brief van de stad Z. Zee.

18 Mei 1477. Handvest van Vrouw Maria aan die van Texel, ter bestiering des lands, en bevestiging der voorheen verkregen privilegien en voorregten.

Perkament register, Priv. Ducis Caroli.

14 Junij 1477. Vrouw Maria kent aan hare stiefmoeder Margaretha van York, die wegens de huwelijksgave niet voldaan was, de voordeelen toe van de steden en landen van Mechelen, Dendermonde en Audenaerde, op de stad Briel en het land van Voorn, totdat de beloofde zestien duizend gouden kroonen harer jaarlijksche douarie, zouden voldaan worden.

Perkament register, t. a. p.

14 Junij 1477. Vrouw Maria benoemt eenige Heeren om in haren naam hulde te ontvangen in den Briel en Voorne, opdat hare moeder, weduwe van Hertog Karel, voldoening mogt krijgen van hare douarie en lijftocht.

Perkament register, t. a. p; Priv. van den Briel en Voorne, p. 77.

17 Junij 1477. Verbond van vrede en vriendschap tusschen de stad Groningen en de landen van Oostergo en Westergo, voor tien jaren gesloten.

Chron. van Vriesland van W. Taborita. [*Worp van Thabor, IV, p.* 128.]

17 Junij 1477. Andere lezing van het verbond van de stad Groningen met de Friezen van Oostergo en Westergo.

Lunig, Spicileg. secular. des Teutschen Reichs-Archivs, p. 1873. [*Schwartzenberg, Charterboek, I, p.* 669.]

19 Junij 1477. Vrouw Maria benoemt twee gemagtigden, om hare schoon-

moeder Margaretha van York in het bezit te stellen van de stad Briel en het land van Voorn als lijftocht.

Perkament register, Priv. Ducis Caroli.

Pauwels Pauwelsz., poorter van Delft, begiftigt het oude mannenhuis te Schiedam zeer rijkelijk, onder beding van voor hem en de zijnen te bidden. 5 Julij 1477.

Archieven der stad Schiedam.

Getuigenis van die van Bergen-op-Zoom, wegens het verdrag tusschen die van Dordrecht en van Zierikzee, over de onderlinge verschillen omtrent het stapelregt. 24 Julij 1477.

Perkamenten brief van de stad Z. Zee. [*Vgl. van de Wall, III, p.* 672.]

Compositie tusschen die van Utrecht en de Staten over gerezene verschillen. 28 Julij 1477.

Uit de archieven van de stad Utrecht. [*Burman, Utr. Jaarb., III, p.* 178; *Utr. Plakaatb. II, p.* 950.]

Belofte van Bisschop David van Bourgondie, omtrent het volbrengen van het verdrag van vrede. 28 Julij 1477.

M. S. uit de archieven van de stad Utrecht. [*Burman, t. a. p., III, p.* 183.]

Vrouw Maria verklaart zich nader omtrent de douarie van hare stiefmoeder Margaretha van York, en beveelt hare beambten in Holland, Zeeland en Friesland haar, bij wijze van lijftogt, als Vrouw van den Briel en Voorne te erkennen, en de voordeelen daarvan te doen genieten. (In het Fransch). 29 Julij 1477.

Perkament register, Priv. Ducis Caroli.

Margaretha van York, weduwe van Karel, Hertog van Bourgondie, benoemt gemagtigden om in haren naam bezit te nemen van de stad Briel en het land van Voorne. 9 Aug. 1477.

Perkament register, t. a. p.

Voorregten en handvesten aan die van den Briel en Goederede door Maria van Bourgondie gegeven en bevestiging der voorheen verkregene. 16 Aug. 1477.

M. S. Priv. van den Briel en Voorne, en bij Alkemade, p. 83—90.

30 Aug. 1477. Huwelijks verbond tusschen Maximiliaan, Hertog van Oostenrijk, en Maria, dochter van Karel Hertog van Bourgondie. (In het Latijn).

Lunig, Teutsches Reichs-Archiv, Anhang zur ersten Fortsetzung der ersten Continuation von Burgund. [*Vermeld bij Kluit, Index Chron. n°.* 77.]

[18 Aug.] 1477. Aanstelling en huldiging van Margaretha van York, tot lijftochtvrouwe van den Briel, door gemagtigden.

Perkament register, Priv. Ducis Caroli.

In de maand Aug. 1477. De Aartshertog Maximiliaan en Maria geven aan die van Delft, dat zij op anderhalve mijl in het ronde van de stad mogen bannen en vangen, behalve in 's Hage en in de halsheerlijkheden in het Baljuwschap van Delfland, en dat de burgers op de dorpen niet zullen te regt staan.

M. S. Priv. van Delft en Bleyswijck, Beschrijv., p. 82.

3 Sept. 1477. Verdrag van de stad Leeuwarden met de vier deelen in der Leppe', tot het onderhouden van vier zijlen of sluizen.

M. S. Chron. van Vriesland, door W. Taborita. [*Worp van Thabor, IV, p.* 130; *Schwartzenberg, Charterb., I, p.* 670.]

6 Sept. 1477. Vrouw Maria vergunt haren Raad, Cornelis van Dorp, een windmolen buiten zijn ambacht te zetten en die te stellen in het ambacht van Schipluiden, ter plaatse die hem gevoegelijkst voorkomen zal.

Perkament register, Priv. Ducis Caroli en Chron. Egmond, in not. Ant. Matth. p. 243.

18 Sept. 1477. Bestand of wapenstilstand, tusschen Lodewijk XI, Koning van Frankrijk, en Maximiliaan van Oostenrijk en Vrouw Maria, tot wederopzeggens gesloten.

Recueil de traités par les Rois de France, par Fred. Léonard, I, p. 210.

20 Sept. 1477. Ordonnantie, bij welke niet alleen het Opperhoutvesterschaps ambt verknocht werd aan het Stadhouderschap van Holland, maar ook ingesteld werd het ambt van Lieutenant Houtves-

ter, en bepalingen omtrent het ambt van klerk van de Wildernissen.

Merula van de Wildernissen, p. 3—7. Ook Gr. Plakaatboek, IV, p. 523 volg., doch geteekend 28 Sept. 1470, dat een misslag is.

Hertog Maximiliaan bevestigt den verkoop van de steden, landen en Heerlijkheden van Vlissingen, Westkapelle en Domburg, door zijne gemalin, Vrouw Maria aan den Heer Wolfaard van Borsselen, Heer van Veere enz., gedaan. 22 Sept. 1477.

Perkament register, Maria Maximil.

Bevestiging van den verkoop der twee deelen van de Heerlijkheid, stad en vrijheid van Brouwershaven en de voorwaarden daarop ten behoeve van Wolfaard van Borsselen gemaakt. 22 Sept. 1477.

Perkament register, Maria Maximil.

Commissie van Maximiliaan en Vrouw Maria op den Heer Cornelis Cruesinck, Ridder, tot Lieutenant Houtvester benoemd. 28 Sept. 1477.

Merula van de Wildernissen, p. 16—18.

Orde door Hertog Maximiliaan en Vrouw Maria gesteld op den wettigen loop der gouden en zilveren munten, de wisselaars enz. 14 Nov. 1477.

Privilegieboek van Leijden, I, p. 235 versa — 238.

Hertog Maximiliaan schrijft aan den Stadhouder van Holland, den Heer van der Veere, wegens de aanstelling van een Lieutenant Houtvester in den persoon van Cornelis Cruesinck. 19 Nov. 1477.

Merula van de Wildernissen, p. 19.

Jan Wouterszoon, Heer van den lande van Steyn, en Burgemeesteren van de stad der Goude, met consent der Vroedschap, mitsgaders Folpart Feysoon, Schout van het land van Steyn, erkennen de bevoegdheid van eigenaren en huurluiden tot het stellen van een watermolen. 17 Jan. 1478.

M. S. Privilegien van der Goude, p. 73 volg.

De Hertog geeft last de kleine leenen te verkoopen of de kleine kwade leenen in onversterfelijke erfleenen te veranderen om geld tot den oorlog te verkrijgen. (In het Fransch). 19 Jan. 1477 (1478.)

Perkament register, Maria Maximil.

21 Jan. 1477 (1478) Maximiliaan en Maria verkoopen, tot het onderhouden van den oorlog met Frankrijk, den chyns, die aan hen als Graaf en Gravin van Holland en aan hunne erven zoude verschuldigd zijn, van landen binnen de parochie van Haarlem.

Uit eene verzameling van Privilegien van Haarlem.

31 Jan. 1478. David, Bisschop van Utrecht, geeft aan die van Amsterdam vrijheid van den Stichtschen tol.

Plakaatboek 's lands van Utrecht, II, p. 332—333 *en Handv. van Amsterdam,* 1663, *p.* 95—95. [1748, *I, p.* 129; *Scheltema, ijzeren kapel, bl.* 111.]

10 Febr. 1478. Octrooi van Maximiliaan en Maria aan die van Haarlem gegeven van een vierde deel eener mijl meerdere vrijheid rondom de stad, en van eene nieuwe sluis in den ban van Sparendam, Sparwoude of Velsen.

[*Privilegien van Haarlem, p,* 145, *behoort tot* 1479]

17 Febr. 1477 (1478.) Het huis te Amerongen met aanhoorigheden, bij afstand van Willem van Zwieten, te leen gegeven aan Gijsbrecht van Hemerten.

Perkament register, Maria Maximil.

20 Febr. 1478. Conditien, waarop aan die van Amersfoort, door hunnen genadigen Heer van Utrecht, een ossenmarkt is toegestaan; en verzekering dat zij daarna niets meer zouden vragen.

M. S. uit de archieven van Utrecht.

20 Febr. 1477 (1478.) [Maximiliaan en Maria staan toe, dat alle tienden in Noord-Beveland niet zullen versterven anders dan van den vader of de moeder op getrouwde zoons en dochters, of van den eenen getrouwden broeder op den anderen.

Smallegange, Chron. p. 621.]

31 Maart [laatst van Febr.] 1477, (1478.) Orde van Hertog Maximiliaan en zijne gemalin Maria aan die van Drechterland, met welke munte men de tienden en erfpachten betalen zal.

M. S. Handv. Chron. van v. d. Houve. [*Priv. van Drechterland, p.* 36.]

1 Maart 1477 (1478.) Hertog Maximiliaan regelt, als Graaf, de wedden van de

Raden en beambten van den Hove van Holland, Zeeland en Friesland.

Oudenhoven, Oude Hollandsche landen, Heeren enz., p. 168 volg.

Bewerkstelligde verkoop van verscheiden kleine leenen en verandering van een kwaad leen in een onversterfelijk leen. 2 Maart 1477 (1478.)

Perkament register, Maria Maximil.

Hertog Maximiliaan, als voogd zijner gemalin Maria, door de Hollanders en Friezen gehuldigd zijnde, belooft ten zelfden dage de privilegien van die landen niet te verminderen. 28 Maart 1478.

Priv. van Dordrecht van den Pensionaris Meerman.

Hertog Maximiliaan en Vrouw Maria veranderen, voor zekere somme gelds, de Heerlijkheid van Kortgene van een kwaad leen in een onversterfelijk erfleen, ten gevalle van Floris, Bastaard des Graven van Oostervant [Frank van Borsselen], en geven denzelven het regt over het water Zuitvlied. 28 Maart 1478.

Perkament register, t. a. p. [Smallegange, Chron. p. 619.]

Hertog Maximiliaan bevestigt de voorregten en handvesten van Dordrecht, als voogd zijner gemalinne. 28 Maart 1478.

M. S. Privilegien van Dordrecht. [Van de Wall, III, p. 678.]

Idem van St. Geertruidenberg. 28 Maart 1478.

Perkament register, Priv., Octroyen, Tractaten etc. Cas K.

Idem van de stad Leiden. 28 Maart 1478.

Priv. boek der stad Leijden, A. p. 144 versa —145.

[Handv. en Privil. van Leijden, p. 54.]

De Hertog en Vrouw Maria geven gelijke bevestiging aan die van der Goude. 28 Maart 1478.

M. S. Privilegien van der Goude.

De Hertog bevestigt de privilegien van Alkmaar. 28 Maart 1478

Handvesten en Priv. van Alkmaar, p. 27

Idem van de stad Schiedam. 28 Maart 1478.

Uit de archieven van Schiedam.

Verkoop van kleine leenen en hoe een leen tot eigen gemaakt. 28 Maart 1478.

Perkament register, Maria Maximil.

29 Maart 1478. Octrooi aan de stad Haarlem verleend om twee Hoogheemraden te stellen over den Vrieschendijk.

M. S. Privilegien en Handv. van Haarlem, en Priv. boek van Haarlem, p. 141 *volg.*

29 Maart 1478. De Hertog en Vrouw Maria beloven die van Delft schadeloos te houden van de renten, welke verkocht zijn ten behoeve van de kosten van oorlog.

M. S. Privilegien van Delft.

In Maart 1478. [Maximiliaan scheldt aan de stad Dordrecht kwijt de begane breuken en misdaden.

Van de Wall, Privil. III, p. 675.]

2 April 1478. De Hertog bevestigt die van Broek in West-Friesland [nu Broek in Waterland], hunne privilegien, regten en vrijheden.

Handv. en Privilegien van Medemblik, p. 28, *verbeterd uit een anderen brief.*

4 April 1478. Idem van die van Amsterdam, Muiden, Weesp, Amstelland, Waterland en Zeevang.

Handv. van Amsterdam, p. 49 *en Dapper, Beschr. van Amsterdam, p.* 130—131. [*Ook Handv. van Weesp enz., p.* 12; *Handv. van Amsterdam, I, p.* 84; *Scheltema, ijzeren kapel, bl.* 112.]

5 April 1478. Idem van die van Enchuijzen.

Handv. en Privilegien van Enchuijzen, p. 37—38.

5 April 1478. De Hertog en Vrouw Maria bevestigen, als Graaf en Gravin van Holland, alle voorregten en vrijheden van Ridders des Duitschen rijks in hunne landen.

Analecta Matthaei, in 8°, *X, p.* 45, *en Lunig, Spicileg. Eccles. des Teutschen Reichs-Archivs, Contin. I, p.* 376.

6 April 1478. De Hertog bevestigt al de voorregten der stedelingen van Oudewater.

Privilegien van Oudewater, p. B. 3. [*Kinschot, Beschrijv. p.* 389.]

19 April 1478. Keizer Frederik beleent zijn zoon Maximiliaan en diens gemalin, de Hertogin van Bourgondie, met het Hertogdom van Gelder en Graafschap van Zutphen. (In het Latijn).

Mulleri Reichstags-Theatrum, I, p. 251—253 *seq.*

[*Copes van Hasselt, de jurisd. crimin, p.* 125.]

Het bovenstaande in het Hoogduitsch. 19 April 1478.

Lunig, Teutsches Reichs-Archiv, Part. Spec. Cont. I.

Margaretha van Engeland, weduwe van Hertog Karel, stelt, als Vrouwe van Voorn, Willem Simonszoon aan tot Baljuw van den Briel en het land van Voorne, door afstand en met goedvinden van eenige anderen. 20 Nov. 1478.

Van den Heer van Wachtendorp, Secretaris van de stad Utrecht.

Compromis van Heeren Reyners van Broichusen, van die van Vianen en van de Vrouwe van Brederode. 3 Mei 1478.

M. S. uit de archieven van de stad Utrecht. [*Burman, Utr. Jaarb., III, p.* 218.]

Belofte van die van Leiden aan die van Haarlem gedaan, bij het overgeven van den oorspronkelijken brief van het groot privilegie van Vrouw Maria van Bourgondie. 25 Mei 1478.

Privilegieboek van de stad Leijden, B. p. 241 *volg.*
[*Handv. en Privil. van Leijden, p.* 63.]

Landregten van Overijssel, door David, Bisschop van Utrecht, ridders, knapen en steden, ten nutte des lands gegeven. 6 Junij 1478.

M. S. Landregten van Overijssel, onder F. van Mieris.
[*Racer, Overijss. Gedenkst., III, p.* 139.]

Uitspraak in twisten over de regering van de Heerlijkheid van Vianen en Ameyden. 5 Julij 1478.

M. S. uit de archieven der stad Utrecht. [*Bondam, t. a. p., III, p.* 220.]

Pachtbrief van het Opper-Houtvestersambt, ten behoeve van den Heer Wolfaert van der Veere, Stadhouder, voor den tijd van vijf en twintig jaren, behelzende regelen voor de jagt en houtvesterij. 9 Julij 1478.

Merula, van de Wildernissen, p. 7—14.

De regering van Zierikzee verbindt zich, op bijzondere wijze, hare schuld te voldoen aan de Hertogin van Bourgondie. 12 Julij 1478.

Perkamenten brief van de stad Z. Zee.

Handvest van het verkiezen der veertigen en het vernieuwen van het geregt te Dordrecht. In Aug. 1478.

M. S. Priv. van Dordrecht, te vergelijken met van Balen, p. 531 *volg.* [*Gr. Plakaatb., III, p.* 533; *van de Wall, III, p,* 680.]

31 Aug. 1478. De Hertog en Vrouw Maria leenen 7680 ponden van de stad Gouda en verpanden den hop-accijns aldaar.

M. S. Priv. van der Goude.

7 Nov. 1478. De Hertog en Vrouw Maria verleenen aan Willem van Boschuyzen vrijheid, om op het land te mogen wonen, en het poortregt van de stad Leiden te mogen behouden.

Perkament register, Priv. Ducis Caroli. [*Handv. en Privil. van Leijden, p.* 292.]

14 Jan. 1479. Belofte van Hertog Maximiliaan en Vrouw Maria aan de regeerders van den Briel, Goederede en het land van Voorne, dat de gedane benoeming van een Vlamink, Jan van Stavele, tot het officie van Kapitein-Schepen, hun van geen nadeelig gevolg zal wezen.

M. S. Priv. van den Briel en Voorne [*bij Alkemade, p.* 95].

17 Jan. 1478 (1479) Beschikkingen gemaakt bij Baljuw en Leenmannen van Putten, in den naam en van wege den Hertog en Vrouw Maria.

M. S. Priv. van Putten, van den Heer A. de la Court, met andere van den Heer Meerman vergeleken; Perkament register.

9 Febr. 1479. [Geschillen tusschen Zweden en Holland.

Scheltema, t. a. p., p. 115.]

27 Febr. 1479. De Hertog en Vrouw Maria geven, op zekere voorwaarde, aan die van Gorinchem vrijheid van tol in Gelderland en Zutphen.

M. S. Priv. van Gorinchem. [*Vgl. Kemps, Beschrijv. van Gorinchem, p.* 388.]

5 Maart 1478 (1479.) Vernieuwing van de aloude verbindtenis tusschen Engeland en die van Friesland, voornamelijk van Oostergo en Westergo. (In het Latijn).

Rymer Act. publ. Angl. XII, p, 52.

18 April 1479. Een vidimus van zeker privilegie voor Rotterdam, betreffende het collegie van de Vroedschap van veertig personen en het maken van Wethouders, bij loting met witte boonen.

M. S. Priv. van Rotterdam. [*Lois, Beschrijv. van Rotterdam, p.* 323.]

Brief van Keizer Frederik, belovende den Friezen al hunne privilegien en costumen te handhaven. In het jaar 1479. (Feria tertia post dominicam judica, 1 April.)

M. S. Chron. van Broeder Peter van Thabor. [*Schwartzenberg, Charterb., I, p.* 682.]

De regering van Kampen magtigt twee burgers om met die van Zierikzee, Reimerswaal en Goes te handelen, over hun in Engeland ontroofde goederen. 5 Junij 1479.

Uit den perkamenten brief der stad Z. Zee.

Overeenkomst van die van Kampen ter eene en Burgemeesters van Zierikzee, Rijmerswaal en der Goes ter andere zijde, aangaande het verschil wegens goederen, door de uitleggers van de drie steden aan de anderen ontnomen. 19 Junij 1479.

t. a. p.

Uitspraak over het bovengemelde verschil door de verkozen middelaars. 20 Junij 1479.

t. a. p.

Sententie van de drie Staten des gestichts van Utrecht, gegeven tegen Melys uten Enge, Maarschalk des Overstichts. 14 Aug. 1479.

M. S. uit de archieven van de stad Utrecht. [*Burman, Utr. Jaarb, III, p.* 424.]

Quitantie van Vrouw Margaretha, weduwe van Hertog Karel, van zekere somme ontvangen van de regering van Zierikzee, als een deel der opgelegde boete. 3 Sept. 1479.

Perkamenten brief van de stad Z. Zee.

Heyndijck, het Wintgat en Olaerts duinen, door den Hertog en Vrouw Maria uitgegeven om te bedijken, aan Cornelis Gillisz van Cleijburg. 5 Sept. 1479.

Privilegien des Lands van Voorne, gedrukt 1717 *in* 4°, *p.* 258—264. [*bij Alkemade, p.* 254.]

Verdrag van verzoening van die van Holland, Zeeland en Friesland met de zes Wendische steden. 12 Sept. 1479.

Uit een oud M. *S.*

De Hertog en Vrouw Maria geven Sint Pancras-Gors in erfpacht uit, om te bedijken. 15 Sept. 1479.

M. S. Priv. van den Briel en het land van Voorne.

Bestand van twaalf Hollandsche steden met Harderwijk, Elburg 13 Oct. 1479.

en andere Geldersche steden, tot den tijd van 25 November eerstkomende, om intusschen met toestemming hunner Landsvorsten de bevrediging ten einde te brengen.

Beschr. van Harderwijk van Schrassert, II, p. 46.

4 Nov. 1479. Brief van den Hertog aan die van de Rekenkamer van Holland, houdende bevel, dat zij geene brieven registreren of gehoorzamen de Domeinen betreffende, dan die alvorens bij de lieden van de Financien geregistreerd zouden zijn.

M. S. Handv. Chron. van v. d. Howe.

27 Nov. 1479. De collatie van de nieuwe kerk te Delft en van de kerk te Hoorn op het verzoek der kanoniken aan het kapittel van het hof gegeven. (In het Latijn).

De Riemer: 's Gravenhage, I, p. 209—210.

20 Dec. 1479. De Hertog en Vrouw Maria verlengen het bestand van Holland, Zeeland en Friesland met de zes Wendische steden tot vier en twintig jaren toe, daarvan de eerste twaalf jaren verstreken zijnde.

Perkamenten brief uit de archieven van Z. Zee.

In het jaar 1479. Drie gorsen in het land van Oostvoorn, met name den Heijndijk, het Wintgat en Olaertsduin door den Hertog en vrouw Maria aan Cornelis Gilliszoon van Cleyburg, ter bedijking, in erfpacht uitgegeven.

Handv. Chron. van v. d. Howe.

24 Jan. 1480. Schatting door de Staten van Oostergo, Westergo en Sevenwolden beraamd over de Friezen, om als het noodig zou zijn, den gemagtigde des Keizers, Arnoldus van Loo, een Heeregeschenk te doen.

M. S. Chron. van Worperus Taborita [Worp van Thabor, Kron. IV, p. 135]; ook Chron. van Friesland van Winsemius, p. 294. [Schwartzenberg, Charterb. I, p. 681, waar het in Februarij 1479 wordt gesteld.]

23 Febr. 1479 (1480.) De goederen van Pieter Suis verbeurd verklaard en eenen anderen gegeven, dewijl hij met de Gelderschen, onder Reinier van Broekhuisen, in den Haag verscheiden huizen geplunderd en ander geweld gepleegd had.

Perkament register, Maria Maximil.

De Hertog bevestigt de gift aan Jacob Pessier, waarvan in het bovenstaande gehandeld wordt. 13 Maart 1479 (1480.)

Perkament register, t. a. p.

Verklaring van de vernieuwing van de regering in Zierikzee, op begeerte van Adolf van Cleef en van der Mark. (In het Fransch). 13 Maart 1479 (1480.)

Perkamenten brief van de stad Z. Zee.

[Maximiliaan en Maria schenken de visscherij in het Sloterdijkermeer aan de kerk van Sloterdijk, tegen eene jaarlijksche uitkeering. 20 Maart 1480.

Bakhuizen van den Brink, piscatio, pècherie, visscherij, p. 121.]

Erfdeeling gemaakt tusschen Jacob Graaf van Hoorn en zijnen jongeren broeder Frederik van Hoorn Heer te Montangies, bij het leven van hunnen vader, die zich in den geestelijken stand begeven had. Door den Hertog en Vrouw Maria bevestigd. 16 April 1480.

Perkament register, Maria Maximil.

Bevel van den Hertog en Vrouw Maria aan die van Gorinchem en Arkel, om de kosten, gedragen in den Gelderschen oorlog, te vorderen van het gemeene land van Holland en Friesland, ieder voor zijn deel. 15 Mei 1480.

Privil. en Handvesten van Gorinchem.

Octrooi van den Hertog en Vrouwe Maria aan den Prelaat, Edelen en steden van Rewesterscheld in Zeeland verleend, om, tot bescherming van het land tegen de vijanden, de ingezetenen te mogen schatten, gedurende zes maanden. 18 Mei 1480.

Perkamenten brief, archieven van de stad Middelburg.

[De Hertog en Vrouw Maria bevestigen alle privilegien van Amsterdam. 20 Mei 1480.

Handv. van Amsterdam, I, p. 85.]

De Hertog en Vrouw Maria, als Graven van Holland, Zeeland en Heeren van Friesland, geven, tegen toezegging der gevraagde bede, verscheiden voorregten aan die landen. 26 Mei 1480.

Gr. Plakaatboek, II, p. 675*; Handv. Chron. van v. d. Houve; Privilegieboek van Haarlem, p.* 148—152, *verbeterd uit een M. S.* [*Privilegien en Handvesten van Monnickendam en Waterland,* 1613, *p.* 25].

26 Mei 1480. [Door den Hertog en Vrouw Maria gestelde conditiën, waarop de vaart vrij moet zijn door de sluizen van der Goude.

Door van Mieris geplaatst onder aan een stuk van 2 Dec. 1458, hier te herinneren.]

26 Mei 1480. Confirmatie, bij opene brieven van den Hertog en Vrouw Maria, van de belofte door Philips den Goede aan den lande van Holland gedaan, dat hij voortaan geen tolvrijheid zoude verleenen aan eenige steden of personen buiten dezen lande.

Naar een gecollationeerd afschrift, geëxhibeerd door den Raad en oud Burgemeester van Gouda, de Moor van Immerzeel.

27 Mei 1480. De brug en het veer over den IJssel, door die van der Goude verzuimd zijnde ten leen te verheffen, uit gunste en tegen zekere betaling, weder in leen gegeven aan een hunner poorteren, Wouter Janszoon.

Perkament register, Maria Maximil., onder Noord-Holland.

27 Mei 1480. De Hertog en Vrouw Maria beleenen Wouter Janszoon met het veer en de visscherij te Haastrecht.

M. S. Privilegien van der Goude en Perkament register, Maria Maximil., onder Noord-Holland.

31 Mei 1480. Mandement door den Aartshertog Maximiliaan verleend op verzoek van de regeerders van Purmerend, zich beklagende dat een inwoner hunner stad op het slot aldaar door den Heer van Montfoort gevangen gehouden werd.

Origineele brief van Burgemeester Sypestein.

2 Junij 1480. Relaas van Cornelis van Sonnevelt, Deurwaarder van den Hoogen Raad en Exploiteur van de Kamer van den Rade in Holland, aangaande moeijelijkheden en gevaar zijns levens, die hij te Purmerende verduurd had.

Origineele brief van Burgemeester Sypestein.

8 Junij 1480. De Hertog en Vrouw Maria geven bevel tot het uitrusten van eene vloot van oorlogschepen tegen de Franschen, die de zee en de havens onveilig maakten, en beschikken de betaling der daartoe noodige lasten in Holland, Zeeland en Friesland.

Privilegieboek van Leijden, B, p. 268—271.

De Hertog en Vrouw Maria verleenen aan die van Schoon- 20 Junij 1480.
hoven het voorregt om zeven en twintig aanzienlijke en bekwame personen te kiezen tot electeurs, welke de regeringsleden veranderen zullen, behoudens bevestiging van den Stedehouder.

Privilegieboek van Schoonhoven, Lt. A, fo. 86.
[*Gr. Plakaatb., III, p. 585.*]

[Maximiliaan en Maria bevestigen de handvesten van Schoon- 20 Junij 1480.
hoven.

Van Berkum, Beschr. van Schoonhoven, p. 479.]

[Punten en artikelen, waarop de steden Dordrecht, Gouda, 20 Junij 1480.
Schoonhoven en Oudewater met Hertog Maximiliaan verzoend zijn.

Van de Wall, Handv. en Priv. van Dordrecht, III, p. 688—693.]

Privilegiën aan die van Stavoren verleend door Lodewijk XI, 9 Julij 1480.
Fransch Koning. (In het Latijn).

Chron. van Vriesland, van Winsemius, p. 297.

De Hertog en Vrouw Maria bevestigen de tolvrijheid door 31 Julij 1480.
Holland en Zeeland aan die van 's Hertogenbosch verleend, met bijgevoegde verklaring.

M. S. Handv. Chron. van v. d. Houve.

Verdrag van verzoening van den Hertog met de drie Gel- 10 Aug. 1480.
dersche steden Harderwijk, Hattem en Elburg.

Beschr. van Harderwijk, door Schrassert, II, p. 48—51.

Wouter Janszoon bekent, dat hij met de visscherij en de 12 Aug. 1480.
brug te Haastrecht niet voor zich, maar voor de stad van der Goude beleend is.

M. S. Privil. van der Goude.

[Octrooi van Maximiliaan aan Schoonhoven, voor eene geld- 24 Oct. 1480.
leening van losrenten ten behoeve der stad.

Archief van Schoonhoven.]

Brief der Staten van Utrecht aan den Bisschop van Utrecht, 28 Oct. 1480.
over de zaak van Melis Utenenge.

M. S. uit de archieven van Utrecht. [*Burman, Utr. Jaarb. III, p. 463.*]

28 Oct. 1480. Openlijke plakaat-brief van de Ridderschap, de drie Staten des gestichts en lands van Utrecht representerende, aangaande de bovengemelde zaak.

t. a. p.

12 Nov. 1480. Nader van dezelfden over die zelfde zaak.

t. a. p.

In het jaar 1480. Verdrag tusschen die van Utrecht en van Oudewater.

[*Kinschot, Beschrijv. p.* 390.]

8 Jan. 1481. De Hertog en Vrouw Maria bevestigen de privilegiën, welke die van Deventer van de voorgaande Graven gehad hebben.

Perkament M. S. van de Privil. van Deventer.

In de maand Jan. 1481. De Hertog en Vrouw Maria verzoenen zich met die van Alkmaar.

Stederegt van Alkmaar door Boomkamp, p. 35—40.

19 Febr. 1481. De schorre en uitgors van Roksenisse en Ruigenhil aan Vrouw Margaretha van York, als Vrouw van Voorn, op zekere voorwaarde te bedijken gegeven, en aanmerkelijke vrijheden en voorregten aan hen, die daar zullen wonen.

Perkament register, Priv. Ducis Caroli.

28 Febr. 1481. Een Latijnsche brief van Paus Sixtus, geschreven te Rome, behelzende privilegiën aan die van Middelburg, ten aanzien van het kerkelijk regtsgebied.

Archieven van Middelburg.

5 April 1480 (1481.) De Hertog en Vrouw Maria nemen de Abdis en het convent van Rijnsburg, met hetgeen er aan behoorde, onder hunne bescherming.

Pars, Katwijksche oudheden, p. 395.

De Hertog en Vrouw Maria verklaren dat de Abdis en het convent van Rijnsburg in regten kunnen procederen tegen de vordering van ruitergeld, waarvoor zij door den Stadhouder zijn aangesproken.

t. a. p., p. 397.

19 April 1480 (1481.) De Hertog beveelt, dat de leenmannen van Putten, voortaan met den Ruwaard en Baljuw te regt zullen zitten.

Perkament register, Priv. Ducis Caroli.

De Hertog verklaart het privilegie der stad Leiden van de veertigen verbeurd en vernietigt, en wil, dat men voortaan rekening zal doen aan den Stadhouder. 19 April 1480 (1481.)

Privilegieboek der stad Leijden, B, p. 291 versa—292. [Handv. Priv. van Leijden, p. 142.]

Onderlinge verzoening tusschen de steden en heerschappen van Friesland. 20 April 1481.

M. S. Chron. van Vriesland, door W. Taborita. [Worp van Thabor Kronyk, IV, p. 142.]

De regering van de stad Zalt-Bommel belooft die van 's Hertogenbosch, welke de verzoening tusschen hen en den Hertog bewerkt hadden, niet te verhinderen in de tolvrijheid door Gelderland, noch in het toedammen van de opening, te Herwaerden gemaakt, om de Maas in de Waal te leiden. 27 April 1481.

Beschr. van 's Hertogenbosch, door v. Oudenhoven, p. 168. [Handv. Privil. van Leijden, p. 65.]

De regering van Tiel belooft hetzelfde. 29 April 1481.

t. a. p., p. 168—169.

Brief van Willem van Boschuysen, (Burgemeester), en van Jan Koningszoon, aan de regering van Leiden, aangaande de middelen en gelden noodig tot het terug bekomen van het privilegie van de veertigen enz. 6 Mei 1481.

Privilegieboek der stad Leijden, B, p. 292 versa—294.

Zoen en tractaat tusschen Bisschop David en de stad Utrecht gemaakt. 9 Mei 1481.

M. S. uit de archieven der stad Utrecht. [Burman, t. a. p. III, p. 475.]

Absolutie te dezer zake. (In het Latijn). 12 Mei 1481.

Archieven t. a. p. [Burman, t. a. p. III, p. 479.]

De regulieren te Heyligeloo [Heiloo], door Maximiliaan en Maria in bescherming genomen tegen hun aangedanen overlast, met bedreiging van straf tegen de plegers der gewelddadigheden. 24 Mei 1481.

M. S. van Prof. Kluit.

17 Julij 1481. Verbanning van den Heer van Montfoort, en verbeurdverklaring van zijne goederen.

Register Maximiliaan, 1482—1483, *Cas H.*

18 Julij 1481. Aan Daniel van Bouchout door den Bisschop van Utrecht, het Maarschalks-ambt van Oversticht gegeven.

M. S. uit de archieven van de stad Utrecht. [*Burman, t. a. p III, p.* 490.]

20 Julij 1481. De Hertog en Vrouw Maria vernieuwen, na het overweldigen van de stad Leiden en den opstand aldaar, de veertigen en de verkiezing van de zestienen.

M. S. Privil. van Leijden, van den Heer N. N. [*Handv. en Privil. van Leijden, p.* 129.]

In de maand Julij 1481. De Hertog en Vrouw Maria geven, na verbeurdverklaring der goederen van Jan van Montfoort, de heerlijkheid van Purmerende aan hunnen kamerling, Heer van Volkestein.

M. S. onder den Secretaris Kinschot.

2 Aug. 1481. Opmerkelijk vonnis van Dierik Govertsz. van Beaumont, Burgemeester van Dordrecht, door de kabeljaauwschen gevangen en veroordeeld te 's Hage.

Beverwijk, Beschrijving van Dordrecht, p. 320—322.

3 Aug. 1481. Beding van den Hertog met die van de stad Leiden, tot bevestiging van het vermogen der veertigen in het verkiezen der zestienen, om daaruit keus van acht schepenen te doen.

Privilegieboek der stad Leijden, n°. 50, *p.* 86 *versa* — 87. [*Handv. en Privil. van Leijden, p.* 132.]

28 Aug. 1481. Beschikking, waarbij de verbeurd verklaarde goederen des Heeren van Montfoort worden gegeven aan den schildknaap Michiel van Bergen.

Register, Maximiliaan, Cas H.

18 Sept. 1481. Handvest van het verkiezen der veertigen enz. te Dordrecht.

M. S. Privil. van Dordrecht van den Pensionaris Meerman, en Balen p. 535, *volg.* [*Zie ook van de Wall, Handv. en Priv. III, p.* 694.]

1 Oct. 1481. Mandament van den Hertog en Vrouw Maria aan die van

den Hage verleend, tegen de genen die onwillig zijn te voldoen de omslagen, door den magistraat op de hoofden der ingezetenen gelegd; met verklaring wie daarvan vrij zullen zijn, en aanbieding van bijstand in geval van tegenstand.

De Riemer, 's Gravenhage, III, p. 330.

[Voorwaarden waarop die van Dordrecht bewilligd hebben in de grafelijke bede hun aandeel te dragen. 15 Oct. 1481.

Van de Wall, III, p. 698.]

Jonkvrouw Mase van Heemstede doet voor Leenmannen des lands van Voorne afstand van de Hofstede van Hoogerwoerd, waarop het huis van Hoogerwoerd plagt te staan, onder Naaldwijk, tot behoef van Sybille en Janneke, beide natuurlijke dochters van Jan Saers. 15 Oct. 1481.

M. S. Handv. Chron. van v. d. Houve.

Gift van en beschikkingen betreffende zekere uitgorsen en aanwassen in het land van Putten, genaamd de Galanthée en Ooltgensplaat, met de gorsen van den Bommel en Grisoirde. 8 Nov. 1481.

Van Prof. A. Kluit, uit eene oude copie uit de papieren van Oudemunster.

Regel op de regeringsverkiezing in Gouda. 13 Nov. 1481.

M. S. Privil. van der Goude.

Verbond der drie Staten 's lands van Utrecht, in de zaak van Jonkheer van Cleve. 1 Febr. 1482.

Uit de archieven der stad Utrecht.

Verdrag, ten jare 1479 door Vrouwe Elburg, weduwe van Rutger van den Boetselaer, vrouwe te Asperen, Langerak en Nieuwpoort, met haren oudsten zoon Wessel en hare andere kinderen gemaakt, omtrent de verdeeling der goederen, die zij zoude achterlaten, — door den Hertog en Vrouw Maria bevestigd. 6 Febr. 1481 (1482.)

Perkament register, Maria Maximil., onder Arkel.

Verbond van de Ridderschap en steden des Stichts van Utrecht, aan deze zijde van den IJssel, tot ontvangst van Jonkheer van Cleve tot een beschermer of Ruwaard. 11 Febr. 1482.

Uit de archieven van de stad Utrecht.

24 Febr. 1482. Beloften van Jonkheer Engelbert, broeder tot Cleve, van onderhoudenisse der stads-regten.

Uit de archieven van Utrecht.

Den zelfden datum. Beloften van hulp tot opbrengst van benoodigde gelden.

t. a. p.

Den zelfden datum. Aanhangsel tot de voorgaande stukken, wegens verandering van regering en installatie van Jonkheer Engelbert in zijne betrekking van Ruwaard.

t. a. p.

11 Maart 1481 (1482.) Ordonnantie omtrent den vrijdom der suppoosten van den Hove en anderen, betreffende de contributien, beden en subventien.

Zie ampele deductie van den Hove, rakende hare jurisdictie questien, Bijlage F, p. 161.

14 Maart 1481 (1482.) Sententie van den Hove van Holland, bevestigende den vrijdom van tollen, door Holland en Zeeland, aan de stad Grave gegeven.

Beschrijving der stad Grave, door van Alen, p. 470—471.

20 April 1481 (1482.) De Hertog en Vrouw Maria verlengen voor die van Gorinchem den tijd van de pacht der accijnsen van de Wage of het gewigt, en van de molens te Gorinchem en Arkel, voor tien jaren.

M. S. Privilegien van Gorinchem.

20 April 1482. Verbond van de steden Leeuwarden, Bolswaart, Sneek en Slooten tot rust der landzaken en ingezetenen, en om die van Oostergo en Westergo bij hunne regten te handhaven.

M. S. Chron. van Vriesland, van W. Taborita.
[*Worp van Thabor, Kron. IV, p.* 150.]

22 April 1482. Dezelfde steden doen hunne verbondenen weten, dat zij een vast *gaarleger* gemaakt hebben, om rust des lands en profijt der gemeente, met vermaning tot het geen verder te doen staat.

M. S. Chron. van Vriesland, van W. Taborita.
[*Worp van Thabor, Kron. IV, p.* 154.]

13 Dec. 1482. Brieven van Schout, Burgemeesteren en Schepenen van Rotterdam, waarbij zij onder hunne bescherming nemen de devote,

religieuse zusteren, van onser Liever vrouwe van den berg Carmel.

M. S. Privil. van Rotterdam. [*Lois, Beschr. van Rotterdam, p.* 327.]

Order en regel op de smaltienden der lammeren, biggen, ganzen enz. in den lande van Steyn. In het jaar 1482.

M. S. Privilegien van der Goude.

De drie leden van het land van Vlaanderen maken, na den dood van Vrouw Maria en wegens de minderjarigheid van den Landsheer Philips, met goedvinden van den Hertog Maximiliaan, voorloopige regeringsbeschikkingen. 17 April 1482.

Preuves généalog. de la maison de Gand, par Duchesne, p. 629.

Men wordt verzocht de volgende drukfouten te verbeteren:

Bladz. 12. In het stuk van 19 febr. 1439: West-Zaandam, lees West-Zaanden.
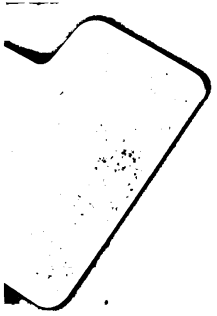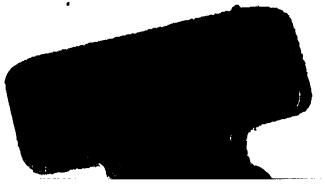
Bladz. 39. 8e regel v. o.: Kertog, lees Hertog.
» 53. 12e » Carola, lees Carolo.
» » 17 » Marus, lees Marcus.
» 80. 3e » v. o.: Dupper, lees Dapper.
» 115. 14e » v. o.: Pandvest, lees Handvest.